

เสขิยธรรม

* ถนนหนังสือ * ฉบับที่ ๒๓ ปีที่ ๔ กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๓๗

ฉลาดสู่ร่่มกาสาวพัสดร์ อิศรภาพฐจีและพม่า ภาย
ได้เง้อมเงาทหาร บทเรียนจากกรณีพระประจักษ์
คุตตจิตโต (สิก) การทำวัตรตามแบบโบราณ (๒)
เมนิภพลังสงฆ์ทวนสังคมปริภค การศึกษาเพื่อ
สามเณร: ล้มเหลวหรือสำเร็จ? ชาวอเมริกันกับ
การทำสมาธิ พระอุทัย อุทัยกับงานการศึกษา
เพื่อสามเณร คหบดีโสน: บทวิพากษ์คณะสงฆ์ไทย
สุมาลย์ปรโลก บทเรียนแผ่นดิน บางแง่มุมของ
พุทธศาสนาในญี่ปุ่น งานวิจัยประวัติศาสตร์ไทยใน
สาธารณรัฐประชาชนจีน ท่านพุทธศาสนิกช
หนึ่งทศวรรษ อนุสรณ์สถานพระยาอนุมานราชชน-
พระสารประเสริฐ เข้าพรรษาที่อาศรมวงศ์สนิ

อิสรภาพฐจีและพม่า
ภายได้เง้อมเงาทหาร

ผู้จัดทำ

กลุ่มเสขิยธรรมร่วมกับคณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศพพ.)

การเป็นสมาชิก

เสขิยธรรม ออกเผยแพร่ปีละ ๔ ฉบับ ค่าสมัครสมาชิก ๑๐๐ บาท ต่อ ๑ ปี ประสงค์จะบอกรับเป็นสมาชิก โดยส่งธนาคารดิจิทัลหรือตัวแลกเงิน ในนาม นายพิภพ ฤทธิพิทักษ์ หมายเลขที่ ๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จพระยา คงสถาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐ ปณ.คลองสาน

กลุ่มเสขิยธรรม

เกิดขึ้นจากการรวมตัวของพระภิกษุและฆราวาสผู้ห่วงใยในพระพุทธศาสนาและสภาพของสังคมไทย มีความประสงค์จะประยุกต์ใช้ศาสนธรรมเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมอย่างกลมกลืน นอกเหนือจากการประสานงานและเกื้อหนุนกำลังใจซึ่งกันและกันในการทำงานเพื่อสังคมในด้านต่างๆ แล้ว ลักษณะเฉพาะอีกประการหนึ่งของกลุ่มมา ก็คือการเพียรพยายามประยุกต์ธรรมะเพื่อเป็นข้อวัตรปฏิบัติเพื่อขัดเกลาตนเอง โดยมุ่งประโยชน์สุขของสังคมและเพื่อสมดุลงบของระบบนิเวศน์ อาทิ การลดและพยายามงดเว้นจากอบายมุขสมัยใหม่ เช่น บุหรี่ เครื่องดื่มประเภทยาสูบกำลัง น้ำอัดลม ภาชนะพลาสติกและโฟม เป็นต้น

ผู้มีความสนใจ ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่ฝ่ายประสานงานกลุ่มเสขิยธรรม ๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จพระยา คงสถาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐ โทร. ๔๓๗-๔๔๔๕ และ ๔๓๗-๔๔๕๐

คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศพพ.)

ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๒ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

๑. ประสานงานระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและการพัฒนาเพื่อดำเนินงานร่วมกัน
๒. แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจเรื่องศาสนาและการพัฒนา พร้อมทั้งศึกษาหาแนวทางร่วมกันในการทำงาน
๓. ฝึกอบรมและสรรหาทรัพยากรบุคคลและวัสดุอุปกรณ์ เพื่อสนับสนุนส่งเสริมหน่วยงานซึ่งต้องการการเกื้อหนุนดังกล่าว

เสขิยธรรม

เป็นจดหมายข่าวมีวัตถุประสงค์
เพื่อแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้
และประสบการณ์
การประยุกต์หลักธรรม
มาใช้กับชีวิต และสังคมสมัยใหม่
ทั้งในหมู่ของบรรพชิตและฆราวาส

บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

นายธีรารัง ปัทมภาส

คณะสภาราษฎร

ฝ่ายสงฆ์

พระครูสังฆวิชัย

พระอธิการทับทิม ธนาวโร

พระอธิการวิทยา จิตตขมโม

พระมหาประจวบ ปญญาทีป

พระมหานพนธ์ สุขขมโม

พระมหาเจิม สุวโจ

พระไพศาล วิสาโล

พระสุทัศน์ วัชรญาณ

ฝ่ายฆราวาส

นายสันติสุข โสภณศิริ

นายนิพนธ์ แจ่มดวง

น.ส.ปัทมา ยรรยงยุทธ

นายปริดา เรืองวิเศษ

นายพิภพ ฤทธิพิทักษ์

นายสมเกียรติ มีธรรม

นายวรพงศ์ เวชมาสินห์

น.ส.อภิญา ครวีโรจน์

สารบัญ

๒	สารโหมโรง	
๔	จดหมายสหายธรรม	
๖	หน้าแรก	
	“ฉลาด” สุรั่มกาสาวพัสดร์	
๘	เรื่องจากปก	
	อิสรภาพและพม่าภายใต้เงื้อมเงาทหาร	
๑๐	บทนำ	
	บทเรียนจากกรณีพระประจักษ์ คุตตจิตโต (สีก) พระมหาสมชัย กุศลจิตโต	
๑๒	ปาฐกถาธรรม	
	การทำวัตรตามแบบโบราณ	พุทธทาสภิกขุ
๑๗	ประยุกต์ธรรมเพื่อสังคม	
	ผนึกพลังสงฆ์ทวนสังคมบริโภค	ปริดา เรื่องวิชาธร
๒๒	อนุทินเสขิยธรรม	
	การศึกษาเพื่อสามเณร: ล้มเหลวหรือสำเร็จ?	“อรชุน”
	สั้นๆ กับศาสนทายาท	ปริดา เรื่องวิชาธร
๒๗	กระแสใหม่	
	ชาวอเมริกันกับการทำสมาธิ	ฐิตชัย ธนาดีโรจน์กุล
๒๙	พระดีศรีสยาม	
	พระอุทัย อุทโย กับงานการศึกษาเพื่อสามเณร	สุภาพร พุ่มพวง
๓๔	ทุกข์สังข์ของสังคม	
	คบคิดไฉน: บทวิพากษ์คณะสงฆ์ไทย	สมชาย ธนังกุล
๓๗	มองลอดหน้าต่างวัด	
๓๙	ตู้หนังสือเสขิยธรรม	
๔๒	บทกวี	
	สุมาลัยปรโลก	อังคาร กัลยาณพงศ์
	บทเรียนแผ่นดิน	หมอ แม่กลอง
๔๔	พุทธศาสนาในโลกกว้าง	
	บางแง่มุมของพุทธศาสนาในญี่ปุ่น	พระไพศาล วิสาโล
๔๖	มุมมองใหม่	
	งานวิจัยประวัติศาสตร์ไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีน	ด้วน ลี เจริญ
๔๘	แขวงแขวในดงขมิ้น	
๕๐	พุทธทาสปริทรรศน์	
	ท่านพุทธทาสภิกขุ	ส.ศิวัรักษ์
๕๓	ปกิณกะ	
	หนึ่งทศวรรษอนุสรณ์สถานพระยาอนุมานราชธน-พระสารประเสริฐ	
	เข้าพรรษาที่อาศรมวงศ์สนธิ	

นับตั้งแต่การประชุมประจำปีของกลุ่มเสฉิยธรรม เมื่อเดือนมิถุนายน ที่จังหวัดน่าน พระสมาชิกหลายรูป หลายกลุ่มมีการเคลื่อนไหวติดต่อกันอย่างคึกคัก

พ้นมาเพียง ๑ เดือน ในวันที่ ๕ กรกฎาคม พระสมาชิกที่ได้รับมอบหมายจากที่ประชุมในจังหวัดน่านให้เป็น กรรมการบริหารได้มาประชุมร่วมกันที่กรุงเทพฯ อย่างเกือบพร้อมเพรียง พร้อมทั้งได้สนทนากันปรากฏเป็นข้อสรุป ที่เป็นรูปธรรมหลายประการ

ในการประชุม นอกเหนือจากการตามงานของแต่ละกลุ่มย่อยที่มีการแบ่งกันก่อนหน้าแล้ว มีการพูดถึงข้อวัตร ปฏิบัติที่เหมาะสมของพระสมาชิกกลุ่มเสฉิยธรรม ซึ่งจะพิมพ์ขึ้นมา เพื่อเป็นคู่มือพระเสฉิยธรรม อันนอกจากจะ ช่วยอธิบายให้คนภายนอกทราบเรื่องราวอย่างคร่าวๆ ของกลุ่มแล้วยังระบุอย่างชัดเจนถึงวัตรปฏิบัติต่างๆ เนื้อหาโดยคร่าวๆ จึงมีทั้งความเป็นมาของกลุ่มเสฉิยธรรม การแนะนำพระสมาชิกบางรูปที่ผลงานเด่นอยู่ในที่ต่างๆ และข้อปฏิบัติของ สมาชิกกลุ่มได้ทำนพระไพศาล วิสาโลเป็นบรรณาธิการ เชื้อชนมกินได้ คงเสร็จออกมาให้ได้ยลโฉมในเร็ววัน

เพียงอีกอาทิตย์เศษหลังจากนั้น คือระหว่าง ๑๕-๒๐ กรกฎาคม กลุ่มพระสงฆ์ที่เป็นหลัก ๓ กลุ่มในภาคอีสาน ล่างคือ กลุ่มพระผู้นำแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง โดยท่านพระครูมงคลวรวัฒน์ กลุ่มสหธรรม โดยหลวงพ่อนานหรือ พระครูพิพิธประชานาถ ประธานกลุ่มเสฉิยธรรมของเรา และกลุ่มสังฆอาสาพัฒนา โดยท่านพระครูสุภาจารวัฒน์ ได้ มาประชุมพบปะกันตามที่ตกลงกันไว้ตั้งแต่ คราวประชุมใหญ่เสฉิยธรรมว่า จะมาหารือเรื่องการทำงานเป็นเครือข่าย

จากการใช้เวลาแลกเปลี่ยนในช่วงวันแรก และหารือถึงความร่วมมือที่เป็นรูปธรรมในวันที่สอง ได้ข้อสรุปที่ น่าสนใจไม่น้อย **ปรีดา เรืองวิชาธร** ได้รายงานให้ทราบ รวมกับประสบการณ์ของเขาต่อการสนับสนุนงานกลุ่ม พระสังฆอาสาพัฒนาที่อุดรฯ ในบทความเรื่อง “ผนิกพลังสงฆ์ทวนสังคมบริโศก”

หลังจากนั้นอีกเกือบเดือน คือในวันที่ ๑๖ กรกฎาคม กลุ่มย่อยที่ศึกษาการแปรความคิดจากงานสังคมสงเคราะห์ ให้เป็นความยุติธรรมในสังคม ได้เชิญอาจารย์**ประเวศ วะสี** มาเป็นปาฐกในเรื่อง “หลักพุทธธรรมกับโครงสร้างสังคม” ซึ่งได้กลายเป็นข้อใหม่ของกลุ่มไปโดยปริยาย งานนี้ท่านพระมหาสมชัย กุศลจิตโต และพระสันติโร เป็นหัวเรือ ใหญ่ในการประสานงานมีพระเสฉิยธรรมมาร่วมมากกว่า ๒๐ รูป นับว่ามากเอาการอยู่ทั้งในขณะที่เป็นช่วงเข้าพรรษาเช่นนี้

งานวันดังกล่าว นอกจากการบรรยายในตอนเช้าแล้ว ช่วงบ่ายเป็นการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ที่ พุดกันมากเห็นจะเป็นประเด็นที่.ประเวศ ท่านเน้นว่าการแก้ไขปัญหาสังคม จำเป็นต้องมีการนำเรื่องวิชาการเข้ามา เกี่ยวข้องด้วย และกล่าวว่าการรวมกลุ่มของพระสงฆ์เพื่อหาทางวิเคราะห์โครงสร้างของสังคมอย่างจริงจัง เป็น เรื่องน่าอนุโมทนา และย่อมส่งผลดีต่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในสังคม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งหากจะได้มีการนำเอา หลักแห่งพุทธธรรมเข้ามาช่วยในการวิเคราะห์ด้วย

กลุ่มพุทธธรรมกับโครงสร้างของสังคม จึงมีโครงการที่จะจัดกิจกรรมเสวนาเช่นนี้ต่อไปอีก นับว่าเพื่อกระตุ้นความคิดของพระสงฆ์ให้แหลมคมมากยิ่งขึ้นนั่นเอง โดยกำหนดว่าในวันที่ ๑๐ ธ.ค.จะมีการมาเสวนาเช่นนี้อีกครั้งหนึ่ง ส่วนหัวข้อและรายละเอียดของงานจะเป็นอย่างไรคงอยู่ที่การวางแผนของผู้ประสานงานกลุ่มนั่นเอง

ที่เล่าผ่านมาคือ กิจกรรมที่สะท้อนพลังของกลุ่มเสยิธรรมในช่วงเวลานี้ นอกจากรายงานกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ **เสยิธรรม** ยังพยายามเสนอเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อท่านผู้อ่านต่อไป

การทำวัตรตามแบบโบราณของท่านพุทธทาสยังไม่จบ น่าสนใจอ่านเพื่อน้อมนำไปปฏิบัติ โดยเฉพาะในช่วงเข้าพรรษานี้ ขณะเดียวกันน่าจะได้อ่านงานและความคิดของ **หลวงพ่ออุทัย อุทัย** กับงานพัฒนาด้านการศึกษาของ **สามเณร** ที่วัดป่าธรรมชาติ เผื่อบางท่านอาจได้รับแรงบันดาลใจหรือกำลังใจในการทำงานเพื่อสังคมขึ้นมาบ้าง

“มาหนึ่งและไปหนึ่ง” ที่มาคือ ร.ต.ฉลาด วรฉัตร นักต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยที่สละเพศฆราวาสเข้าสู่ร่มกาสาวพัสตร์แล้ว เมื่อวันที่ ๑๑ ส.ค.นี้เอง ขณะที่หลวงพ่อประจักษ์ กุศลจิตโต นักต่อสู้เพื่ออนุรักษ์ป่าไม้ของเรา กลับสู่หินเพศอีกครั้งหนึ่งหลังทนแรงกดดันประการต่างๆ ไม่ได้

ในฐานะสมาชิกคณะสงฆ์ และในฐานะสมาชิกกลุ่มเสยิธรรมผู้มุ่งมั่นต่อการพัฒนาสังคม เราควรมีท่าทีอย่างไร และมีบทเรียนใดบ้างที่เราควรเรียนรู้จากกรณีหลวงพ่อประจักษ์ เชิญติดตามได้จากบทความที่ท่าน **พระมหาสมชัย กุศลจิตโต** ได้เอื้อเฟื้อมาให้ครับ

ขณะเดียวกันที่น่าพาลาคือ **คุณสมชาย ธนังกุล** กับ “คหบดีโล้น” ซึ่งเป็นลิขิตที่มีต่อองค์สมเด็จพระสังฆราชเกี่ยวกับสถานภาพอันอ้ำอึ้งของการคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบัน เห็นควรสำเหนียกให้มากครับ

เดือนกันยายนเป็นช่วงครบรอบหนึ่งปีของการปลงศพท่านพุทธทาสภิกขุ ซึ่งตรงกับวันทำวัตรประจำปีของชาวสวนโมกข์ ขอเชิญอ่านบทความของ **ส.ศิริรักษ์** เรื่อง “ท่านพุทธทาสภิกขุ” ครับ

เสยิธรรมฉบับนี้เป็นต้นไปจะออกเป็นรายสามเดือน ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดทางบุคลากรและปัจจัยต่างๆ ขอภัยมา ณ ที่นี้

หวังว่าจะได้รับทั้งคำติและชมจากท่านผู้อ่านเสมอเช่นเคยครับ

ทำให้มีกำลังเดินต่อ

วัดพระธาตุศรีจอมจันทร

ต.แม่กรณ์ อ.เมือง จ.เชียงราย ๕๖๐๐๐

ปาดมาได้อ่าน**เสขิยธรรม** แล้วรู้สึกประทับใจในเนื้อหาของหนังสือ ทำให้รู้เรื่องสิ่งแวดล้อม และเห็นการทำงานของพระสงฆ์ตลอดจนกองเลขาของกลุ่มเสขิยธรรมที่มุ่งทำงาน เพื่อยกระดับจิตใจของคนให้เป็นมนุษย์ โดยช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และรู้จักตนเอง เพื่อลดความเห็นแก่ตัว หวังว่ากลุ่มเสขิยธรรมคงทำงานด้วยความจริงใจต่อไป

ขอหนังสือที่แจก ๓ เล่ม และหนังสือเรื่อง **ความหลากหลายทางชีวภาพ** หวังว่าคงได้รับและขอขอบคุณล่วงหน้า เจริญพร

พระทองสุข สุมงคลโ

หนังสือจัดส่งไปให้แล้วครับ

วัดสว่างวาริ

ต.หนองโดน อ.จัตุรัส จ.ชัยภูมิ

ทางวัดสว่างวาริของเราได้รับนิตยสาร**เสขิยธรรม** รู้สึกว่าได้รับความรู้ดีเป็นอย่างยิ่ง โดยในแต่ละฉบับได้รับทราบความเคลื่อนไหวของงานพัฒนาโดยพระสงฆ์ หวังว่า **เสขิยธรรม** คงอยู่คู่บ้านเมืองเราต่อไป

พระครูวิบูลคุณากร

ทำไมพระสงฆ์ต้องเล่นการเมือง

เมื่อมีคนพูดว่า “พระเล่นการเมือง” บางคนบางพวกเมื่อได้ยินก็จะเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจพระขึ้นมาทันที ทั้งที่หลายคนก็ยังไม่ทราบว่า อันที่จริงการเมืองคืออะไรกันแน่ ผมคิดว่าเราน่าจะเข้ามาทำความเข้าใจ

เข้าใจร่วมกันตรงจุดนี้

ในสมัยโบราณพระเจ้าแผ่นดินทรงอำนาจสิทธิขาดในการปกครองบ้านเมือง เพื่อรักษาความสงบภายในประเทศ และป้องกันอริราชศัตรูจากภายนอก โดยมีข้าราชการบริหารทั้งทหารและพลเรือนเป็นผู้รับผิดชอบงาน เรียกว่า “ฝ่ายอาณาจักร” ขณะที่ในส่วนของพระภิกษุสงฆ์มีหน้าที่อบรมศีลธรรมจรรยาให้กับปวงพสกนิกรของพระองค์ ดังจะเห็นได้ว่าองค์พระเจ้าแผ่นดินเองทรงเล็งเห็นคุณูปการของพระภิกษุสงฆ์ ในอันที่จะช่วยบริหารประเทศให้ร่มเย็น เรียกว่าเป็น “ฝ่ายพุทธจักร” จนมีการถวายนิตยพัตร และสมณศักดิ์ต่างๆ ให้ด้วย

การเมืองในปัจจุบันแม้จะแปรรูปไปเป็นระบบรัฐบาล และมีการเลือกตั้งตัวแทนก็ตาม พระสงฆ์ก็ยังน่าจะมีส่วนช่วยในการปกครองประเทศได้ ที่พูดว่า “พระสงฆ์ไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับการเมือง เพราะการเมืองเป็นการต่อสู้ช่วงชิงอำนาจ” นั้น ก็ถูกโดยส่วนหนึ่ง แต่การเมืองจริงๆ เป็นเรื่องที่กว้างกว่านั้น การเมืองเป็นเรื่องของประชาชนทั้งชาติ พระสงฆ์จึงไม่อาจปฏิเสธบทบาทของตนเองที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องได้ เพราะอย่างน้อยท่านก็เป็นประชาชนคนหนึ่งของประเทศด้วย

ท่านมหาตมาคานธีเคยกล่าวไว้ว่า “ผู้ที่พูดว่าศาสนาไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองนั้น เป็นผู้ที่ไม่ทราบความหมายของคำว่า ‘ศาสนา’

“สำหรับข้าพเจ้าแล้ว การเมืองที่ปราศจากหลักธรรมทางศาสนาเป็นเรื่องโสภมที่ควรสละละทิ้งเสียเป็นอย่างยิ่ง การเมืองเป็นเรื่องของประเทศชาติ และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพของประเทศชาตินั้น ต้องเป็นเรื่องของผู้ที่มีศีลธรรมประจำใจ” (*โลกทั้งผองพี่น้องกัน* น.๑๗๖)

ดังนั้นพระจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมือง และต้องเล่นการเมือง แต่ต้องเข้าไปเล่นอย่างพระ เข้าไป

เกี่ยวข้องกับอย่างพระ ไม่ใช่ว่าอย่างมรวาส โดยต้องหันมา
มองหลักพระธรรมวินัย และศึกษาจากประวัติศาสตร์ที่
ผ่านมาด้วยว่าพระในสมัยนั้นๆ ท่านเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับ
การเมืองอย่างไร แม้หลักฐานในพระไตรปิฎกเอง
พระเราก็ควรช่วยกันสืบค้นและเผยแพร่ออกไป เพื่อ
แสวงหาแบบอย่างที่เหมาะสม จงตามต่อไป

ธ.อิสระ ณ ศรีราชา

ยังมีข้าฯ ยังมีทุกข์

สำนักเขาสมรหลวง

๒

ปือเรคือเขาคือพี่น้อง

เป็นสมมติเรียกร้องสื่อความหมาย

แท้จริงก็เพียงธาตุไร้หญิงชาย

สัญญาอย่ากลับกลายวิปาสี

อยู่ไปวันวันนั้นใครอยู่

ทั้งตายเผาเท่าที่รู้จักนรก

มีใครอยู่ใครตายวายชีวา

ยังมีใคร ยังมีข้าฯ ยังมีทุกข์

ปัญญาไปไหนให้เสียบ้าง

สอบสวนทวนทางเดินให้ถูก

อริยสังขมิอยู่ไม่หมดยุค

มรรคองค์แปดเครื่องปลูกเปิดปัญญา

มีแก้วใสแก้วส่องดู

เห็นแล้วรู้ตลอดยอดปัญญา

เพียงแจ่มแจ้งในไตรลักษณ์*

องค์บรม “พุทธา” อยู่นี้เอง

ใบบัว

*จะเปลี่ยนเป็น“โอ...เพียงแค่แหวกม่านอวิชชา” ก็ได้ณะคะ

ข่าวสารและข้อคิดจากพระนักพัฒนา

ฝ่ายแผนงานและโครงการ

โครงการพระธรรมจาริกส่วนภูมิภาค

วัดศรีโสดา ถ.ศรีวิชัย ต.สุเทพ

อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๐๐

เจริญพร คุณพิภพ อุคมอิทธิพงศ์

ได้รับ**เสวียธรรม** ฉบับที่ ๒๒ เรียบร้อยแล้ว ความ
จริงส่งข่าวมาก่อนหน้านี้หนึ่งชุดแล้ว แต่ก็ไม่เป็นไร ได้
อ่านสรุปผลการประชุมกลุ่มเสวียธรรมที่ผ่านมาเป็นที่
น่าชื่นใจ เพราะมีความเคลื่อนไหวอันจะนำไปสู่การ
ปรับปรุงสร้างสรรค์การดำเนินงานให้เจริญก้าวหน้าต่อ
ไปอย่างมีประสิทธิภาพ ฉบับนี้ได้แนบสำเนาบทความ
จาก**เนชั่นสุดสัปดาห์** ฉบับที่ ๑๑๓ หน้า ๓๕ มาฝาก
เห็นว่าน่าสนใจเผื่อจะได้ใช้เผยแพร่ในโอกาสต่อไป
นอกจากนี้ก็ฝากสำเนาสรุปผลการประชุมศูนย์ประสาน
งานสิ่งแวดล้อมศึกษา เขตการศึกษา ๘ ซึ่งอาตมาได้รับ
นิมนต์ให้เป็นกรรมการที่ปรึกษาด้วยก็ช่วยสนับสนุนกัน
สิ่งใดก็ตามที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมต่อประเทศชาติ ก็
ยินดีให้ความร่วมมือ

เมื่อวันที่ ๑ ส.ค.นี้(วันอาทิตย์) ได้มีโอกาสไปฟัง
การบรรยายพิเศษโดยคุณชัยฤกษ์ อังคสุวรรณ ในหัวข้อ
“**อีกหนึ่งเส้นทางสู่ความสำเร็จ**” จับประเด็นการพูดได้
โดยสรุปว่า ผู้ที่ต้องการทำงานให้ประสบความสำเร็จ
ไม่ว่าจะเป็นงานสาขาอาชีพใดก็ตาม ควรยึดหลักดัง
ต่อไปนี้ ๑) ตัดสินใจให้แน่วแน่ว่าต้องการไปที่ไหน
(ทางไหน) ๒) วางแผนการล่วงหน้า ๓) ตั้งเป้าหมาย
ด้วยความปรารถนาอย่างแรงกล้า ๔) ทำทุกอย่างที่อยู่
ในแนวทางของเป้าหมาย ๕) ถ้าพบอุปสรรค**จงเปลี่ยน
แปลงวิธีการ**แต่จงยึดมั่นใน**เป้าหมายที่แน่นอน**
๖) ถ่าลงทุนและตัดสินใจในทันที...ความสำเร็จจะเกิด
ขึ้นถ้ามีความกล้าตัดสินใจ ๗) เมื่อโอกาสมาถึงจงลงมือ
ทำทันที คนที่ทำงานสำเร็จคือคนที่ใช้ ๓ ท. ทำ-ทัน-ที่
คนที่ล้มเหลวคือ รอ-รอ-รอ และยังมีเกร็ดความรู้ที่น่า
สนใจคือ **เพียงแต่กล้าคิด ความสำเร็จก็เกิดขึ้นแล้ว**

สรรหามาฝากเล็กๆ น้อยๆ เพื่อเผยแพร่เป็นวิทยาทาน
ฉบับหน้าคงมีสาระข่าวสารความเคลื่อนไหวจากส่วน
ภูมิภาคมารายงานต่อ สุดท้ายขอเป็นกำลังใจให้พี่น้อง
ชาวเสวียธรรมทุกท่าน ทั้งพระและฆราวาส จงทำงาน
ให้ประสบความสำเร็จก้าวหน้าตลอดไป

พระอธิการวาทย์ ปัญญาธโร

หลวงพี่วาทย์เป็นผู้ที่ส่งข่าวสารให้เราอย่างสม่ำเสมอมากที่สุดท่านหนึ่ง แม้จะอยู่แดนไกลในป่าเขาอย่าง กิ่งอ.บ่อเกลือ จ.น่าน จนกระทั่งย้ายเข้าเวียงเชียงใหม่ แล้ว ผมขออนุโมทนาและอวยพรกับความสำเร็จของหลวงพี่อริบ ทั้งหน้าที่การงานและการศึกษา และขอบคุณที่ฝากข้อคิดอันเป็นประโยชน์มาพร้อมนี้ด้วย

เสียงจากแดนไกล

วัดโพธิญาณราม นิวซีแลนด์

เจริญพร โยมอาจารย์ที่ระลึกถึง

ได้รับบทความปาฐกถาว่าด้วยประชาธิปไตยและพรหมจรรย์ในสังคมบริโภคแล้ว ได้ถ่ายสำเนา (ด้วยเครื่องถ่ายของวัด) เพิ่มเติม เพื่อแจกจ่ายให้ผู้สนใจอ่านด้วย

ได้เจอโยมเพื่อนเก่าจากยุวชนสยาม ที่มีสามีเป็นประธานสถาบันเกอเธ่ เธอชื่อ เติศลวี แสงจันทร์ (แป้ว) เคยเป็นนักข่าวสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ตอนนี้จัดรายการวิทยุพบไทยเดือนละครั้ง

ทางวัดได้รับจดหมายติดต่อกับกลุ่มชาวพุทธเถรวาทที่เก่าแก่ที่สุดกลุ่มหนึ่งในนครเซนต์ปีเตอร์เบิร์ก และได้จัดส่งหนังสือธรรมะภาษาอังกฤษไปให้จำนวนหนึ่งด้วย บางทีทาง INEB อาจติดต่อสัมพันธ์ช่วยเหลือกลุ่มชาวพุทธเถรวาทกลุ่มนี้ด้วยส่วนใหญ่เป็นปัญญชน นักการศึกษา

ก่อนเข้าพรรษานี้ เป็นช่วงเริ่มฤดูหนาวของดินแดนแถบขั้วโลกใต้ บางวันมีแดดส่องแสงอ่อน เข้าพรรษานี้จะมีโอกาสพบปะด้วย เดี๋ยวไปยังบ้านชาวพุทธพม่า (มี ๗ ครอบครัวทั้ง WELLINGTON) ๒ ครอบครัวที่ใส่บาตรประจำเป็นกลุ่มริเริ่มหนุนสร้างวัดมาแต่เริ่มแล้ว พรรษานี้มีท่านเถียนอริเยศโกศิษย์อาจารย์มหาบัวพรรษา ๒๒ ชาวอังกฤษมาอยู่จำพรรษากับคณะสงฆ์ที่นี่ด้วย อาตมาภาพขอให้คุณ โยมมีสุขภาพดีทั้งกายและใจเสมอ

พระสุน(มหาสิปโป)

วิ.ต.ฉลาด วรฉัตร ผู้สื่อข่าวอาหาร ประท้วงเรียกร้อง เพื่อให้มีการยกย่องรัฐธรรมนูญใหม่ทั้งฉบับ ได้เข้าพิธีอุปสมบทที่วัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อเวลา ๑๔.๐๐ น. วันที่ ๑๑ ส.ค. นี้ โดยมีพระธรรมสิริสารเวทีเป็นพระอุปัชฌาย์ พระเทพวิสุทธิญาณเป็นพระกู่สวด นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ นักคิดนักเขียนเป็นโยมอุปัฏฐาก ท่ามกลางญาติมิตร ผู้ร่วมอุดมการณ์ในการเรียกร้องให้มีการยกย่องรัฐธรรมนูญมาร่วมงานประมาณ ๗๐ คน อาทิ น.พ.เหวง โตจิราการ จากสมาพันธ์ประชาธิปไตย นายปริญญ์ เทวานฤมิตรกุลจากคณะกรรมการรณรงค์ประชาธิปไตย (ครป.)

นอกจากนี้ กลุ่มอภิรักษ์จักรี โดยนางบันเทิง เกตุมณีและสมาชิก ประมาณ ๑๐ คน ก็มาร่วมอนุโมทนา โดยประกาศเลิกแล้วต่อกัน

พิธีอุปสมบทเสร็จสิ้นเมื่อเวลา ๑๕.๓๐ น. พระภิกษุฉลาด วรฉัตร ได้รับฉายาว่า “ธมมโกวิโท” ซึ่งหมายความว่าผู้รู้ธรรม จากนั้นได้มาจำวัดที่กุฏิของพระราชวรราชจารย์ คณะปัญญเบญจมา โดยมีกำหนดจะเข้าเฝ้าสมเด็จพระสังฆราชในวันเดียวกัน เพื่อทูลลาไปจำพรรษาที่วัดบางพุทรา อ.หนองหญ้าปล้อง จ.เพชรบุรี

ในช่วงเข้าก่อนพิธีอุปสมบท ร.ต.ฉลาดได้ออกจากโรงพยาบาลวชิระ ซึ่งพักรักษาตัวมาหลายวัน มายังวัดบวรนิเวศวิหาร เพื่อเตรียมตัวก่อนเข้าอุปสมบท พร้อมกับให้สัมภาษณ์ว่า แนวทางการต่อสู้ทางการเมืองภายหลังลาสิกขาบทนั้นเป็นสิ่งที่ประชาธิปไตยที่ยังไม่หมดภาระ ถ้าสึกออกมาก็มีภาระผูกพัน โดยจะทำอย่างเต็มความสามารถให้ประชาชนรู้เรื่องประชาธิปไตย

“แม้ผมไม่เรียกร้องในวันนี้ วันหนึ่งข้างหน้าก็ถึงเวลาอยู่ดี เพราะปัญหาของชาติบ้านเมืองยังมีอีกมาก เพราะฉะนั้นการที่เราไม่มีระบอบการปกครองที่ถูกต้อง ความวุ่นวายก็จะเกิดขึ้นได้”

“ฉลาด” สู่รุ่มกาสาวพัสดร์

“แม้ผมไม่เรียกร้องในวันนี้ วันหนึ่งข้างหน้าก็ถึงเวลาอยู่ดี เพราะปัญหาของชาติ บ้านเมืองยังมีอีกมาก เพราะฉะนั้นการที่เราไม่มีระบอบการปกครองที่ถูกต้อง ความวุ่นวายก็จะเกิดขึ้นได้”

ธมมโกวิทโกภิกขุ (พระฉลาด วรฉัตร)

อดีตนักกอดอาหารประท้วง กล่าวว่า การเรียกร้องโดยวิธีอดข้าว ตนไม่ปฏิเสธที่จะนำมาใช้อีก เพราะไม่มีข้อยืนยันว่าการเรียกร้องประชาธิปไตยได้จบสิ้นแล้ว ส่วนจะมีความจำเป็นแค่ไหนที่จะต้องใช้วิธีอดข้าวก็แล้วแต่เหตุการณ์ การอดข้าวเป็นวิธีหนึ่งที่ใครก็แล้วแต่จะเรียกร้อง หรือประท้วง ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล เนื่องจากเราไม่มีองค์กรที่เป็นแนวร่วมทางอุดมการณ์ ไม่มีวิธีการอื่นที่จะรวมพลังจิตใจเหมือนการต่อสู้โดยการใช้ทุกข์ของตนเองให้คนอื่นเห็น

เหตุการณ์เมื่อเป็นเช่นนี้จะทำให้ประชาชนหมดความเชื่อถือหรือไม่ ร.ต.ฉลาดกล่าวว่า แล้วแต่

ร.ต.ฉลาด วรฉัตร ออกบวช เพื่อถวายพระเกียรติ ๑๒ สิงหาคมหาราชินี

ประชาชนจะพิจารณาในเหตุผลว่า ต้องการความขัดแย้ง หรือต้องการหาปมด้อยของตน อย่างไรก็ตามเมื่ออดข้าวแล้ว จะเลิกอดก็ต้องมีเหตุผลเพียงพอ ไม่ใช่อยู่ๆ ก็เลิกไป

ร.ต.ฉลาด ซึ่งกำหนดระยะ

อุปสมบท ๑๕ วัน ได้สรุปบทเรียน จากการอดอาหารประท้วงครั้งนี้ว่า ได้รู้ว่าพรรคการเมืองมีนโยบายชัดเจนอย่างไร ยืนหยัดในจุดยืนไหน พรรคการเมืองยังเลื่อมใสระบอบเก่า คืออนุรักษนิยมเผด็จการสรุปได้ว่าทั้งฝ่ายค้านและรัฐบาลไม่สนอง ตอบต่อประชาชนในการเรียกร้องรัฐธรรมนูญ ที่เป็นประชาธิปไตย

“ตอนนี้ผมเหมือนตายแล้วเกิดใหม่ ไปเกิดได้รุ่มกาสาวพัสดร์” ร.ต.ฉลาดกล่าว

จาก สยามโพสท์ ๑๒ ส.ค. ๒๕๓๖ (พระฉลาด วรฉัตร ได้ลาสิกขาแล้วเมื่อวันที่ ๑๔ กันยายนนี้)

อิสรภาพพ้นจากความกลัว

“**อ**่านางมิใช่สิ่งชั่วร้าย ความหวาดกลัวว่าจะสูญเสียอำนาจ ความหวาดกลัวว่าผู้นำความเสื่อมมาสู่ตัวผู้ใช้อำนาจที่ประการอันเป็นเหตุแห่งความลำเอียงเนื่องจากความรักความถุนอกทางเพราะติดสินบน หรือคืออคติเพราะความชัง ทำให้ได้แก่ ความผิดพลาดเนื่องมาจากอคติที่เลวร้ายที่สุดเห็นจะความกลัว อันเป็นเหตุแห่งความมโนธรรมสำนึกในตัวเรา และยังอีกด้วย

ความหวาดกลัวต่างหากที่ชั่วร้าย อำนาจนำความเสื่อมมาสู่ตัวผู้ใช้ปกครองจะใช้อำนาจอย่างฉ้อฉล ชาวพม่าส่วนใหญ่คุ้นเคยกับอคติเสื่อม ฉันทาคติ ซึ่งได้แก่ความปรารถนา ยอมประพฤติดอกนอก เพื่อบุคคลอันเป็นที่รัก โทสาคติ มีจิตคิดร้ายต่อผู้อื่น โมหคติ จากอวิชชา ได้แก่ ภยาคติ หรืออคติเพราะขุ่นมัวในจิตใจ และค่อยๆ ทำลายเป็นต้นตอแห่งอคติทั้งสามประการ

ฉันทาคติที่ไม่ได้เนื่องจากความโลภ ยังอาจเกิดจากความปรารถนาอยากเป็นที่รัก หรือความกลัวว่าจะไม่เป็นที่รักใคร่ นอกจากฉันทาคติแล้ว ความกลัวว่าผู้อื่นจะได้ดีเกินหน้าตน กลัวเสียหน้า หรือเสียศักดิ์ศรี หรือถูกกลั่นแกล้ง ยังเป็นเหตุผลักดันให้จิตคิดชั่ว และเป็นอวิชชาที่ยากจะขจัดได้ หากขาดเสียซึ่งอิสรภาพในการแสวงหาความจริง โดยปราศจากภยาคติใดๆ ด้วยเส้นแบ่งระหว่างความหวาดกลัวกับความชั่วร้ายนั้น บางบทกวีจึงมีใจเรื่องแปลกที่ในสังคมที่เต็มไปด้วยความหวาดกลัว จะปรากฏความชั่วร้ายอยู่ในทุกรูปแบบ”

ออง ซาน ซู จี

๒๐ กรกฎาคม ๒๕๓๗ เป็นวันครบรอบ ๕ ปี ที่นางอองซาน ซูจี วีรสตรีชาวพม่าถูกกักบริเวณอย่างเด็ดขาดอยู่ในบ้านริมทะเลสาบในกรุงย่างกุ้ง ในขณะที่รัฐบาลทหารพม่าไม่ยี่หระต่อเสียงเรียกร้องจากนานาชาติให้ปล่อยตัวเธอ และยังคงควบคุมประเทศนี้ไว้ได้เกราะเหล็กเผด็จการ

เมื่อเร็วๆ นี้ รสข.พม่าได้แสดงท่าทียืดหยุ่นลงอย่างมาก นายพลคิน ยูน หัวหน้าหน่วยข่าวกรองทหารให้สัมภาษณ์แบ่งเป็นนัยว่าเขาพร้อมที่จะพบเจรจากับนางซูจี ใน “ช่วงเวลาที่เหมาะสม”

ในการเข้าพบนางซูจีของ วุฒิสมาชิก อเมริกัน นายบิล ริชาร์ดสันเมื่อเดือนกุมภาพันธ์นี้

ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่มีการอนุญาตให้คนภายนอกครอบครัวยุโรปของเธอเข้าพบ เขาได้เสนอว่าจะเป็นทูตเจรจาระหว่างนาง กับนายพลคิน ยูน ซึ่งถือว่าเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลมากที่สุดในพม่า

ริชาร์ดสันบอกว่า การพบเจรจาระหว่างผู้นำฝ่ายค้านผู้ซึ่งได้รับรางวัลโนเบลทางสันติภาพเมื่อปี

๒๕๓๔ ท่านนี้ กับท่านนายพล เป็นเงื่อนไขสำคัญที่สหรัฐต้องการ ก่อนที่จะเปลี่ยนนโยบายที่แข็งกร้าว ต่อรัฐบาลทหารพม่าเสีย

ขณะเดียวกันทางรศ.พม่าก็ได้ยกเลิกข้อจำกัดเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมบางส่วน ซึ่งได้รับการบังคับใช้ตั้งแต่สมัยรัฐบาลเผด็จการเนวินออกเสีย นอกจากนี้ยังมีกรพยายามทำให้ธุรกิจตลาดมืดหลายอย่างถูกต้องตามกฎหมายเสีย

“มีการเปลี่ยนแปลงแบบผักชีโรยหน้าเกิดขึ้นไม่น้อยในช่วงที่ผ่านมา นักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ท่องถนนมีคนเดินทางกันขวักไขว่มาก

อีกนับพันที่ถูกจับกุมคุมขัง จนเป็นเหตุให้นักศึกษา และฝ่ายประชาธิปไตยจำนวนมากลี้ภัยเข้าสู่พรมแดนของประเทศไทย

พรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย ซึ่งมีเธอเป็นผู้นำ ได้รับชัยชนะอย่างถล่มทลายในการเลือกตั้งทั่วไปเป็นครั้งแรกในปี ๒๕๓๓ แม้ว่าขณะนั้นเธอยังถูกจองจำอยู่ก็ตาม (เธอถูกจองจำตั้งแต่วันที่ ๒๐ ก.ค. ๒๕๓๒) หากคณะนายทหารที่สถาปนาตนเองเป็น “สภารักษากฎหมายและความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ” หรือที่เรียกว่า “สโลว์ค” ปฏิเสธผลการเลือกตั้งครั้งนั้น และใช้กำลังทหาร

ริบไต่ในประเทศตนเอง แต่พวกเขาก็ยังมีพันธมิตรอยู่บ้าง อย่างน้อยก็ประเทศไทยเราเอง ที่ได้เชิญพม่าเข้าร่วมการประชุม ประจำปีครั้งที่ ๒๖ ขององค์การอาเซียน ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงเทพฯ ระหว่าง ๒๓-๒๖ กรกฎาคมนี้

นอกจากสิงคโปร์ซึ่งเป็นประเทศคู่ค้าสำคัญของพม่าแล้ว ประเทศไทยได้ผลักดันนโยบายที่ตนเองเรียกว่า “การข้องเกี่ยวอย่างสร้างสรรค์” มาตลอด โดยมุ่งหวังแต่จะขยายความสัมพันธ์ทางการทูตและการค้าให้มากยิ่งขึ้น นโยบายนี้ส่งผลให้เกิดการเอาเปรียบด้านการทำไม้ เหมือนแ

“ประเทศไทยได้ผลักดันนโยบายที่ตนเองเรียกว่า ‘การข้องเกี่ยวอย่างสร้างสรรค์’ มาตลอด โดยมุ่งหวังแต่จะขยายความสัมพันธ์ทางการทูตและการค้าให้มากยิ่งขึ้น นโยบายนี้ส่งผลให้เกิดการเอาเปรียบด้านการทำไม้ เหมือนแ

ขึ้น” นักการทูตตะวันตกท่านหนึ่ง ซึ่งเชี่ยวชาญเรื่องพม่ากล่าว “แต่โดยพื้นฐานทุกอย่างยังไม่มี การเปลี่ยนแปลง ความเป็นจริงก็คือ เรายังมีรัฐบาลทหารเผด็จการอยู่”

นางซูจี ซึ่งมีอายุ ๔๕ ปีในปัจจุบัน เป็นธิดาของบิดาผู้กู้อิสระภาพแก่พม่า นายพลอองซาน ซึ่งถูกลอบสังหารจนเสียชีวิต เธอถูกกักบริเวณในบ้านนับตั้งแต่การปราบปรามครั้งใหญ่ต่อฝ่ายค้านในเดือนสิงหาคม ๒๕๓๑ ซึ่งมีการยิงสังหารผู้เดินขบวนเรียกร้องประชาธิปไตยหลายร้อยคน และ

เข้าข่มขู่ออกกฎหมายอันฉ้อฉลเพื่อปกครองสหภาพพม่า

ในปี ๒๕๓๔ นางซูจีได้รับรางวัลโนเบลทางสันติภาพสำหรับ ความพยายามของเธอที่จะนำประชาธิปไตยกลับสู่พม่า ซึ่งนับเป็นการคบหนัรรศ.พม่าอย่างรุนแรง

อย่างไรก็ดี แม้รัฐบาลทหารพม่าจะได้รับการประณามจากทั่วสารทิศ รวมทั้งสหรัฐอเมริกา ประเทศอื่นๆ และองค์การด้านสิทธิมนุษยชนต่างๆ ในข้อที่ขัดขวางขบวนการสร้างสรรค์ประชา

และการประมงต่อประเทศพม่า โดยพวกเขาได้รับสินค้าอุปโภคบริโภคจากประเทศไทยและเงินเป็นเครื่องตอบแทน

ประเทศจีนได้ฉวยโอกาสการเปิดประตูทางเศรษฐกิจของพม่า ด้วยการขายเครื่องบินรบและอุปกรณ์หนักด้านการทหารอื่นๆ เพื่อแลกกับสินค้าด้านการเกษตร และผลิตภัณฑ์จากป่า บริษัทน้ำมันยูโนแคลจากสหรัฐอเมริกาได้ทำสัญญามูลค่าหลายร้อยล้านบาท กับรัฐบาลทหารพม่า และบริษัทโทเทิลจากฝรั่งเศสได้ตกลงจะขุด

บ่อน้ำธรรมชาติจากอำมะตะบัน เพื่อส่งตามท่อเข้าสู่ประเทศไทยซึ่งกำลังต้องการพลังงานอย่างมาก

ประเทศพม่าเสียดุลการค้าประมาณ ๑,๓๐๐ ล้านบาทเมื่อปีที่แล้ว นับว่าสูงที่สุดในรอบ ๑๑ ปี ขณะที่รายได้ต่อหัวประชากรอยู่ประมาณ ๕,๒๕๐ บาทต่อปี ซึ่งนับว่าต่ำที่สุดในโลก

จากข้อมูลของฝ่ายค้าน ความพยายามของรัฐบาลทหารพม่าในการปฏิรูปทางเศรษฐกิจ ก็เป็นเช่นเดียวกับด้านการเมือง คือเป็นเพียงการเสแสร้งเท่านั้น

“สตอร์คไม่เพียงแต่ทำให้ตลาดมืดเป็นเรื่องถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น หากได้เข้าครอบครองกิจการตลาดมืดนั้นเองด้วย” ผู้ลี้ภัยชาวพม่าท่านหนึ่งกล่าว “กองทัพบกและพรรคพวกของเขาสามารถจะขายสินค้าในราคาถูกได้ เพราะพวกเขาไม่ต้องเสียค่าเบี้ยปรับทางให้กับทหาร”

นั่นเป็นเหตุให้รศ.พม่าสามารถจะแปรอำนาจทางการเมืองและทหารให้เป็นอำนาจทางเศรษฐกิจได้จนสำเร็จ และสร้างฐานอำนาจแก่ตัวเองให้มั่นคงยิ่งขึ้น

จาก *Suu kyì Languishes While Burma Suffers Under Junta*, John Hail หนังสือพิมพ์ *บางกอกโพสต์* ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๓๖

บทนำ

เมื่อไม่กี่วันมานี้ มีข่าวสั้นสะเทือนวงการพระนักอนุรักษ์รุ่นใหม่ข่าวหนึ่ง คือการลาสิกขาบทของพระประจักษ์ กุศลจิตโต เจ้าสำนักสงฆ์หัวน้ำผุด อ.ปะคำ จ.บุรีรัมย์ นอกจากพวกเราจะรู้สึกเสียใจและเป็นห่วงต่ออนาคตของท่านแล้ว หลายรูปอาจรู้สึกฉดฉด ท้อแท้ หดหู่ หรือขนาดหมดกำลังใจที่จะดำเนินกิจกรรมและพรหมจรรย์ของตนต่อไป บางท่านอาจจะมาถึงจุดแห่งความลังเลว่าจะเดินหน้าหรือถอยหลังดีความรู้สึกบางประการผุดขึ้นมาว่า บัดนี้พระอนุรักษ์เป็นพระที่โลกไม่ต้องการแล้วหรือ ทำไมพระองค์ท่านประจักษ์หรือท่านพงษ์ศักดิ์ เศรษฐโม แห่งวัดผาลาด เชียงใหม่ จึงถูกกลั่นแกล้ง กดดันเพื่อให้ลาสิกขาบทด้วยวิธีการต่างๆ บางท่านถามสังคมว่า แล้วกรณีท่านขุนตระ อมโร และท่านกิตติวุฑโฒ ภิกขุ(พระเทพกิตติปัญญาคณ) ดูเหมือนเฉยๆ หรือมีคนปกป้องคุ้มครองให้ แต่ท่านประจักษ์กลับโดดเดี่ยวอย่างน่าเห็นใจ ถ้าอย่างนั้นมันกำลังเกิดอะไรขึ้นในสังคมนี้ ความยุติธรรมและการเลือกปฏิบัติ ดูเหมือนจะยังมีอยู่มากมายในสังคมนี้

พระมหาสมชัย กุศลจิตโต*

ข้อผิดพลาดของพระประจักษ์

ถ้าเราเป็นหรือคิดจะเป็นพระอนุรักษ์รุ่นใหม่ ที่คอยดักเตือนต่อต้านความไม่ถูกต้องของสังคม เราก็ต้องศึกษาทำความเข้าใจลักษณะของสังคมไทยในปัจจุบันไว้บ้างถึงอย่างไรคนไทยทั่วไปก็ชอบความอ่อนน้อม สุภาพ นุ่มนวล แต่ที่สำคัญคือ สังคมปัจจุบันเต็มไปด้วยผลประโยชน์ คือ อำนาจและเงินตรา ผู้เขียนชื่นชมท่านประจักษ์ในแง่ที่เป็นคนสุจริต ถ้าประกาศตนอย่างเปิดเผย พระอนุรักษ์รุ่นใหม่ก็ต้องขังศักยภาพของ ตนดูว่ามีมากน้อยเพียงไร ความกล้าหาญนั้น หลวงพ่อปัญญานันทภิกขุใช้แล้วเกิดประโยชน์ คนยอมรับหรืออย่างน้อยก็ยอมรับฟังอย่างสนใจ อ.สุลักษณ์ ศิวรักษ์ อาจพูดพลาดหัวดีหางเอากับใครก็ได้ ไม่เลือกว่านายทหาร(บางท่าน) หรือนักการเมือง แต่พวกเราจะต้องคิดเป็นครั้งที่สองหรือไตร่ตรองให้ดี ก่อนตัดสินใจทำอะไรอย่างนุ่มนวล มีเช่นนั้นความเกลียดกลัวจะกลายเป็นบาปbin ผิดสมณวิสัยไป

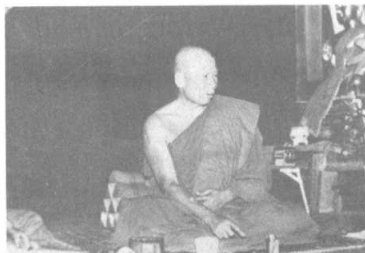
ความกล้าหาญของ ท่านประจักษ์ส่งเสริมให้ท่านเชื่อตัวเองมากขึ้น ซึ่งก็เพิ่มขึ้นตามวันเวลา และการมีชื่อเสียง เมื่อความเชื่อมั่นในตัวเองมีมากขึ้น ก็นำไปสู่ความโคดเคี้ยวตัวเองและความไม่ไว้วาง

บทเรียนจากกรณีพระประจักษ์ คุตตจิตโต(สิก)

ใจใคร โดยสรุป ช่วงสุดท้ายแห่งชีวิตพรหมจรรย์ของพระประจักษ์นั้น ท่านแทบจะหากัลยาณมิตรไม่ได้เลย คือท่านไม่ยอมมีกัลยาณมิตรที่คอยร่วมปรึกษาและปรับทุกข์ แต่ว่าพรหมจรรย์นี้ไม่อาจอยู่ได้โดยไม่มีกัลยาณมิตร เพราะกัลยาณมิตรเป็นทั้งหมดของพรหมจรรย์

บวชยาก-สิกง่าย

ต้องยอมรับอย่างหนึ่งว่า ท่านประจักษ์เป็นตัวอย่างขี้ขลาดและแรง

เราก็ต้องชมความเข้มแข็งของท่านประจักษ์ กรณีนี้ถ้าเกิดแก่พระรูปอื่น มิใช่ **ประจักษ์ เพ็ชรสิงห์** คงเอวังไปนานแล้ว

ครั้งหนึ่งนายแอ๊ด คาราบาว เคยพูดว่า เขาเลื่อมใสพระประจักษ์ มิใช่เพราะท่านเป็นพระ แต่ในฐานะ

ในฐานะสมาชิกกลุ่มเสขิยธรรม คือ “กลุ่มที่ศึกษาสำเนียงกรรม” เราต้องศึกษา ทำความเข้าใจให้แจ่มแจ้งทั้งเหตุผล ตามสภาพความเป็นจริง จุดสำคัญจุดหนึ่งก็คือว่า ท่านอย่าได้ทะนงถือตนว่าเก่งกล้าหรือเป็นพระแล้วท่านจะปลอดภัย สังคมไทยยุคกิเลสานุวัตรนี้ จะกดดัน กลั่นแกล้ง และทำลายท่านได้ หากท่านยืนขวางทาง โภคทรัพย์และอำนาจของเขา สังคมอุตสาหกรรมพร้อมจะทิ้งพระและความดีงามทุกอย่างเพื่อ

“ช่วงสุดท้ายแห่งชีวิตพรหมจรรย์ของพระประจักษ์นั้น ท่านแทบจะหากัลยาณมิตรไม่ได้เลย คือ ท่านไม่ยอมมีกัลยาณมิตรที่คอยร่วมปรึกษาและปรับทุกข์ แต่ว่าพรหมจรรย์นี้ไม่อาจอยู่ได้โดยไม่มีกัลยาณมิตร เพราะกัลยาณมิตรเป็นทั้งหมดของพรหมจรรย์”

บันดาลใจของพระอนุรักษ์ ความเลื่อมใสศรัทธาต่อท่านมากจนทำให้เราลืมสัจจะของสังคมไทยที่ว่า บวช-สิกเป็นเรื่องธรรมดา ไม่มีใครห้ามได้ เหมือนแดดจะออก ฝนจะตก พระสารีบุตรกล่าวไว้ว่า

เรื่องการบวชเป็นเรื่องทำได้ ยาก บวชแล้วจะอยู่เป็นพระต่อไป ยิ่งยากขึ้นไปอีก เมื่ออยู่ได้แล้วจะเป็นพระผู้ตั้งใจปฏิบัติธรรมก็ยาก แม้ปฏิบัติแล้วจะได้บรรลुकุณวิเศษขั้นสูงก็ยังยาก

ชีวิตพรหมจรรย์ของพระประจักษ์ คุตตจิตโตได้พิสูจน์สังขธรรมข้อนี้อย่างชัดเจน อย่างไร

ที่ท่านเป็นมนุษย์พยายามทำความดีและประ โยชน์แก่สังคมคนหนึ่ง ข้อนี้ย่อมแสดงว่า แม้พระประจักษ์จะต้องลาสิกขาไปตามแรงกดดันต่างๆ แต่เรายังหวังว่า อุดมการณ์แห่งคนจริงยังคงอยู่กับเขาตลอดไป เพราะภาวะแห่งสงฆ์ที่แท้จริงย่อมอยู่ที่ใจ ไม่ใช่เครื่องแบบดั่งที่เราทราบกัน

สรุป

กรณีพระประจักษ์ คุตตจิตโต จึงเป็นบทเรียนที่มีคุณค่ามาก สำหรับพระอนุรักษ์รุ่นใหม่ ทั้งในแง่ลบและบวก ล้มเหลวและสำเร็จ

เงินกันแล้ว แต่ในสภาพสังคมที่วิกฤตเช่นนี้ ก็เป็นโอกาสให้พระเราได้แสดงบทบาท และทำประโยชน์เกื้อกูลต่อสังคมได้ง่าย ขอเพียงแต่เราต้องมีความพร้อมทั้งด้านศีล สมาธิ และปัญญา ความเข้าใจตนเองและสังคม ตลอดจนมีกัลยาณมิตรคอยให้คำปรึกษา คัดเตือน เพื่อป้องกันความผิดพลาด เนื่องจากมุ่งสู่ความสำเร็จเพียงอย่างเดียว

*ผู้เขียน ดำรงตำแหน่ง รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ และ เป็นรองประธานกลุ่มเสขิยธรรม

การทำวัตรตามแบบโบราณ ๒

พุทธศาสนิกชน

(ต่อจากฉบับที่แล้ว)

เรื่องที่สี่ ก็จะพูดไปตามลำดับ ที่ว่าเราได้เคย**อบรมสั่งสอนกันไว้อย่างไร** หัวรุ่ง ราวตี ๔ ต้องลุกขึ้นเวลานี้เราก็ตีระฆังตี ๔ ให้ลุกขึ้น

วัตรเมื่อหัวรุ่ง

แล้วก็ หัวรุ่ง เรียกว่ามีการครองใหญ่ ก็หมายความว่าเราจิ๋วครองมาครองและทำอะไรสักคี่สิทธิ ไม่ใช่ทำพอขัดไปได้ “ครองใหญ่” หมายความว่าเราจิ๋วครองที่มีอยู่มาครอง แล้วมาสำรวม แล้วมานั่งทำสมาธิทำปัจเจกฆณทำอะไรจนกว่าจะอรุณ เพราะฉะนั้นผ้าครองนี้เขาถือว่าศักดิ์สิทธิ์มาก พอเสร็จแล้วก็เก็บโดยเปลี่ยนผลัด ผลัดเปลี่ยน เอาห่อไว้แหละ แล้วก็ใช้วัตรธรรมคา ที่จะนั่งไปบิณฑบาต นั่งไปทำการงานไปอะไรจิ๋วครองนี้เขาถือเป็นพิเศษ บางองค์ตั้ง ๒๐ ปีแล้ว จิ๋วครองชุดแรก อันแรก นั้นยังอยู่ ยังไม่ได้เปลี่ยน เพราะเขาถือเป็นของศักดิ์สิทธิ์ทีเดียว จิ๋วครอง

ทีนี้ พอจะครองใหญ่ คือหิยสภมา เมื่อหิยสภจับสภนั้น ว่าหัวใจของพระวินัย หัวใจของพระวินัยมีว่า **อา.ปา.มะ.จุ.ปะ. :** อาทิกัมม ปาจิตตีย์ มหาวรรค จุลวรรค ปรีวารวรรค นี่หัวใจพระวินัย เมื่อหิยสภมาจะนั่ง ว่าหัวใจของพระวินัยเวลานั่งว่ายาปจยัมม บทธจิวร

เมื่อหิยจิ๋วมาจะห่ม ว่าหัวใจพระสูตรตันตะคือ ที.มะ.สัง.อัง.ขุ. : ทีฆนิกาย มัชฌิมนิกาย สังยุตตนิกาย อังคุตตรนิกาย ขุททกนิกาย หัวใจพระสูตรตันตปิฎกเมื่อหิยจิ๋วมาห่มว่าหัวใจพระสูตรตันตปิฎกเมื่อห่มก็ว่า

ยาปจยัมม บทธจิวร

เมื่อหิยสังฆาภิมาจะ พาด ก็ว่า**หัวใจพระอภิธรรม** **สัง.วิ.ธา.ปุ.กะ.ยะ.ปะ. :** สังคณี วิภังค์ ธาตุกถา ปุคคลบัญญัติ กถาวัตถุ ยมก ปิฎฐาน แล้วเมื่อพาดสังฆาภิก็ว่า ยาปจยัมม บทธจิวร

เมื่อคาดประคตเอา ว่า อิมิ กายพณณ อธิฐาณิ

ทีนี้ครองผ้าแล้ว ลุกขึ้นยืนแล้ว นั่งลงแล้ว ก็จุดเครื่องสักการบูชาในที่อยู่ของตัว ไม่ได้หมายความว่าไปลงโบสถ์ร่วมกัน แต่ทำในที่อยู่ของตัว จุดเครื่องสักการะเข้าแล้ว **พิจารณาอรรถภาพ** ด้วยบทว่า **อัย อุตตะภาโว อสุจิ อสุภัม มรณปริโยสานัม กัมมฏฐานัม ภาเวติ** แปลว่า อรรถภาพนี้ ซึ่งเป็นอสุจิ อสุภัม มีความตายเป็นที่สุด จงเจริญด้วยกรรมฐาน แล้วก็เจริญกรรมฐาน อสุภกรรมฐานตามสมควร ในที่อยู่แห่งตนนั้นเสร็จแล้วก็ **สวดบทสวดมนต์พอสมควร** ปัจเจกฆณอดีตปัจเจกฆณทั้ง ๔ บท แล้วสวดถวายพรพระด้วยบทพาหุง คือ สรรเสริญคุณพระพุทธเจ้าทั้ง ๘ บท แล้ว **จึงกรวดน้ำ** นี่สวดมนต์ นี่มันสวดอย่างที่ว่าให้ทำเป็นวัตรเป็นพิธี ไม่ใช่สวดมนต์อย่างที่เราสวดตามบ้านตามเรือน

ทีนี้เวลาขี้เหลื่อ ยังไม่ทันสว่าง ห้ามไม่ให้เอนตัวลงนอนอีก ไม่มานอนฝันอยู่ นี่ก็ถ้าเวลาขี้เหลื่อไม่ให้นอนอีก และก็ให้ท่องสวดมนต์ที่เป็นการศึกษา คือ เรื่องการศึกษา หรือเรื่องที่เรต้องท่องจำนั้น ตอนก่อนสวดมนต์ ตามที่เป็นวัตรปฏิบัติ ตามที่จะต้องสวด ทีนี้

มันจะสวดเพื่อเรียนเพื่อท่อง เพื่อจำ

แล้วก็ให้**แสดงอาบัติ** มีเพื่อนแสดงอาบัติเสียก่อน อรุณขึ้น เพื่อไม่ให้อาบัติค้างคืน นี่จะนึกได้หรือไม่ได้ ก็แสดงอาบัติเสียก่อนอรุณขึ้น

ทีนี้ก็ **รับอรุณ** ที่ว่ารับอรุณนั้นเขาแบ่งอรุณเป็น ๔ ตอน : **ปจโม อรุโณ เสโต, ทูติโย ตามพมฺ เจว, ตติโย โอหาโต, จตุตโถ นนฺทมุขิโย** เมื่อมันสักแต่ว่าชาวขึ้นมา แต่ไม่ใช่มันชาวจำ มันชาวครึ้มๆ นั่นเรียกว่าอรุณที่ ๑ พอรุณที่ ๒ เป็นสีแดง หรือสีเหลือง พอรุณที่ ๓ ก็ขาวแจ่ม อรุณที่ ๔ นั้นเห็นหน้าตาชัด เหมือนที่เราเรียกกันว่าเห็นลายมือใหญ่ นั่นมันต้องถึงอรุณที่ ๔ โน่น จึงจะถือว่าเป็นวันใหม่ วินัยกรรมเกี่ยวกะพรรษา เกี่ยวกะสัตตาคหะ เกี่ยวกะอะไรต่างๆ ที่เรียกว่าอรุณๆ กันละก็ ขอให้รู้จักนับอย่างนี้ พอรุณที่ ๔ ขึ้นแล้ว ถือว่าเป็นวันใหม่ เป็นวันใหม่ละทีนี้ ขาดตอนกันแล้ว ก็เปลี่ยนผ้าครอง เปลี่ยนผ้าครองที่เอามาครองใหญ่ เปลี่ยนออกพับห่อเก็บไว้เสียตามเดิม แล้วไปทำกิจกรรมที่เรียกว่าวันใหม่ขึ้นแล้ว

ยังมีบทที่สวดว่าออกไปเป็น การประกาศอรุณว่า **อิหํ อรุโณหํ อาปฺจุณฺมิ** ข้าพเจ้าขอกล่าวประกาศซึ่งอรุโณหํ คือความที่อรุณขึ้นมาใหม่นี้ บอกแก่ตัวเองเหมือนกะอธิษฐานอะไรว่า มันอรุณแล้ว สิ่งต่างๆ ต้องทำถูกต้องหมดระหว่างวัตรวันเมื่อวานกะวันรุ่งขึ้นนี้ จนถึงได้ประกาศอรุณแก่ตัวเอง ที่เรียกว่ารับอรุณ

วัตรเมื่อบิณฑบาต

ทีนี้ก็มีมาถึง**เรื่องที่จะไปบิณฑบาต** เมื่อจับบาตรขึ้นมา ถ้าบาตรแบบโบราณ ก็เมื่อเอาสายบาตรมาคล้องบ่า เปิดฝาบาตร เอามือควานอยู่ในบาตร นี่เขาจะบรูให้ชักว่า มันเป็นเรื่องที่ต้องปฏิบัติว่า **เปิดฝาบาตร แล้วควานมือลงไปในบาตร** แล้วเปล่งคำพูดว่า **จตฺตาริ สติปฺภฺจนา กายานุปัสสนา สติปฺภฺจนา เวทนานุปัสสนา สติปฺภฺจนา จิตฺตานุสฺสนา สติปฺภฺจนา รมฺมานุปัสสนา สติปฺภฺจนา** ต้องออกชื่อสติทั้ง ๔ ประการ เอามือควานบาตร แล้วจึงปิดฝาบาตร แล้วจึงเดินไปบิณฑบาต

เมื่อเดินไปบิณฑบาตนั้น ภาวนา หรือนึกว่า **สพฺเพ**

สฺตฺตา อเวรา โหนฺตุ หรือว่าเลยไปถึงว่า **อพฺยาปชฺฌา อนินฺนา สุขี อุตฺตานิ ปริหรนฺตุ** นี่เมื่อเดินไปบิณฑบาต ทำในใจอยู่อย่างนี้

เมื่อไปยืนหน้าบ้านคอยรับ กว่าเขาจะออกมาใส่ มีบทน่าในใจ หรือว่าออกมาที่ริมฝีปากก็ได้ว่า **นามรูป อนิจฺจํ นามรูปํ ทุกฺขํ นามรูปํ อนตฺตา** เมื่อไปยืนคอยรับบิณฑบาต นี่มันพิจารณาอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ตัวเรามาบิณฑบาตนี้ก็ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา หญิงชายที่จะมาใส่บาตรให้เราคืออนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ข้าวปลาอาหารที่ใส่ลงไปในบาตรของเรามันก็อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

เมื่อเขากำลังใส่บาตร นั้น บริกรรมในใจถึง ยถาปฺจุจํ ปวตฺตมานํ ฯลฯ บทบิณฑปาโต จะว่าเพียงสุญฺโฆ ก็ได้ จะว่าไปถึงสุดท้ายนั้นก็ได้ แล้วแต่ความเหมาะสมหรือโอกาส

เมื่อบิณฑบาตเสร็จแล้วกลับมาที่วัด **วางบาตรลง ณ ที่ที่วางบาตร** ก็มีบทที่จะต้องกล่าวว่า **อิหํ อิหํ อาหารค-เวสฺสิ ทุกฺขํ สเวคฺคตฺตฺติ วุจฺจติ** ซึ่งแปลว่า ความทุกข์อันเนื่องด้วยการแสวงหาอาหารในกาลนี้นั้น อันท่านกล่าวว่า เป็นวัตถุแห่งความสังเวช ความทุกข์ที่เกิดขึ้นจากการไปแสวงหาอาหารในวันนี้นั้น วุจฺจติ อันท่านกล่าวว่า เป็นวัตถุแห่งความสังเวช คือทำความรู้สึกว่าอาการแสวงหาอาหารเป็นวัตถุแห่งความสังเวช

วัตรเมื่อฉันอาหารและนุ่งห่ม

การฉันอาหาร พึงบำเพ็ญตามวัตรที่เราปฏิบัติกันอยู่ เช่นเสขิยวัตรเกี่ยวกับโภชนะปฏิสฺยัคคฺหรือว่าปัจเจกขณฺ หรือว่าฉันด้วยสติ กินเพียงเหมือนกะว่ากินเนื้อบุตร กลางทะเลทราย หรือน้ำมันหยอดเพลากวียน กินพลงนิกถึงการทำให้ทายกทายิกามีกำไรมากที่สุด ไปพลง นี่ขอให้ฟังไว้ งามายหรือไม่งามาย บ้าหรือดี ถ้าเราปฏิบัติตามนี้ แล้วมันจะค่อยๆ ชิมซาบขึ้นมาๆ ด้วยความรู้สึกว่าขลัง ว่าศักดิ์สิทธิ์ ว่าสูงสุด ว่าทำเล่นไม่ได้ แล้วจะค่อยชิมด้วยความหมายอันแท้จริง แล้วก็เกิดประโยชน์แก่ตัวเราเอง เกิดประโยชน์แก่ทายก ทายิกาทั้งหลาย แล้วเกิดประโยชน์แก่พระศาสนาด้วย

ทีนี้จะอธิบายเป็นทำนองวิจารณ์ให้ฟังว่า เมื่อหยิบสภจะมานั่ง ว่าหัวใจพระวินัย มันก็คล้ายๆ เราทำความเข้าใจว่าเราแต่งพระวินัย พระวินัยเป็นผ้าถุงของเรา เราแต่งพระวินัยนี้เราทำผิดไม่ได้ เราทำแล้วไม่ได้ ทีเมื่อเอาจิรวุทธตราสงคัมภีร์ เราห่มพระสูตรตันตปิฎก เราต้องรู้จักการดับทุกข์ทั้งหมด ตามความมุ่งหมายของพระสูตรตันตปิฎก เมื่อเราพาดสังฆาฏิ ให้สมบุรณ์ ให้สวยงาม นั่นหมายความว่าเราพาดพระอภิธรรม ซึ่งเป็นคำบรรยายที่สูงสุด สวยสลักซึ่งตามแบบของพระอภิธรรม

เราแต่งพระวินัย เราห่มพระสูตร เราพาดคลุมบำด้วยพระอภิธรรม ถ้ามันเกิดความขลังความศักดิ์สิทธิ์ในใจแล้ว มันก็ยึดจิตใจไว้ได้มากทีเดียว ในครั้งแรกจะประทับใจชนิดที่ว่าเหมือนวันแรกบวชใหม่ไม่อยากจะขาดเหตุไรที่คนที่บวชวันแรกบวชใหม่ไม่รู้สึกลัวข้าว เพราะมันเต็มไปด้วยความรู้สึกขลังศักดิ์สิทธิ์ของการบวช มีปิติปราโมทย์เหลือประมาณ ตอนนั้นก็เหมือนกัน ถ้าเราเอาสภมานั่ง ก็รู้สึกว่าจะแต่งพระวินัย เอาจิรวุทธมาห่ม ก็รู้สึกว่าจะห่มพระสูตร พาดสังฆาฏิ ก็รู้สึกว่าจะพาดพระอภิธรรม แล้วจะอยู่ด้วยเครื่องคุ้มครอง คำจูนอย่างดีที่สุดเลย

เมื่อศาสตราจารย์ดร.อิม กายพุนันท์ อธิบายถึงเราจะต้องเป็นผู้เข้มแข็ง เราจะเป็นผู้แน่นแฟ้น เข้มแข็งเหมือนที่เราศาสดาประคอง อธิษฐานกายพันธนัง

ครองผ้า แล้วนั่งพิจารณาอิตถภาพ **ออย อุตตภาโว อสุจิ อสุภ มรณปริโยสาน กัมมภูฐาน ภาเวติ** ขอให้อิตถภาพนี้เจริญด้วยกรรมฐานว่า อสุจิ อสุภัง และมีความตายเป็นปริโยสาน คือเจริญอสุภกรรมฐานด้วยร่างกายของเราโดยตรงนั่นเอง แล้วจึงสวดมนต์ จึงปัจจุเวกขณ์ จึงถวายพรพระรำลึกถึงคุณพระพุทธรเจ้า ตำนานี้เขาใช้พาหุงแทนอดิปิโส แทนพุทธรูณ เพราะว่าพาหุงนั้นแสดงบทที่เชิดชู เทิดทูน สรรเสริญคุณของพระพุทธรเจ้าอย่างยิ่ง แล้วจึงกรวดน้ำ นี่หมายความว่า หัวรุ่งทุกหัวรุ่งมันมีการกรวดน้ำ มีการสรรเสริญคุณพระพุทธรเจ้า มีการปัจจุเวกขณ์ อดีตปัจจุเวกขณ์ (อชฺช มยา) ทั้ง ๔ บท

เวลายังเหลือห้ามนอนลงอีก ฉะนั้นถ้าว่าพระเถระที่เขาไม่ได้ลุกขึ้นครองใหญ่นั้นยังนอนผืนหาวนอนอยู่จนแจ้งจนเพื่อนต้องมาตะก่นให้ลุกขึ้นนี่ มันต้องผิดกันมากแหละ นี่ลุกขึ้นปัจจุเวกขณ์หรือทำอะไรแล้ว เวลายังเหลือ ห้ามเอนห้ามนอนลงมาอีก ให้ศึกษาเล่าเรียน ให้อะไรก็สุดแท้แหละ ให้แสดงอาบัติเสร็จก่อนอรุณ เพื่อไม่ให้อาบัตินี้มันข้ามวันข้ามคืน ประกาศอรุณว่ามันอรุณแล้วโว้ย คล้ายๆ กับบอกว่าอย่างนั้นแหละ อรุณแล้วโว้ย บอกตัวเอง อรุณแล้วโว้ย วันหนึ่งผ่านไปแล้วว๊ว วันหนึ่งไปแล้วว๊ว จะได้ทำอะไรให้มันถูกต้องตามการกำหนดของวัน

เมื่อเอาบาตรคล้องบ่า เปิดบาตร ความบาตร ให้ออกชื่อสติปัฏฐานทั้ง ๔ ก็คือต้องการให้มีสติมันเอง มีสติ มีสติ เป็นผู้มีสติไปบิณฑบาต มีสติไปบิณฑบาต จึงออกชื่อสติปัฏฐานทั้ง ๔ เมื่อความต่างๆ บาตรนี้ เขาบัญญัติไว้ให้ทำ อย่างน้อยมันป้องกันไม่ให้มีอะไรอยู่ในบาตร เหมือนกะพระเถระที่ประมาทบางองค์ พอไปบิณฑบาต พอเปิดบาตร ในนั้นผ้าอาบอยู่เต็ม ซ้อนส้อมก็มี ขลุ่ยขลุ่ยกันใหญ่ เพราะมันไม่ปฏิบัติวัตรข้อนี้โดยวัตรแท้ๆ แต่โบราณ บาตรต้องควานดูก่อนที่จะเอาออกไปบิณฑบาต แล้วก็ต้องทำสติ สติ สติ ถึง ๔ สตินี้เพื่อจะให้กำหนดได้ว่า ผู้ถวายบิณฑบาตก็ดี ผู้รับก็ดี บิณฑบาตนั้นเองก็ดี มีขี้เป็นสัตว์ บุคคล ตัวตน เราเขา เป็นสักว่าธาตุที่เป็นไปตามกระแสแห่งปฏิจกสมุปบาทเท่านั้น

แล้วเมื่อเดินไป ระลึกว่า “**สพฺเพ สุตฺตา อเวรา โหนตุ อพฺยาปชฺฌา อนินฺมา สุวํ อุตฺตानํ ปริหรนฺตุ**” นั้นเราแผ่เมตตาไป แล้วก็ปลื้มใจว่า ป้องกันเรา ที่ว่าจะไปเหยียบสัตว์ตาย หรือว่าจะไปทำอะไรตาย นี่ก็ปลื้มใจด้วยบทนี้ และแผ่เมตตา มีจิตใจแผ่ไปด้วยเมตตาเดินไป

เมื่อยืนคอยรับ นี่มีสติในเรื่องอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ว่านามรูปนี่อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา นามรูปไหนก็เหมือนกัน นามรูปข้างใน นามรูปข้างนอก อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา คงจะป้องกันได้ ว่าถ้าคนใส่บาตรมันสวยงามก็ คงไม่ถึงกะลิมไป เพราะใจมันนึกอยู่เรื่องอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา คล้ายๆ ว่าอาจารย์แต่กาลก่อน

ช่วยป้องกันมาให้แล้ว ถ้าลูกศิษย์ชั้นหลังปฏิบัติตาม ก็คงจะปลอดภัย อันเนื่องจากวิสาขการมณเฑาะเมื่อไปบิณฑบาต ผู้หญิงที่สวยงามมาใส่บาตร นี่เขาเรียกว่าวิสาขการมณเฑาะ ทำไมดีมันจะค่อยๆ ลดความเป็นพระลงวันละนิดๆ แล้วทีหลังมันจะถึงจุดที่อยู่ไม่ได้

เมื่อเขาใส่บาตร ก็พิจารณาสิ่งที่ใส่ลงไปนั่นแหละ ด้วยบทถาปจยัม บทบิณฑบาต **นิสสโต นิชชีโว สุลโณ** ให้มันแรงเข้าไปเถอะ แล้วมันจะฝังจิตแรงอยู่เหมือนกัน

ทีนี้พอมาถึงวัด วาฆาตร บอกตัวเองว่า ความทุกข์เนื่องจากการที่ต้องไปแสวงหาอาหารนี้ บัณฑิตท่านกล่าวว่า เป็นวัตถุแห่งความสังเวช นี่เราจะได้สังเวชจะไม่ละโมภในอาหาร จะไม่ฟุ้งซ่าน จะไม่มีจิตวิปริต ถ้าจิตมันสังเวชแล้ว มันก็ยากที่จะเกิดกิเลส มันเป็นวัตถุ

จะทำให้ทายกทายิกาผู้ให้ทานใส่บาตรมีกำไรเรื่อยๆ ไป เมื่อฉันอาหารของเขา

นุ่งพระวินัย ห่มพระสูตร พาดพระกรรม

นี่แหละใจความ นี่ เท่าที่ผมเคยปฏิบัติมาเองก็มาก แล้วก็เก็บมาจากหนังสือที่เขามีมาแล้วแต่โบราณ เขาเรียกหนังสือคัมภีร์พุทธรังษิทยฎีกา อธิบายข้อนี้ละเอียดมากแหละ ฉะนั้นจึงขอให้อุปัชฌาย์อาจารย์เจ้าอาวาส เจ้าคณะทั้งหลาย ลองไปปรับปรุงดูเถอะ ถ้าเราพื้นขนบธรรมเนียมประเพณีอันนี้ขึ้นมาแล้ว เข้าใจว่ามันจะมีความขลังศักดิ์สิทธิ์พอที่จะยึดหน่วงจิตใจของพระเณรผู้บวชใหม่ ให้ฝังแน่นมันคงลงไปตั้งแต่วันแรกๆ มันจะมีจิตใจชนิดที่ทำให้อยู่ได้ ให้ผ้าเหลืองไม่ร้อน ถ้าไม่มีเลย มันก็ปล่อยไปตามบุญตามกรรม

“ฉะนั้นจึงขอให้อุปัชฌาย์อาจารย์เจ้าอาวาส เจ้าคณะทั้งหลาย ลองไปปรับปรุงดูเถอะ ถ้าเราพื้นขนบธรรมเนียมประเพณีอันนี้ขึ้นมาแล้ว เข้าใจว่ามันจะมีความขลังศักดิ์สิทธิ์พอที่จะยึดหน่วงจิตใจของพระเณรผู้บวชใหม่ ให้ฝังแน่นมันคงลงไปตั้งแต่วันแรกๆ มันจะมีจิตใจชนิดที่ทำให้อยู่ได้ ให้ผ้าเหลืองไม่ร้อน ถ้าไม่มีเลย มันก็ปล่อยไปตามบุญตามกรรมเหมือนกะว่าวลอยไปตามลม แต่ถ้ามันมีอย่างนี้แล้ว มันเหมือนกะดอกหลักฝังเข็มลงไป คิดดูให้ดีเถอะ นุ่งพระวินัย ห่มพระสูตร พาดพระอภิธรรม นี่มันเท่าไรคนเรานะ”

แห่งความสังเวช ตลอดถึงปลงชีวิต ว่าชีวิตเราอยู่ต่ำ ต้องไปขอกทาน นี่มันเป็นวัตถุแห่งความสังเวช การต้องไปแสวงหาอาหารนั้น มันเป็นวัตถุแห่งความสังเวช แล้วก็ไม่ประมาท ไม่อวดดี ไม่จองหอง ไม่พองชน มันก็ดี

ทีนี้ **เมื่อฉันอาหาร** ก็ขอให้ฉันตามแบบมีปัจเจกชน มีเสขยวัตร แล้วฉันเพียงสักว่าเหมือนกะฉันเนื้อบุตรกลางทะเลทราย ซึ่งเป็นพระบาลีในมัชฌิมนิกาย : พ่อแม่คุณนั่นต้องจำใจกินเนื้อลูกที่ตายกลางทะเลทราย เพราะหลงทาง มันจะกินให้อร่อยไปไม่ได้ หรือว่าเหมือนกะน้ำมันหยอดเพลากวีน เขาหยอดกันพอมันลื่นเท่านั้น ไม่ได้เทให้ลื่นคลลๆ เลย แล้วก็นึกถึงคำว่า

เหมือนกะว่าวลอยไปตามลม แต่ถ้ามันมีอย่างนี้แล้ว มันเหมือนกะดอกหลักฝังเข็มลงไป คิดดูให้ดีเถอะ **นุ่งพระวินัย ห่มพระสูตร พาดพระอภิธรรม** นี่มันเท่าไรคนเรานะ

นี่มันเป็นคำเหมือนกะอุปมา พระวินัยป้องกันไม่ให้ทำชั่ว ทำผิด เรานุ่งพระวินัยอยู่จะทำชั่ว ทำผิดอย่างไรได้ แล้วเราห่มพระสูตร แสดงซึ่งทางดับทุกข์นี้ เราจะโง่เขลาในความดับทุกข์อย่างไรได้ เราก็ต้องเข้าใจแจ่มแจ้ง แล้วเราพาดสังฆาฏิพระอภิธรรม ก็หมายความว่าส่งาราศีสูงสุด เรามีความรู้ธรรมะชั้นละเอียด ชั้นลึกซึ้ง ชั้นพระอภิธรรม ผมถูกเขาคำว่าปฏิเชกขกรรม เกลียด

อภิธรรม ผมมันมีอภิธรรมแบบของผม อภิธรรมแบบ
สุญญตา อภิธรรมจริงไปหาสุญญตา อภิธรรมของเขา
ไปเอามหากุศลกันเป็นหาบเป็นหามไปเลย เราถือเอาด้วย
ไม่ได้ อภิธรรมมันคนละแบบ

นี่ช่วยจำไว้อีกทีก็ได้ พระหนุ่มเนรน้อยนี้ นุ่งวินัย
ห่มสุดตันตะ แล้วพาอภิธรรม แล้วก็ทำเหมือนกะที่ว่า
ทุกอย่างแหละ เวลาเอารัดประคตมาคาดเอว ว่าเราจะ
ต้องเป็นผู้หนักแน่นเข้มแข็ง สามารถ เหมือนกะรัด
ประคตนี้ มันจะผูกพันเราไว้ในพรหมจรรย์นี้ แล้วก็
พิจารณากรรมฐาน อสุจิ อสุภัง มรณปริโยสานัง
อย่างน้อยวันละครั้งเมื่อหัวรุ่ง แล้วข่านอนแช่ให้
กิเลสมันขึ้นซึบคอ เวลาหัวรุ่งรีบลุกขึ้นนั่ง รีบครองใหญ่
เขาเรียกว่าครองใหญ่ เป็นพระก็ครองใหญ่ เป็นเณรก็
ครองน้อยไปตามแบบ แล้วทำให้เข้มแข็งที่สุด
ปัจจุเวกขณัฏฐกฏุประคำให้ได้อย่างน้อยสัก ๑๐๘
เที่ยวก็ยิ่งดี นี่ปัจจุเวกขณั คนที่เขาไม่ค่อยเข้าใจความ
หมายนั้น เขาก็ว่าเป็นเรื่องมกมาย ทำอย่างมกมาย อย่าง
ขลัง อย่างมกมาย แต่ไม่รู้ความหมาย ไม่มกมายแต่มัน
ขลังอย่างแท้จริง ขลังอย่างศักดิ์สิทธิ์ ที่จะช่วยคุ้มครอง
เอาไว้ได้

ขอให้ช่วยพาไปสนใจว่า นุ่งสบงวินัย ห่มจีวร
สุดตันตะ พาดสังฆาฏิอภิธรรม คาคระประคตว่าเราจะ
เป็นผู้เข้มแข็ง มันคง แน่นแฟ้น แล้วก็พิจารณา
กรรมฐาน **อสุจิ อสุภัง** ตั้งแต่หัวรุ่ง แล้วปัจจุเวกขณั
แล้วถวายพรพระ ระลึกถึงคุณพระพุทธเจ้า แล้วกรวด
น้ำให้แก่สัตว์ทั้งปวง ถึงยังไม่สว่างก็ข่านอนอีก แล้ว
แสดงอาบัติเสียก่อน ก่อนอรุณ อย่าให้อาบัติข้ามคืน
พอถึงอรุณแล้วประกาศออกมาว่า อรุณโวย อรุณโวย
อิทานิ อรุโณทย อาปฺจุณามิ ประกาศว่า อรุณ อรุณโวย
พอจิบบาตรขึ้นมา หรือว่าสัพพยบาตร ให้ความบาตร
ด้วยสติทั้ง ๔ สติปฏิฐานทั้ง ๔ เดินไปประกาศว่า **สพฺเพ
สตฺตา อเวรา โทณฺตุ** ฯลฯ เป็นต้น แล้วแผ่เมตตา เมื่อ
ยืนคอยรับบาตร พิจารณามารูปอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา
ทั้งนามรูปเขา นามรูปเรา หรือว่าวัตถุ เมื่อรับบาตรอยู่
ว่า **ยถาปฺจุยฺ** กลับถึงวัดมีสติอีกครั้งหนึ่งว่า การแสวง
หาอาหารนี้ท่านกล่าวว่าเป็นวัตถุแห่งความสังเวช แล้ว

ฉันอาหารด้วยสติสัมปชัญญะ ถูกต้องตามระเบียบวินัย

นี่ผมขอให้ช่วยเอาไปพิจารณา ถ้าเห็นด้วยว่าจะรื้อ
ฟื้นกันใหม่ แล้วก็มีมาพูดกันใหม่อีกทีก็ได้ แล้วผมจะ
ลงทุนช่วยพิมพ์ ช่วยอะไรให้มันสะดวก ให้เอาไปศึกษา
กันง่ายๆ นี่พูดแต่เพียงเสนอขึ้นก่อนว่าจะชอบหรือไม่
ชอบ จะเห็นด้วยหรือไม่ ว่าถ้าเรามีการปฏิบัติแบบนี้
พระเณรของเราจะมั่นคง ด้วยความขลังความศักดิ์สิทธิ์
แน่นแฟ้นลงไปในการบรรพชาอุปสมบท คงจะอยู่ได้
สักพรรษาสองพรรษาสามพรรษา ถ้าอยู่ด้วยจิตใจชนิด
นี้ บางทีอาจจะอยู่ได้เลย

สิ่งที่เรียกว่าศาสนานั้น **ต้องอาศัยความขลังความ
ศักดิ์สิทธิ์เสมอไป**แหละ อย่างนั้นมันอยู่ไม่ได้ มัน
กระจาย แต่ว่าไม่ใช่เป็นความขลังศักดิ์สิทธิ์ที่มกมาย
เป็นความขลังศักดิ์สิทธิ์ถูกต้อง ที่มีเหตุผลถูกต้องโดย
แท้จริง **ความขลังความศักดิ์สิทธิ์นั้นไม่ใช่เป็นโทษ
โดยส่วนเดียว ถ้าใช้ให้ถูกต้องมันมีคุณ**

ขอได้โปรดนำไปพิจารณาว่า ถ้าเราจะอบรมภิกษุ
หนุ่ม สามเณร ของเรา ให้มีความแน่นแฟ้นตามแบบ
โบราณนั้น เอามาปรึกษากันอีกต่อไปในวันหลัง นี่ช่วย
กันรื้อฟื้น ทำเป็นแบบเป็นแผนขึ้นมา ไม่ใช่ตั้งขึ้นใหม่
แต่ให้เอาของเก่ามาใช้ ถ้าเห็นด้วยก็เอาของเก่ามาใช้
อย่างน้อยจะทำให้พระเราอยู่ด้วยความเอือกเย็น พระ
เณรของเราอยู่ได้ด้วยจิตใจที่เอือกเย็นไปเรื่อยๆ ไม่ร้อน
ในส่วนตัวจะไม่ร้อน และในส่วนเกี่ยวกะสังคมก็จะไม่
เฉียวฉุน จะไม่ทะเลาะวิวาทกันง่ายๆ เหมือนกะที่มีอยู่

นี่ผมขอฝากว่าให้ช่วยนำไปพิจารณา ปีนี้นึกกันถึง
เรื่องนี้ว่า **มันมีของดีหลงอยู่ ช่วยหยิบขึ้นมาปิดฝุ่น
เอามาใช้** ขอให้พยายาม

เออละ! เป็นอันว่าเวลานี้มันก็พอสมควร คุณมันทำ
ท่าจะตก เคียวจะลำบาก, ขอยุติไว้ทีก่อน

ผนึกพลังสงฆ์ทวนสังคมบริโภค

ปรีดา เรืองวิชาธร

ผมรู้สึกตื่นเต้นแลดีใจระคนกัน เมื่อทราบว่าจะมีการเกาะเกี่ยวรวมตัวกันของกลุ่มพระนักพัฒนาถึง ๓ กลุ่ม ในเช้าวันสุดท้ายเมื่อคราวประชุมใหญ่เสถียรธรรมที่จังหวัดน่านนั้น **พระปลัดสำรวย คุรุโม** เลขานุการหลวงพ่อนาน สุทิสโส มาบอกกับผมว่า “กลุ่มพระครูมงคลวรวัฒน์กับกลุ่มพระครูสุภาจารวัฒน์ ต้องการจะรวมตัวกันเป็นเครือข่ายเพื่อทำกิจกรรมงานพัฒนาชุมชน” ผมจึงนิมนต์พระไพศาล วิสาโล มาร่วมวงสนทนาก่อนจึงหันเข้าในวันนั้น

พระปลัดสำรวยเกริ่นนำก่อนว่า “พระเถระทั้งสองท่านได้พูดคุยกันถึงงานพัฒนาชุมชนที่กลุ่มพระสงฆ์กำลังดำเนินการอยู่ และมีความเห็นตรงกันว่า พระสงฆ์ทั้งสองกลุ่มน่าจะมีโอกาสมาพบปะกันอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะระดับแกนหลักของแต่ละกลุ่ม ซึ่งอย่างน้อยที่สุดคงช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับงานพัฒนาอันจะโยงไปสู่การปรับยุทธศาสตร์งานพัฒนาชุมชน ซึ่งอาจจะกำหนดร่วมกันในอนาคต”

เรื่องนี้หลวงพ่อนานเองก็เคยผลักดันให้เกิดการรวมตัวกันของกลุ่มพระนักพัฒนาในแถบอีสานใต้ ดังเมื่อคราวจัดสัมมนาที่วัดสามัคคีเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๓๔ ครั้งนั้นแม้จะมีการกำหนดโครงสร้างกลุ่มเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมา หากด้วยความไม่พร้อมเพรียงของกลุ่มพระสงฆ์ที่มาสัมมนาคราวนั้น ประกอบกับขาดตัวประสานงานเพื่อเชื่อมประสาน จึงทำให้การรวมตัวของกลุ่มพระสงฆ์ไม่มีกิจกรรมสืบเนื่องออกมา

ดังนั้นเมื่อเกิดความเห็นพ้องต้องกันจึงสรุปให้มีการนัดประชุมพบปะกันระหว่างพระสงฆ์แกนหลักของกลุ่มสหธรรม กลุ่มพระผู้นำแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง จ.อุบลราชธานี และกลุ่มสังฆอาสาพัฒนา จ.ยโสธร ในอีกหนึ่งเดือนถัดมา

ทำไมจึงน่าจับตามองการเคลื่อนไหวของพระสงฆ์ทั้งสามกลุ่ม ทั้งที่การรวมตัวกันของกลุ่มเสถียรธรรมเดิมก็มีอยู่แล้ว

ตรงนี้จะคงเป็นข้อสังเกตได้คือ หนึ่ง การรวมตัวกันจะก่อประโยชน์ทั้งต่อกลุ่มพระสงฆ์และชุมชนสอง การรู้จักมักคุ้นที่มีอยู่เดิมตลอดจนภูมิศาสตร์ของแต่ละที่ที่อยู่ไม่ไกลกันนัก น่าจะเอื้ออำนวยให้ประสานงานกันง่ายขึ้น สาม ทั้งสามกลุ่มสนใจในประเด็นและกิจกรรมในชุมชนที่คล้ายคลึงกันมาก

จากเหตุปัจจัยสามประการดังกล่าวจึงเชื่อได้ว่า กิจกรรมที่จะผลิออกออกผลต่อมานั้น น่าจะเป็นพลังกระแสนึงที่สามารถทวนกระแสสังคมบริโภคที่กำลังวิกฤตขณะนี้ได้ในระดับหนึ่ง

วิกฤตการณ์ทางสังคมทั้งที่กำลังส่งผลรุนแรงและกำลังก่อตัวในขณะนี้ พอดีสรุปได้ว่า คนในสังคมบริโภคส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตสวนทางกับกฎธรรมชาติ ไม่เคารพธรรมชาติ และเป็นชีวิตที่ตรงข้ามกับวิถีชาวพุทธในอุดมคติ นักวิชาการกล่าวตรงกันว่า วิกฤตการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นนี้หากเรารู้จักสรุปทบทวนหรือกำหนดรู้เท่าทันในทุกขสัจจ์ที่เกิดขึ้นได้ เราอาจจะพลิกรับหายนภัยให้เกิดเป็นการพัฒนาที่ดีได้ นั่นเท่ากับเราเลือกทางแพร่งสายใหม่ที่เกื้อกูลต่อชีวิตและธรรมชาติทั้งปวง

กลุ่มพระนักพัฒนาดังเช่นกลุ่มเสถียรธรรม ถือเป็นหนึ่งในกระแสหลักที่เชื่อว่ามีความศักยภาพสูงพอที่จะนำโสดทางจิตวิญญาณมาเยียวยาโรคแห่งความหลงใหลได้ปลื้มกับความสุขทางเนื้อหนังเช่นกัน ประเด็นที่น่าคิดต่อไปก็คือว่า แต่ละกระแสจะพัฒนาให้เข้มแข็งได้อย่างไร และจะมียุทธศาสตร์ในการเชื่อมประสานพลังได้อย่างไร? ทั้งหลายทั้งปวงนี้น่าเป็นของเล่นขบ

คิดในหมู่พระเสขิยธรรม
ด้วยกันเห็นจะเป็นแน่
แท้

ขอวกกลับมาที่การ
ประชุมเครือข่ายของ
กลุ่มพระนักพัฒนาสาม
กลุ่ม ดังนั้นในวันที่ ๑๙-
๒๐ กรกฎาคม ๒๕๓๗
พระสงฆ์เฉพาะแกน
หลักทั้งสามกลุ่ม จึงได้

เดินทางมาร่วมพบปะกัน ณ วัดเทพมงคล อ.เมือง
จ.อำนาจเจริญ สาระสำคัญของการประชุม พอสรุปได้
ดังนี้

ช่วงแรกของการพูดคุยอย่างเป็นกันเองเริ่มด้วย
การปรารภเหตุที่ต้องมาประชุมกันในครั้งนี้ จากนั้น
พระเถระแต่ละกลุ่มได้เล่าถึงงานพัฒนาของกลุ่มตน
โดยเฉพาะได้หยิบยกเอาข้ออ่อนหรือปัญหา อุปสรรค
ของแต่ละกลุ่มมาเป็นข้อถกเถียงกันในวงสนทนา โดย
โยงไปถึงข้ออ่อนของขบวนการพระนักพัฒนาที่เลเห็น
ชัดเจนคือ การขาดพระนักพัฒนารุ่นใหม่ที่จะก้าวมารับ
ช่วงงานพระเถระหรือเป็นกำลังหนุนที่สำคัญด้วย

รวมทั้งยังได้พิจารณาถึงประเด็นที่พระนักพัฒนา
ส่วนใหญ่ยังขาดมุมมองอันยาวไกลและลุ่มลึกในโลก
สันนิบาต แม้ความลึกซึ้งในหลักพุทธธรรมก็เช่นกัน
และขบวนการต่างๆ ยังคงจำกัดตัวเพียงในระดับชุมชน
ท้องถิ่นเท่านั้น ไม่เชื่อมโยงถึงระดับภูมิภาคหรือระดับ
ประเทศได้

ยุทธศาสตร์หรือทางออกที่ฝากให้แต่ละกลุ่มคิดกัน
ต่อไปในเรื่องนี้คือ การปรับบทบาทในระนาบลึก กล่าว
คือ การสร้างความแหลมคมของแต่ละกลุ่มให้สามารถ
จับเค้าเงื่อนไขปัญหาและดับเหตุแห่งปัญหาได้ถึงข้อต่อ
ตลอดจนการสร้างภาวะความเข้มแข็งของการทำงานได้
ตลอดรอดฝั่ง และในระดับกว้างคือ การเชื่อมโยงเป็น
เครือข่ายที่ไปพ้นจากระดับท้องถิ่น

การครอบงำของวัฒนธรรมบริโภคนิยมเป็นอีก
ประเด็นหนึ่งที่อยู่ในความสนใจของวงสนทนา หลาย

ท่านได้พยายามชี้ให้
เห็นว่าลัทธิบริโภคนิยม
มันมีอิทธิพล ไม่เฉพาะ
ในภาคเมืองเท่านั้น ภาค
ชนบทก็ถูกกระตุ้นเร็ว
จนตกอยู่ในอำนาจพญา
มารสมัยใหม่ซึ่งมาใน
รูปของความทันสมัย
ความสะดวกสบายและ
ความฟุ้งเฟ้อ หลูหร

กลไกของโครงสร้างทางเศรษฐกิจสังคมและการเมือง
ขณะนี้ได้ทำลายภาวะการรู้เท่าทัน ทำลายภาวะการพึ่ง
พิงตนเองของชุมชน ดังคนให้ปฏิเสธคุณค่าแท้
และบูชาคุณค่าเทียมตามนัยแห่งพุทธธรรมซึ่งสิ่งเหล่านี้
เรารู้ตามได้ยากยิ่ง แม้พอจะรู้บ้าง การปรับยุทธวิธี
ในการรังสรรค์สัมมาพัฒนานับเป็นความยากเย็นคำ
รบสอง มีรูปธรรมย่อยอีกมากมายที่ได้แลกเปลี่ยนกัน
ในวงสนทนา ซึ่งผมจะไม่ขอกล่าวในที่นี้

ในขั้นต้น พอจะสรุปจุดมุ่งหมายของการรวมตัว
กันเป็นเครือข่าย ได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

๑. เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อ
ประสบการณ์งานพัฒนา สามารถติดตามความคืบหน้า
งานพัฒนาและประเมินข้ออ่อนและจุดแข็งซึ่งกันและกัน
ตลอดจนร่วมกันวิเคราะห์ทางออกให้กับชุมชนหรือ
สังคมโดยอาศัยทัศนะที่ลุ่มลึกและยาวไกล

๒. เพื่อเป็นการสนับสนุนช่วยเหลืองานพัฒนาซึ่ง
กันและกัน และร่วมทำกิจกรรมอันจะเป็นส่วนเสริม
ให้เกิดประสิทธิภาพการดำเนินงานของแต่ละฝ่ายต่อไป

๓. เพื่อกระตุ้นเตือนให้พระนักพัฒนาตระหนักถึง
ปัญหาชุมชนและสังคม และก้าวมารับใช้พระศาสนา
และช่วยเหลือสังคม โดยต้องเน้นการพัฒนาพหุมรรย
ให้แข็งแกร่งเป็นพื้นฐานควบคู่กันไปด้วย

๔. เพื่อสร้างกัลยาณมิตรธรรมในระหว่างกลุ่ม
พระสงฆ์ด้วยกัน เพื่อเป็นบาทฐานสำคัญในการขยาย
เครือข่ายในระนาบกว้างต่อไป

สำหรับรูปธรรมของงานที่จะทำให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

ข้างต้นมี ๒ ระดับคือ

ระดับแรก เป็นกิจกรรมที่แต่ละกลุ่มสามารถจัดขึ้นได้เองโดยอิสระ แต่จะได้มีการเชิญชวนพระสมาชิกอีกสองกลุ่มที่เหลื่อมาร่วมกิจกรรม เข้าร่วมสังเกตการณ์หรืออาจจะช่วยเหลืองานด้านต่างๆ เช่น การนิมนต์พระเถระเป็นวิทยากร เป็นต้น ทั้งนี้พระแกนหลักของทั้งสามกลุ่มจำเป็นต้องมีการแลกเปลี่ยนแผนงานในกลุ่มของตน เพื่อให้รูปธรรมดังกล่าวเกิดขึ้นได้ง่าย

ระดับสอง เป็นงานที่จัดทำร่วมกัน ในเบื้องต้นมีการเสนอ ๓ ประการ ด้วยกันคือ

๑. การประชุมใหญ่ประจำปี งานนี้จะเน้นให้พระสงฆ์รุ่นใหม่เกิดแรงจูงใจในปฏิปทาของพระเถระ นักพัฒนามากกว่าการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระดับลึกลับ ดังนั้นการประชุมจะเปิดกว้างทั้งในแง่จำนวนผู้เข้าร่วม และประเด็นที่จะกำหนดในการประชุม

๒. การจัดประชุมเฉพาะพระแกนหลักของแต่ละกลุ่ม เพื่อจำกัดวงสนทนาให้แคบเพียงประมาณ ๑๐-๑๕ รูปเท่านั้น อาศัยบรรยากาศที่เป็นกันเองนี้ วงสนทนาจะได้มีโอกาสเสนอประเด็นสำคัญ ๆ มาถกเถียงให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น นอกจากนี้จะเป็นเวทีให้มีการติดตามและประเมินผลงานของกลุ่ม กำหนดในขั้นต้นว่าจะจัดปีละสองครั้ง

๓. การจัดอบรมศาสนทายาท เพื่อเป็นการสร้างศาสนบุคคลให้เห็นความสำคัญของการแก้ปัญหาสังคม โดยอาศัยพุทธวิธี สร้างแรงกระตุ้นเตือนที่ดีให้พระสงฆ์รุ่นใหม่ก้าวมารับใช้พระศาสนาและสังคม สำหรับการจัดวางหลักสูตรได้คิดกันคร่าวๆว่า จะให้มีทั้งภาคบรรยายเนื้อหา ภาคการดูงาน ภาคการฝึกงานในพื้นที่จริงและภาคการปฏิบัติภาวนา ในรายละเอียดได้ฝากให้ทั้งสามกลุ่มไปกำหนดเนื้อหาที่จะบรรจุลงในหลักสูตรจนเมื่อถึงคราวประชุมพระแกนหลักในครั้งต่อไปจึงจะกำหนดเป็นหลักสูตรที่จะใช้จริงต่อไป การอบรมจะจัดเพียงปีละหนึ่งรุ่นเท่านั้น โดยแต่ละกลุ่มพระเถระผู้ใหญ่จะเป็นผู้คัดเฟ้นพระสงฆ์มาเข้าร่วมเอง

อนึ่ง เพื่อเป็นการจัดทำกิจกรรมโดยอาศัยกำลังพระสงฆ์เป็นหลักใหญ่ จึงกำหนดกันว่า จะแบ่ง

กิจกรรมให้แต่ละกลุ่มรับผิดชอบเป็นผู้ประสานงาน โดยกำหนด ให้กลุ่มสหธรรมรับผิดชอบการจัดประชุมใหญ่ประจำปี กลุ่มสังฆอาสาพัฒนา จ.ยโสธร รับผิดชอบการจัดประชุมพระแกนหลัก และกลุ่มพระผู้นำแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง จ.อุบลฯ รับผิดชอบการจัดอบรมศาสนทายาท ส่วน ศพพ.จะเป็นเพียงผู้ช่วยประสานงานบางอย่างที่กลุ่มพระสงฆ์แต่ละกลุ่มติดขัดไม่สะดวกในการประสานงาน แต่โดยสาระแล้วก็ถือเป็นให้กลุ่มพระสงฆ์ได้ขับเคลื่อนงานเองเป็นหลัก

การประชุมในครั้งนี้มีข้อนำสังเกตคือ ทั้งเป้าหมายและกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมล้วนเน้นไปที่การเสริมสร้างความเป็นกัลยาณมิตร สร้างโอกาสแห่งการแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์อันจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานพัฒนาในแต่ละแห่ง หรือไม่ก็เป็นการสร้างศาสนทายาทในสายของพระนักพัฒนาเอง ซึ่งนับเป็นหัวใจสำคัญแห่งการสร้างข่ายใยของพลังสงฆ์ ดังที่หลวงพ่อนานได้กล่าวในตอนท้ายการประชุมว่า

“การรวมตัวกันในขั้นแรกนั้นเราหวังเพียงได้มาแลกเปลี่ยนความเห็นใหม่ๆ กัน ได้ช่วยวิพากษ์วิจารณ์เพื่อปรับปรุงงานของแต่ละกลุ่มให้ดีขึ้นเป็นจุดมุ่งหมายเบื้องต้นก่อน ที่ผ่านมาราพบปะกันน้อย ต่างคนต่างตั้งหน้าตั้งตาทำงานของใครของมัน ไม่มีเวลาที่จะมาตรวจสอบตัวเอง มองอะไรให้ลึกขึ้นหรือมองเพื่อเพื่อน สหธรรมิกและสังคมาธิบ้างเรา เมื่อมีการรวมตัวชัดเจนเช่นนี้แล้ว คงช่วยให้เราได้สนทนาแลกเปลี่ยนกันได้มากขึ้น ได้หยิบยืมความคิดความอ่าน หรือกิจกรรมของเพื่อนสหธรรมิกไปปรับประยุกต์ใช้”

ต่อไปจะขอเล่าถึงความคืบหน้าของกลุ่มสังฆอาสาพัฒนา จ.ยโสธร ต่ออีกสักเล็กน้อย ดังที่ผมเล่าไว้ในฉบับที่แล้วว่า กลุ่มสังฆอาสาพัฒนาได้กำหนดร่างแผนงานที่จะจัดทำทั้งในระดับเฉพาะวัดหรือชุมชน และในระดับกลุ่มพระสงฆ์

ในระดับกลุ่มพระสงฆ์มีการแยกกิจกรรมตามความมุ่งหมาย ๒ ลักษณะ คือ หนึ่ง ดำเนินกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างศักยภาพกลุ่มพระสงฆ์เอง ซึ่งได้จัดทำไปบ้างแล้ว สอง ดำเนินกิจกรรมลงสู่ชุมชนเพื่อเป็นสติ

ปัญญาให้กับชุมชน
สำหรับกิจกรรมใน
ลักษณะหลังนี้ นับเป็น
รูปธรรมที่สำคัญยิ่ง
เนื่องเพราะเป็นสื่อ
กลางเชื่อมโยงระหว่าง
พระสงฆ์กับชาวบ้าน
อันจะนำไปสู่การพลิก
ฟื้นปฏิสัมพันธ์ที่ดี อีก
ทั้งยังหวังได้ว่า จะเป็น

การสร้างภูมิคุ้มกันชุมชนในระยะยาวได้เช่นกัน

บัดนี้ กลุ่มได้ประชุมหารือเกี่ยวกับรายละเอียด
กิจกรรมที่จะลงสู่ชุมชนไว้แล้ว โดยได้กำหนดประเด็น
ที่จะอาศัยเป็นสื่อกลางในการทำกิจกรรมร่วมกับชาวบ้าน
ไว้ห้าประเด็นดังนี้

๑. ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม กลุ่มจะเน้นย้ำถึงผล
กระทบจากการใช้สารเคมีในการเกษตรกรรม และจะ
เสนอทางเลือกใหม่ เช่น เกษตรกรรมผสมผสาน
เกษตรกรรมธรรมชาติ โดยจะเน้นในเรื่องการงดใช้สาร
เคมีทุกชนิดที่เป็นอันตรายต่อชีวิตและระบบนิเวศน์
นอกจากนี้ จะชี้ให้เห็นความสำคัญของการรักษาป่า
ธรรมชาติเดิมที่ยังพอเหลืออยู่บ้าง ไม่ว่าจะเป็นไปใน
รูปป่าไผ่สอยหรือป่าคอนปุดาหรือป่าช้าและส่งเสริมการ
ปลูกป่าชุมชน ส่วนภาพรวมปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับ
ประเทศหรือระดับโลก คงจะให้ป็นข้อมูลส่วนเพิ่ม
แก่ชาวบ้านมากกว่าจะเน้นให้เกิดการปฏิบัติจริง

๒. ปัญหาด้านการเจ็บป่วย เดิมทีกลุ่มสังฆฯ ได้
ริเริ่มโครงการเผยแพร่แนวคิดเรื่องการใช้สมุนไพรเพื่อ
การพึ่งพิงของชุมชนมาก่อนหน้านี้แล้ว กิจกรรม
ด้านสมุนไพรได้แผ่กว้างไปมากยิ่งขึ้น ไม่เฉพาะใน
อำเภอภูคชภูพาน แต่ยังข้ามไปถึงจังหวัดใกล้เคียง
เช่น ร้อยเอ็ด อ่างทอง นครราชสีมา เป็นต้น ต่อ
ปัญหาด้านการเจ็บป่วยของชุมชน ท่านเห็นว่าควรจะ
เพิ่มความหลากหลายในการรักษาสุขภาพ (สุขภาพองค์
รวม) โดยอาจจะให้ความสำคัญในเรื่องความรู้ในเรื่อง
อาหาร การนวดและการกดจุด หรือแม้แต่ความรู้พื้น

ฐานในการรักษาตาม
แผนปัจจุบัน ซึ่งอาจ
จะขอให้เจ้าหน้าที่โรง
พยาบาลมาช่วยอีกแรง
หนึ่ง ทั้งนี้จะเน้นถึง
หลักการดูแลป้องกัน
สุขภาพด้วยตนเอง
ก่อนจะไปถึงการรักษา
ด้วยวิธีทางอื่น ๆ

๓. ปัญหาจาก

อิทธิพลการครอบงำของกระแสบริโภคนิยม ท่านจะ
เน้นถึงพิษภัยของวัฒนธรรมบริโภค ซึ่งได้แทรกซึมใน
วิถีชีวิตทั้งเมืองและชนบทไปแล้ว โดยท่านจะดึงให้
ชาวบ้านเห็นสำคัญของสันโดษธรรมและทำความพึงใจ
ในรามีสสุขแทนสามีสสุข

๔. ปัญหาเศรษฐกิจหรือปากท้อง จะจับเอาวิธีสัง
๔ ของเรื่องหนี้สินมาเป็นประเด็นหลัก คือ พยายามสื่อ
กับชาวบ้านให้เห็นถึงความเดือดร้อนจากภาวะหนี้สิน
เหตุปัจจัยอันสลับซับซ้อนเชื่อมโยงที่ก่อให้เกิดหนี้สิน
สภาพชุมชนที่เป็นสุขปราศจากการหนี้สินหรือพึ่งตน
เองได้ และมรรควิธีในการลดหนี้เก่าไม่ก่อหนี้ใหม่
ทั้งหมดจะอาศัยพื้นฐานหลักธรรมทางพุทธศาสนา
มาเป็นบรรทัดฐานในการสื่อกับชาวบ้าน

๕. การดึงเอาประเพณีบวชชีพราหมณ์หรือบวช
เนกขัมมะมาปรับปรุงให้มีสีสันน่าสนใจซึ่งกลุ่มเห็นว่า
จะเป็นอุบายให้ชาวบ้านได้รับความอึดอัดใจจาก
การปฏิบัติธรรม อันจะเป็นลดการให้ความสำคัญต่อ
วัตรธรรมต่าง ๆ

จะขอขยายความให้เห็นถึงรูปแบบในการจัดกิจกรรม
สื่อกับชาวบ้านของกลุ่มสังฆฯ แรกสุดกลุ่มจะจัด
ประชุมสมาชิกทั้งหมดแล้วพิจารณากันว่า จะเริ่มทำกัน
ที่หมู่บ้านใดก่อนหลัง เมื่อตกลงกันจะเริ่มที่ใดก่อนแล้ว
พระสมาชิกที่อยู่ในหมู่บ้านนั้นจะประชาสัมพันธ์กับ
ชาวบ้านว่า กลุ่มพระสงฆ์จะมาพบปะกับชาวบ้านและ
เปิดโอกาสให้ชาวบ้านได้บำเพ็ญบุญกุศล ดังนั้นขอ
ให้ชาวบ้านผู้สนใจมาร่วมงานกันพร้อมหน้าพร้อมตากัน

และเจ้าภาพจะต้องจัดเตรียมสถานที่ให้พร้อมเสร็จ เมื่อถึงวันจริงกลุ่มพระสงฆ์ซึ่งมีประมาณ ๓๐ รูปจะมาพร้อมกันที่วัดแห่งนั้นในเวลาหลังภัตตาหารเช้า

หลังจากประธานกลุ่มพระสงฆ์กล่าวนำเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จะแบ่งชาวบ้านออกเป็น ๔ กลุ่ม และแบ่งกลุ่มพระสงฆ์เป็น ๔ กลุ่มเช่นกัน จากนั้นจะจัดวางพระสงฆ์ทั้ง ๔ กลุ่ม ตามเนื้อหาสี่ประเด็นที่กล่าวไว้ข้างต้น คือ กลุ่มปัญหาสิ่งแวดล้อม กลุ่มปัญหาการเจ็บป่วย กลุ่มปัญหาเศรษฐกิจหรือปากท้องและกลุ่มปัญหาจากวัฒนธรรมบริโภคนิยม โดยแต่ละกลุ่มจะมีพระสงฆ์ประจำอยู่ประมาณ ๔-๕ รูป หลังจากนั้นชาวบ้านที่ถูกแบ่งไว้แล้ว ๔ กลุ่ม ก็จะเข้ากลุ่มเพื่อสนทนาวิสาสะกับพระสงฆ์ในแต่ละกลุ่ม เมื่อหมดเวลาในการเข้าฐานแรก ชาวบ้านแต่ละกลุ่มก็จะเวียนกันเข้ามาพบปะกับพระสงฆ์ในฐานต่อไป กระทำเช่นนั้นจนครบสี่ฐาน โดยได้กำหนดช่วงเวลาเข้าฐานไว้ประมาณสองชั่วโมง เป็นอันเสร็จกิจกรรมในช่วงกลางวัน

สำหรับในภาคกลางคืนชาวบ้านและพระสงฆ์จะ

มารวมพร้อมกันหมดเพื่อเข้าฐานสุดท้าย คือฐานการเจริญสมาธิภาวนา ฐานนี้ใช้เวลาสองชั่วโมงเช่นกัน จากนั้นเมื่อประธานกล่าวปิดท้ายก็เป็นอันเสร็จสิ้นงานในครั้งหนึ่ง ๆ

รายละเอียดที่กล่าวมาในความข้างต้นนี้ เป็นเพียงข้อกำหนดเบื้องต้นเท่านั้น ดังนั้นเมื่อถึงวันจริงอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงบ้างเล็กน้อย ว่าแต่ว่าพระคุณเจ้าท่านใดอ่านแล้วมีข้อแลกเปลี่ยนใดๆ ที่ต้องการแนะนำกรุณามิลิจิตมาที่ศฟพ.ได้นะครับ ผมจะนำไปเสนอให้กลุ่มสังฆฯได้ทราบ หรือจะติดต่อเองก็ย่อมได้ หากจะไปเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มสังฆฯด้วยก็จะยิ่งดีใหญ่เลยครับ โดยแจ้งความจำนงค์มาที่ศฟพ.เช่นกันครับ

อ้อ! ผมลืมบอกไปว่า กิจกรรมครั้งแรกจะมีขึ้นในวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๓๗ (สถานที่ท่านยังไม่แจ้งให้ทราบเลย) และจะจัดทำทุกกึ่งเดือน ไปตลอดพรรษากาล จากนั้นพระสมาธิจะมานั่งประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อจะได้ปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นไปอีก ร่ายมาเสียยาวผมขอจบรายงานเพียงเท่านี้ครับ

ขอเชิญชวน

ภาพสไลด์ชุด

“วัดเมืองกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม”

จัดทำโดย

โครงการจัดทำแนวทางสิ่งแวดล้อมเมือง (GTZ - สำนักพัฒนาเมือง) ร่วมกับ

คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา

สไลด์จำนวน ๑๓๖ ภาพ ความยาว ๑๗ นาที

คิดเพียงราคาทุนคือ ๑,๒๐๐ บาท

เหมาะสำหรับพระสงฆ์ ครู และเพื่อนองค์กรพัฒนาเอกชน ที่ต้องการเผยแพร่ความรู้เรื่อง

ศาสนธรรมและบทบาทพระสงฆ์ไทยกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การศึกษาเพื่อสามเณร: ล้มเหลวหรือสำเร็จ?

“อรชุน”

กล่าวจากสถิติ มีเด็กที่จบการศึกษาภาคบังคับเพียงครึ่งหนึ่งเท่านั้นที่ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา แล้วเด็กที่เหลือไปอยู่ที่ไหน คำตอบหนึ่งคือการเป็นแรงงานภาคเกษตรต่อไป หรือไม่ก็อพยพเข้ามาเป็นแรงงานเด็กในเมือง หากอีกส่วนก็น่าจะเข้าสู่ร่มพระศาสนา มาเป็นเหล่ากอของสมณะหรือการรับบรรพชาเป็นสามเณรนั่นเอง

หากจะมีสักกี่คนที่รู้บ้างว่าสำหรับสามเณรเหล่านี้ นอกจากการศึกษาทางธรรมแบบโบราณแล้ว ยังมีการ

ผลิตบุคลากรที่มีคุณธรรมและคุณภาพแก่สังคมได้หรือไม่

จัดการศึกษาเพื่ออะไร?

“ตอนนี้เรามีโรงเรียนปริยัติสามัญอยู่ ๒๘๐ กว่าโรงเรียน แต่ผมว่าล้มเหลวไม่ต่ำกว่า ๒๕๐ โรงเรียน บางวัดมีเณรกว่าร้อย พอผมส่งเณรของผมไปเรียน ก็มีการสอนบ้างไม่สอนบ้าง เรียนบ้างไม่เรียนบ้าง” พระอธิการวิทยา จิตตรมโม เจ้าสำนักเรียนวัดเขาสาป ซึ่งบริหารโรงเรียนมาได้ ๘ ปีจนมีสามเณรนักเรียนอยู่ถึงกว่า ๓๐๐

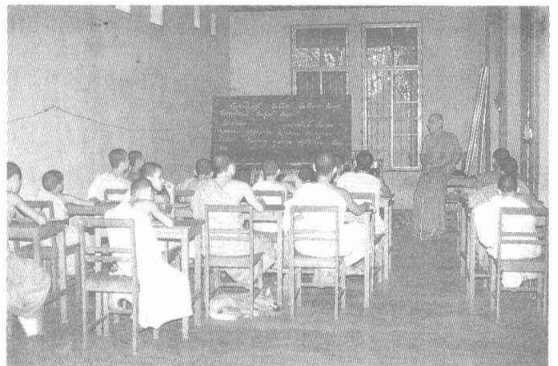
“ตอนนี้เรามีโรงเรียนปริยัติสามัญอยู่ ๒๘๐ กว่าโรงเรียน แต่ผมว่าล้มเหลวไม่ต่ำกว่า ๒๕๐ โรงเรียน บางวัดมีเณรกว่าร้อย พอผมส่งเณรของผมไปเรียน ก็มีการสอนบ้างไม่สอนบ้าง เรียนบ้างไม่เรียนบ้าง”

พระอธิการวิทยา จิตตรมโม

ศึกษาอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่เกือบ ๒๕ ปีที่แล้ว นั่นคือ โรงเรียนพระปริยัติสามัญ โดยสมัยนั้นตั้งขึ้นเพื่อสนองนโยบายผู้ที่ไม่ปรารถนาจะเห็นสีเหลืองเรียนปนกับสีขาว พระเณรเรียนปนกับฆราวาสในหลักสูตรการศึกษาสามัญ

หากคำถามยังมีอยู่ว่า ระบบโรงเรียนปริยัติสามัญ รวมทั้งการศึกษาแบบดั้งเดิมหรือนอกระบบของสามเณรที่เป็นอยู่ในขณะนี้ มีคุณภาพเพียงใด สามารถช่วยสืบต่อธรรมทายาทในร่มกาสาวพัสตร์ต่อไปได้หรือไม่ หรือ

รูป กล่าวอย่างตรงไปตรงมาในการประชุมพระสงฆ์ผู้ทำงานด้านโรงเรียนสามเณรกว่า ๒๐ รูป ที่ริเริ่มจัด

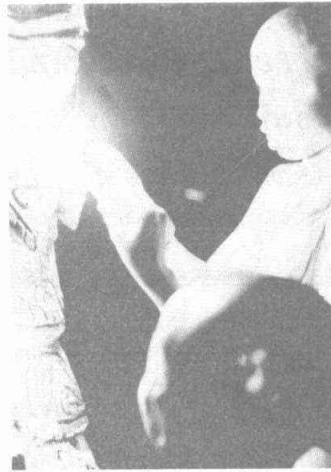
โดยโครงการอาหารเพื่อสามนคร
มูลนิธิเด็ก และคณะกรรมการศาสนา
เพื่อการพัฒนา(ศพพ.) ระหว่าง
วันที่ ๘-๑๓ พ.ค. ๒๕๓๑ ที่วัดเขา
สาปนั้นเอง

“ผมอยากให้พวกท่านถามตัวเองว่า
ที่ท่านทำโรงเรียนนั้น ท่านต้องการ
อะไร แล้วสิ่งนั้นบิดเบือนไปบ้างหรือไม่
บางทีก็จะทำโรงเรียนไว้เป็นหน้า
ตาของวัด ไม่เคยห่วงคุณภาพภายใน

เป็นการจัดการศึกษาเพื่อความสวยงาม เพื่อแสวงหา
อำนาจ ถ้าเรามีเป้าหมายตรงนี้ชัด เราจะมีการวางแผน
งานได้ ถ้าไม่เช่นนั้นก็ไม่รู้จะทำไปทำไม” ท่าน
เจ้าอาวาสเผยด้วยคำถามหนักๆ ถึงเป้าหมายของการ
จัดการศึกษาต่อเพื่อนผู้ร่วมการประชุม ซึ่งมีความ
ประสงค์จะมาแบ่งปันประสบการณ์และปัญหาที่ได้รับ
จากการจัดการศึกษาเพื่อสามนคร ทั้งในและนอกระบบ
เพื่อจะหาทางติดต่อช่วยเหลือกันเป็นการต่อไป

เพื่อจะตอบคำถามนี้ วิทยากรบางท่านได้รับเชิญ
มาเพื่อร่วมการเสวนาด้วย **อ.อุทัย ดุลยเกษม** ผู้อำนวยการ
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร และ
กรรมการมูลนิธิเด็ก ได้ให้ทัศนะว่า

“การจัดการศึกษาถือเป็นกิจกรรมรองของพระภิกษุ
สงฆ์ (เพราะ)กิจกรรมหลักคือการดำรงสมณเพศเอาไว้
ให้ได้” แต่ขณะเดียวกันอาจารย์ก็เห็นว่า “การจัดการ
ศึกษาที่สามารถเป็นไปเพื่อจะเกื้อกูลต่อความเจริญเติบโต
ทางสติปัญญาของตนเองได้เพราะเป้าหมายของการ
ศึกษาพุทธธรรมกับการปฏิบัติจะต้องไปด้วยกัน”

อิสรภาพในการเรียนรู้

อ.อุทัยยังให้เห็นว่าการจัดการ
ศึกษาที่เกื้อกูลให้เกิดความรู้ สติปัญญา
โดยพื้นฐานผู้สอนจะต้องมีความ
เข้าใจธรรมชาติของเด็กก่อนว่าเป็น
อย่างไร ไม่ใช่สักแต่ว่าจะสอน ผู้
สอนมีหน้าที่สำคัญที่จะต้องเตรียมตัวเอง
โดยเฉพาะด้านความคิด อย่าสอนโดย
การขัดเขี่ย เพราะธรรมชาติของเด็ก
นั้นมีความหลากหลาย

“ธรรมชาติของเด็กคือความหลากหลาย เหมือน
กับป่า และยิ่งถ้าการเรียนรู้ของเด็กก็มีอยู่ไม่เท่ากัน
ถ้าเราเอาเพียงวิธีการใดวิธีการหนึ่งมาสอนเด็กในห้อง
เราจะได้เด็กเพียงส่วนเดียว” อาจารย์กล่าวอย่างมีอุปมา
อุปไมย

สุดท้ายอาจารย์ยังได้กล่าวเสริมว่า วิธีการสอนที่ดี
ที่สุดคือ การเรียนรู้จากการสัมผัสจริงๆ (Interactive
Learning) อย่างเช่น การพาเด็กเข้าไปเที่ยวป่า ดู
ธรรมชาติ แล้วมีการออกมาพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยน
ประสบการณ์กัน

แล้วระบบการศึกษาในโรงเรียนปริยัติสามัญใน
ปัจจุบัน สอดคล้องกับหลักปรัชญาข้างต้นที่เน้นการ
เข้าใจธรรมชาติอันหลากหลายของเด็ก และการเรียนรู้
จากการสัมผัสจริงหรือไม่

จากคำตอบของผู้เข้าร่วมการประชุมและการ
อภิปรายของวิทยากร เห็นจะตอบได้ว่าไม่ เพราะ
ตามหลักสูตรการศึกษาในปัจจุบัน กรมสามัญศึกษาจะ
เป็นผู้กำหนดเนื้อหาเสีย ๙๐ % ที่เหลือ เป็นด้านบาลี
ศึกษา นกธรรม และศาสนปฏิบัติ (ศป.) และโดยที่
เนื้อหาที่สามเณรต้องเรียนในแต่ละวันก็นับว่า มีมาก

“ในขณะที่เดียวกัน ตัวครูที่สอนเองก็ทำหน้าที่เหมือนกับ‘ตำรวจจับผู้ร้าย’ คือคอยแต่จะจับผิดเด็กอยู่เรื่อย ๆ ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดช่องว่างระหว่างครูกับเด็ก และครูก็คอยแต่จะสอน จะบอกเด็กว่าสิ่งนี้ดีหรือไม่ดีอย่างไร แต่ไม่เคยถามหรือปรึกษาเขาว่า เขาต้องการอะไรบ้าง”

เกินไป เพราะต้องเรียนทั้งทางธรรมและทางโลกไปพร้อมกัน

“การยึดหลักสูตรการศึกษาของ รัฐเป็นหลัก ไม่สร้างให้เด็กเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน” นี่เป็นทัศนะของ**คุณวราณี รงไชย** หรือ“แม่แอ้ว” ของเด็กกว่า ๑๕๐ คนที่โรงเรียนหมู่บ้านเด็ก โรงเรียนทวนกระแสนแม่แบบ ที่ตั้งอยู่ในจ.กาญจนบุรี

ตัวเธอเองก่อนจะมาสอนที่นี่เป็นเวลาถึงปัจจุบัน๑๔ ปี ก็ได้มีประสบการณ์เป็นครูในโรงเรียนราษฎร์และหลวงมาถึง ๑๑ ปี จากประสบการณ์นั้น แม่แอ้วบอกว่าระบบการเรียนในโรงเรียนของรัฐจะเน้นที่ความจำเป็นหลัก มีจุดประสงค์อยู่ในเชิงพฤติกรรม เพื่อจะให้เด็กบอกตรงนั้นตรงนี้ได้ แต่เด็กไม่มีโอกาสสัมผัสกับความจริง ซึ่งในที่สุดจะทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน

“เด็กบางคนถึงกับถามคิดกันว่า‘เขาจะเรียนไปทำไม’ เพราะถึงอย่างไร พวกเขาก็ไม่สามารถจะไต่บันไดคาราเหมือนเด็กคนอื่น ๆ ได้” แม่แอ้วสะท้อนภาพของระบบที่สร้างให้เด็กต้องแข่งขันกันทางการเรียน และทำให้พวกเขารู้สึกเบื่อหน่ายการเรียน “และเด็กที่เรียนมาตามระบบ เขาจะไม่ค่อยรู้ว่าตัวเองว่าควรจะทำอะไรต่อไป เพราะติดอยู่กับตำรา ไม่ได้เรียนอยู่กับความเป็นจริง” นี่เป็นประเด็นเดียวกับที่อ.อุทัยเสนอว่า เด็กควรมีวิธีการเรียนรู้จากการสัมผัสกับความจริง เพราะจะได้

เกิดสติปัญญาอย่างแท้จริง

“ในขณะที่เดียวกัน ตัวครูที่สอนเองก็ทำหน้าที่เหมือนกับ‘ตำรวจจับผู้ร้าย’ คือคอยแต่จะจับผิดเด็กอยู่เรื่อย ๆ ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดช่องว่างระหว่างครูกับเด็ก และครูก็คอยแต่จะสอน จะบอกเด็กว่าสิ่งนี้ดีหรือไม่ดีอย่างไร แต่ไม่เคยถามหรือปรึกษาเขาว่า เขาต้องการอะไรบ้าง” แม่แอ้วสะท้อนภาพการศึกษาในปัจจุบันที่ไม่ได้เริ่มจากการศึกษาธรรมชาติของเด็กก่อน

“เราจำเป็นจะต้องเอาใจเราไปใส่ใจของเขา และปล่อยให้เด็กมีอิสระในการเรียนรู้” เธอกล่าวถึงทางออก

คำพูดเหล่านี้ทำให้ต้องย้อนกลับไปพิจารณาคำถามพื้นฐานที่ว่า ครูผู้สอนในระบบโรงเรียนปริยัติสามัญ รวมทั้งพระภิกษุที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดและบริหารหลักสูตรการศึกษามีความเข้าใจธรรมชาติของเด็กๆ เพียงใด ซึ่งเป็นเรื่องที่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องตอบให้ได้

กัลยาณมิตรระหว่างศิษย์-อาจารย์

และตรงจุดนี้ยังสะท้อนอีกว่าความใกล้ชิดระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเป็นเรื่องที่สำคัญ **พระโกศล ปริบุณโณ** แห่งสวนธรรมสากล หาดใหญ่ ในฐานะที่คลุกคลีกับสามเณรมาเป็นเวลานาน บอกว่าความสัมพันธ์ตรงนี้เป็นเรื่องสำคัญมาก

“ความใกล้ชิดกันจะทำให้เรารู้ปัญหาของเขา และทำให้เขามีความมั่นใจมากขึ้น สามเณรเองก็มักจะเลียน

แบบพฤติกรรมจากอาจารย์นั่นเอง” พระโกศลกล่าว

และจากประสบการณ์ที่คร่ำหวอดของพระอธิการวิทยา ก็ทำให้ท่านสรุปได้เช่นกันว่า การสอนที่ดีที่สุดคือการคลุกคลีอยู่กับสามเณรและปฏิบัติให้ดูเป็นตัวอย่าง

“ผมเองจะนำสามเณรทำวัตร สวดมนตร์และบิณฑบาตทุกวัน ถ้าไม่ถึงกับป่วยจนลุกขึ้นมาไม่ไหว” การทำวัตรและออกรับบาตรอย่างสม่ำเสมอของสามเณรวัดเขาสาป เป็นสิ่งที่พิสูจน์คำกล่าวนี้ได้เป็นอย่างดี

แม่แอ้วกล่าวเสริมตรงนี้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และศิษย์แบบนี้คือความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนสามารถชี้แนะเขาได้ แต่ทั้งนี้ต้องพยายามพูดในภาษาของเขาด้วย

“ในการสื่อสาร เราต้องพยายามสื่อในภาษาของเด็กกับเราจึงจะสามารถเรียนรู้ไปพร้อมๆ กันได้”

“(ดังนั้น) จะเหมือนกับถ้าเราเข้าใจธรรมชาติของต้นไม้ เราก็สามารถปลูกต้นไม้ได้สบายไม่เหนียวมาก ในฐานะที่เราเป็นผู้สอน เราจึงต้องทำความเข้าใจธรรมชาติของเด็กๆ อย่างดีด้วย” คุณครูกล่าวย้ำ

นอกจากความเป็นกัลยาณมิตรในแง่ของบุคคลแล้ว วิทยากรยังได้พูดถึงความเป็นกัลยาณมิตรในแง่ของสถานที่ คือการจัดบรรยากาศห้องเรียนให้น่าอยู่ และมีการคัดสื่อเฉพาะ ที่เป็นประโยชน์ ‘เป็นมิตร’ แก่เด็กๆ ด้วย และโดยต้องมีการจัดแหล่งการศึกษาให้หลากหลาย ซึ่งเข้าได้กับธรรมชาติของเด็กๆ

“ที่หมู่บ้านเด็ก เรามีกิจกรรมที่หลากหลายแก่เด็ก เรามีห้องสมุด ห้องศิลปะ ให้เขามีโอกาสฝึกทำงานป็นงานวาด งานเขียน ฯลฯ และเขาจะสามารถเลือกได้ว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่เหมาะสมกับพรสวรรค์ของตน”

“หน้าที่ของมูลนิธิเด็กเอง คือการจัดสิ่งแวดล้อมให้เป็นกัลยาณมิตรกับเด็ก สื่อที่เป็นสิ่งพิมพ์ในสังคม

จำนวนมากมาย เป็น‘ปาปมิตร’กับเด็ก เราจึงต้องมีการคัดสรร อย่างหนังสือมีคนบริจาคมาให้เราเยอะ แต่มักเป็นการดูญี่ปุ่นที่เน้นความรุนแรงและมีความหยาบคาย เราต้องคัดออก” แม่แอ้วยกตัวอย่างการทำงานของมูลนิธิเด็ก

ปัญหาด้านบุคลากร

นอกจากหลักปรัชญาในการจัดการศึกษาที่ระดมความเห็นกันต่างๆ นานานั้น ยังมีการพูดถึงการบริหารจัดการโรงเรียนด้วย ท่านอาจารย์วิทยา จิตตรมโม กล่าวย้ำตรงจุดนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการทำงานที่ผ่านมา ท่านพบว่าโรงเรียนที่ทำอยู่ไม่ประสบความสำเร็จอยู่ด้านเดียว ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญมาก

“การทำงานของผมมาจนถึงปัจจุบัน บอกเลยได้ว่าสำเร็จประมาณ ๔๐ % แต่ผมประสบความสำเร็จทางด้านบุคลากรมาตลอด”

ความล้มเหลวที่ว่าหมายถึง การได้ผู้สอนที่ไม่ค่อยมีคุณภาพนัก หรือไม่ก็ไม่พอใจกับค่าตอบแทนที่ได้ จึงมีอัตราการหมุนเวียนลาออกสูง

ขณะเดียวกัน แม้ว่าทางรัฐบาลขณะนี้ เริ่มมีการให้งบประมาณแก่โรงเรียนปริยัติสามัญเป็นปีแรก ท่านอาจารย์วิทยาก็มองว่า ถ้าพระเราไม่ระวัง ก็จะตกอยู่ได้อำนาจของเงินได้

“เงินนี้เป็นตัวทำลายพระอย่างหนึ่ง มีพระจำนวนมากที่พยายามเข้าไปดึงเงินงบประมาณเหล่านี้ออกมาหลายๆ โดยใช้วิธีการแบบขมขราส (ตรงนี้ท่านได้ยกตัวอย่างโรงเรียนปริยัติสามัญแห่งหนึ่งในจังหวัดของท่านเอง ที่ไม่มีผลงานแต่มีการ‘วิ่งเต้น’ เพื่อให้ได้งบประมาณมากมาย) ผมไม่แน่ใจว่าสิ่งนี้จะทำให้พระเราอบัติบ้างหรือไม่”

แม้ว่าการสัมมนาในครั้งนี้ จะไม่ได้ข้อสรุปที่เป็น
รูปธรรมที่จะดำเนินการต่อไปได้ แต่อย่างน้อยก็เป็น
เสียงสะท้อนของพระสงฆ์ที่จัดการศึกษาเพื่อสามเณร
กลุ่มหนึ่งที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง

อยากจะปิดท้ายด้วยคำพูดของท่านอาจารย์วิทยา ที่
ชี้ให้เห็นถึงอุปสรรคของการตั้งโรงเรียนสามเณรอย่าง
ที่ท่ายูทูกวันนี้ว่า

“ระบบการบริหารปกครอง(ในโรงเรียน)จะต้อง
สอดคล้องกับการเรียนและการดำรงชีวิตของพวกเขา
ถ้าผมอยากเพียงแค่ว่าพวกเขาเรียนจบ ผม
สามารถส่งเป็นเงินเพื่อให้พวกเขาไปเรียนต่อใน
โรงเรียนมัธยมที่อื่นๆ ก็ได้ แต่เพราะผมเห็นความ
ล้มเหลวของระบบการศึกษาภายนอก ผมจึงต้องจัด
การศึกษาเองที่สอดคล้องกับชีวิต และผมเน้นคุณธรรม
เป็นอันดับหนึ่ง วิชาการเป็นอันดับสอง”

สั้นๆ กับศาสนทายาท

ปรีดา เรืองวิชาธร

ระหว่างวันที่ ๑๐-๑๕ กรกฎาคม ๒๕๓๗ ศพพ.จัดการอบรมตามโครงการศาสนทายาท ครั้งที่ ๒ โดย
มีพระสงฆ์ที่เคยเข้าร่วมการอบรมนับแต่ครั้งแรก ซึ่งจัดเมื่อต้นปีนี้ มาเข้าร่วมการอบรมครั้งนี้ประมาณ ๑๒
รูป คราวนี้ พระนันทพร เกสโร เจ้าอาวาสวัดวาลุการาม อ.เมืงใหม่ จ.เชียงใหม่ ได้อธิบายเพื่อสถานที่เพื่อจัดการอบรม

เนื้อหาครั้งนี้เชื่อมต่อกับครั้งที่หนึ่ง โดยเน้นให้เห็นถึงภาพรวมปัญหาหลักๆ ที่เกิดขึ้นในภาคเหนือ อาทิ
การบุกรุก ทำลายป่า การค้าประเวณี การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ และผลกระทบจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
เป็นต้น กลุ่มพระสงฆ์ได้นำเอาความรู้ที่ได้รับจากวิทยากรที่ถวายเป็นข้อมูลเบื้องต้น มาแลกเปลี่ยน
เพื่อขยายประเด็นให้เป็นรูปธรรม

นอกจากการแลกเปลี่ยนในวง
สงฆ์ยังได้เดินทางไปดูงานที่บ้าน
คุยกับชาวกะเหรี่ยงซึ่งกำลัง
ขับไล่โยกย้ายลงสู่พื้นที่ราบ เนื่อง
แห่งชาติทับพื้นที่ทำกินเดิมของ
กันระหว่างวัฒนธรรมวัดอุยนิย

จากการสัมผัสสภาพอันหลากหลายของปัญหาเหล่านี้ ทำให้พระผู้เข้าร่วมการอบรมเกิดความตื่นตัวที่จะ
ทำงานรับใช้สังคมมากขึ้น และตกลงกันว่าจะตั้งเป็นกลุ่มเพื่อศึกษาปัญหาสังคมอย่างรอบด้าน หลายท่าน
ริเริ่มดำเนินงานพัฒนาเท่าที่ศักยภาพจะอำนวย เป็นที่น่ายินดีที่กลุ่มหนึ่งคิดถึงการงานเพื่อฟื้นฟูวัฒนธรรม
พื้นบ้านและศาสนาธรรม โดยมุ่งที่กลุ่มเยาวชนเป็นเป้าหมายหลัก กลุ่มนี้ได้มี **พระภิกษุณชัช ฐิตกรโม** และ **พระเสรี
จนทุโส** ที่รับประสานงานไปก่อน และจะได้นัดเพื่อนสมาชิกเพื่อหารือร่วมกันอีกเป็นการต่อไป

ชาวอเมริกันกับการทำสมาธิ

จิตติชัย ธนาดีโรจน์กุล

ชาวอเมริกันขณะนี้ เป็นโรคเครียดกันเป็นจำนวนมาก การกินหยูกกินยาอย่างเช่น ยานอนหลับก็รักษาไม่ถึง “ราก” สักเท่าไร เพราะสภาพร่างกายอาจจะหลับเพราะฤทธิ์ยา แต่ทว่าจิตใจที่เป็นตัวในแท้ๆ มันไม่หลับ โรคเครียดถ้าเป็นมากๆ ก็จะทำให้เกิดโรคกระเพาะอาหาร โรคปวดหัวข้างเดียว หรือเกิดอาการทางประสาท เช่น กล้ามเนื้อกระตุก เป็นต้น

การบำบัดโรคเครียดอย่างหนึ่งที่ชาวอเมริกันเห็นว่าได้ผลจริงคือ การทำสมาธิ อย่างราชของชูซาน สโนว์ ซึ่งเป็นผู้พิพากษาหญิงในชิคาโก รับผิดชอบคดีแพ่งในส่วนที่เกี่ยวกับครอบครัว วันหนึ่งๆต้องพิจารณาคดีหย่าร้างถึง ๕๐ ราย นี่เป็นเหตุให้เธอเครียดจัด

ชูซานยืนยันว่า การทำสมาธิช่วยขจัดความเครียดเกือบ ๑๐๐% โดยที่เธอไม่ได้แตะต้องยาแม้สักเม็ดเดียว เธอกล่าวว่า ในการบำบัดรักษา เธอใช้เวลาทำสมาธิวันละสองเวลา ครั้งละ ๒๐ นาที

การทำสมาธิแบบฉบับอเมริกันอาศัยหลักที่มหาตมาจินเดียต่างๆ เข้าไปเผยแพร่ไว้ ที่โด่งดังมากเห็นจะมี มหาตมาจันมาเฮช โยคี และมหาตมาปรมหารามาโยคะนั้นทะ ทำนมหาตมาจันมาเฮชโยคีถึงแก่กรรมด้วยการเข้าสมาธิ โดยแจ้งให้สานุศิษย์ทราบล่วงหน้า และภายหลังถึงแก่กรรมแล้ว ปรากฏว่าร่างกายไม่เน่าเปื่อย เป็น

เรื่องที่ยิ่งใหญ่และโด่งดังมาก ในสหรัฐเมื่อหลายสิบปีมาแล้ว

การทำสมาธิตามแบบฉบับมหาตมาจินเดียชาวอเมริกัน มีศัพท์เรียกสามัญเป็นที่คุ้นหูของชาวบ้านเขาเองว่า Transcendental Meditation หรือที่เรียกย่อๆ ว่า ทีเอ็ม (TM)

ชาวอเมริกันหันมาสนใจทีเอ็มจริงๆ จังๆ ก็เมื่อสมาชิกรัฐสภาเดโมแครตที่เกลียดชังคอมมิวนิสต์ในอดีตไปศึกษาทีเอ็มเมื่อปี ๑๙๖๗ (พ.ศ. ๒๕๑๐) จากนั้นมาอเมริกันชนก็ติดคำๆ นี้ จนกลายเป็นภาษาสามัญที่รู้จักกันดีและทีเอ็มก็แพร่หลายไปในสังคมอเมริกันแต่บัดนั้น

เหตุเพราะชาวอเมริกันเป็นโรคเครียดกันมาก การทำทีเอ็มดูเหมือนจะเข้ามาแก้ปัญหาให้ชาวอเมริกันได้อย่างถูกต้องจังหวะ จนขณะนี้มีการประเมินตัวเลขคร่าวๆ ว่าชาวอเมริกันสนใจและเข้าชั้นเรียนทำการฝึกทีเอ็มมากถึง ๑.๕ ล้านคน

โรงเรียนสอนทีเอ็มของมหาตมาจินเดียบางรายก็เติบโตเพิ่มสาขาอย่างรวดเร็ว มีการซื้อโรงแรมและบ้านหลังใหญ่ๆ เพื่อเปิดเป็นโรงเรียนสอนทีเอ็มโดยเฉพาะ และมีแผนงานที่จะเปิดสถาบันการสอนให้ครบ ๕๐ รัฐเลยทีเดียว

การฝึกทีเอ็มในสหรัฐ คงคิดเงินค่าสอนคอร์สหนึ่งๆ

แพงมาก คุฯไปคล้ายกับธุรกิจอย่างหนึ่ง เรื่องอย่างนี้เป็นวิถีอเมริกัน การสอนให้ฟรีหรือให้อะไรกันฟรีๆ ในสังคมอเมริกันนั้นไม่มี ถ้าทำดีแล้วผู้คนเขาแหกกันไปเรียนเอง โดยไม่ต้องโฆษณาให้เมื่อ

หนังสือหน้าหาที่เขาแต่งออกมาขายในท้องตลาด ถ้าหากเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการทำสมาธิ ชาวอเมริกันจะให้ความสนใจซื้อกันมาก ที่โด่งดังมากในเวลานี้เป็นของลอว์เรนซ์ แซน คนๆ นี้เป็นนักจิตวิทยา หนังสือของเขาชื่อ **ทำสมาธิอย่างไร** ขายไปแล้วหลายล้านเล่ม

การทำสมาธิให้จิตใจสบายมีหลายวิธี อย่างหลักที่มหาฤษีนำไปเผยแพร่ในสหรัฐ เป็นการกำหนดดวงกสิณ แล้วบังคับให้ดวงกสิณนั้นเคลื่อนจากศีรษะลงสู่ส่วนล่างของร่างกาย กระบวนการนี้ต้องอาศัยสมาธิจิตเป็นหนึ่งในดีว ถ้าจิตวอกแวกเมื่อไร ดวงกสิณก็จะหายไป ต้องตั้งต้นกันใหม่

อเมริกันชนปัจจุบันเข้าใจเรื่องสมาธิมากขึ้น ได้พลิกแปลงการปฏิบัติสมาธิออกไป หลายรูปแบบ เช่น การฟุ้งจิตที่เป็นหนึ่งไปที่เสียง ลมหายใจ การเคลื่อนไหวของร่างกาย เป็นต้น

และที่น่าสนใจมากก็คือ แนวทางปฏิบัติกำหนดจิต รู้ทุกขณะจิต ซึ่งเคยโด่งดังจากการพร่ำสอนของพระมหาเถระบางรูปในเมืองไทย ปัจจุบันกลายเป็นแนวทางปฏิบัติของชาวอเมริกันไปแล้วอย่างไม่ชักขวย

แนวทางการปฏิบัติสมาธิในศาสนาพุทธนี้แหละ บรรดาจิตแพทย์อเมริกันได้นำไปใช้รักษาอาการเครียด

ตามสถาบันและคลินิกถึง ๓๐ แห่ง

ผู้นำการเผยแพร่คือ จอน เคเบต-ชัน ผู้ก่อตั้งคลินิกขจัดความเครียด แห่งศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยแมสซาชูเซตส์ และผู้แต่งเรื่อง “ไม่ว่าคุณจะไปไหนคุณนั่นแหละอยู่ที่นั่น”

การทำสมาธิของจอนเพื่อบำบัดความเครียดคือการกำหนดจิตรู้ทุกขณะเวลาหรือทุกอิริยาบถที่เคลื่อนไป การปฏิบัติในแนวนี้อาศัยอิริยาบถธรรมชาติของมนุษย์เป็นตัวกำหนดสมาธิ พูดอย่างสั้นที่สุดก็คือ ให้มีสติระลึกรู้ทุกขณะจิต (รู้ตัวทั่วพร้อม) เป็นวิธีที่ไม่ใช้อารมณ์ปักแน่นอย่างการกำหนดดวงกสิณเปรียบเทียบขับรถได้ขึ้นเขา รถจะค่อยๆ วิ่งถึงยอดเขา โดยไม่ช้า

“ซ้ายอย่างหนอ ขว้าย่างหนอ...” นี่แหละคือแนวปฏิบัติสมาธิอีกแนวที่อเมริกันสนใจ ในขณะนี้ นำขอบคุณ**พระธรรมธีรราชมหามุนี** แห่งสำนักวัดมหาธาตุ ซึ่งเคยเผยแพร่หลักการปฏิบัติสมาธิในแนวนี้ แต่บัดนี้ท่านถึงแก่กรรมภาพไปแล้ว

ศาสนาพุทธเรามีวิชาวิเศษรักษาโรคเครียดและโรคอื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่องได้อย่างขงคามากมายหลายตำรับ เอาเฉพาะสมณะอย่างเดียวก็มีถึง ๔๐ วิธี ตามวัดต่างๆ ในบ้านเราสอนกันฟรีๆ บางวัดบางสำนักมีข้าวเลี้ยงอีก

แต่ในอเมริกาคริสต์หนึ่ง ๑๐ สัปดาห์ ใครอยากเรียนต้องจ่าย ๗๐๐-๘๐๐ เหรียญเยวณะครบท่าน

สยามโพสต์ ๒ ส.ก. ๒๕๓๗

พระอุทัย อุทัย

กับการศึกษาเพื่อสามเณร สุภาพร พุ่มพวง

หากท่านมีโอกาสเดินทางสู่ดินแดนอีสาน จะเห็นได้ชัดว่าภาพชีวิตของคนที่นี่เปลี่ยนแปลงไปมาก บนถนนมีรูปภาพที่เชื่อมต่อเขตจังหวัดสำคัญ ในภาคนี้ นับตั้งแต่อุตรธานี ขอนแก่น นครราชสีมา ล้วนแต่เต็มไปด้วยรถราทั้งโดยสารประจำทาง นำเที่ยว

หลวงพ่อบุญ อุทัย

บรรทุกสินค้า ฯลฯ และสวนทางกับขบวนลำเลียงสินค้าอุปโภคบริโภค ทั้งสิ่งจำเป็นและฟุ่มเฟือยวันละหลายร้อยเที่ยวเหล่านี้คือ กองทัพแรงงานของอีสาน จากเกือบทุกหมู่บ้าน ระลอกแล้วระลอกเล่า ปัญหาความยากจน เนื่องจากความแห้งแล้งคือเหตุแห่งการอพยพย้ายถิ่นและทุกวันนี้ ผลกระทบดังกล่าวจะซับซ้อน และทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น

อดีตอาจารย์มหาวิทยาลัยคนหนึ่ง ผู้หันหลังให้กับระบบราชการในกรุงเทพฯ ไปใช้ชีวิตอย่างสงบในชนบท กล่าวถึงปัญหาของการศึกษาและเด็กที่ถูกทอดทิ้งว่าเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ตัวอย่างสามหมู่บ้านเขต อ.พด. จ.ขอนแก่น คนหนุ่มสาวที่ออกจากหมู่บ้านมุ่งหน้าสู่ประตูโรงงาน บริษัทห้างร้านในเมืองกรุง เมื่อแต่งงานมีลูก ส่วนใหญ่จะส่งลูกไปให้พ่อแม่ หรือปู่ตาชายที่หมู่บ้านในชนบทเลี้ยงดู ซึ่งภาวะทุพโภชนาการเป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับเด็กในชนบทห่างไกล จะคืออยู่อย่างหนึ่งก็คือเรื่องอากาศ แต่กระนั้น สภาพของเด็กเหล่านี้ก็เปรียบเหมือนเด็กกำพร้าเกรดสอง เพราะเขาจะไม่ได้รับความต่อเนื่องทางอารมณ์ ทางความรู้สึกนึกคิด ขาดความอบอุ่นและ

การดูแลเอาใจใส่ในพัฒนาการด้านต่างๆ จากพ่อแม่ การถ่ายโอนประสบการณ์ที่สดใหม่เป็นไปได้ยาก เพราะความห่างทางรุ่นอายุ

“เราลองสังเกตดวงตาของเด็กเหล่านี้ซิ แม้ยามที่เขากำลังสนุก หัวเราะ แต่แวตานั้นแห้งแล้งแฝงด้วยความอ้างว้าง ขาดความ

อบอุ่น ทั้งการที่คนในชนบทต้องเป็นผู้แบกรับภาระนี้ ยังเป็นการปิดกั้นศักยภาพของชนบทด้วย แทนที่คนวัย ๔๐-๕๐ จะได้มีเวลานั่งทอดผ้า หรือทำงานเกษตร กลับต้องมานั่งเลี้ยงหลาน” ผู้ยู่คิดพื้นที่ทั้งสองกล่าว

ทั้งระบบการศึกษาของโรงเรียนประจำหมู่บ้าน นอกจากจะมีเนื้อหาที่ไม่สอดคล้องกับชีวิตท้องถิ่นแล้ว ครูบางคนยังมีสภาพแย่คล้ายกันคือ ทำการค้าขายเป็นอาชีพเสริม บางครั้งก็กลายเป็นอาชีพหลัก คิดเหล้า คิดบุหรี่ เล่นหวยเบอร์ ฯลฯ ลูกชาวบ้านที่มีโอกาสไปเรียนในเมืองก็เหมือนมีมอเตอร์ไซค์คัน เป็นค่านิยมที่พ่อแม่ต้องชวนขวหาเงินมาซื้อให้ พ่อแม่บางคนมีแต่เวลาหาเงิน ไม่มีเวลาดูลูก เงินที่หามาได้ก็ถูกลูกหลานหมด ฉะนั้นเงินไม่ใช่ทางออกหรือคำตอบทั้งหมดของชีวิต เหตุใดเล่าเราจึงคิดถึงกันแต่เรื่องเงิน จนลืมเรื่องบาป บุญ คุณ โศภ ดังว่าคนเอาเด็กไปเป็นแรงงานทาสที่คนส่วนใหญ่ในทุกวันนี้กลับเห็นเป็นเรื่องธรรมดา

สภาพที่เราเห็นกันจนชินตาเหล่านี้ หากไม่มีการตั้งคำถาม หรือหยุดคิด นั่งมองกันบ้าง ก็อาจผ่านเลยไปอย่างเห็นเป็นเรื่องธรรมดา แลเมเรายังคิดกันอยู่ว่าเรื่องเหล่านี้เล็กน้อย เอาเวลาไปนั่งคิดเรื่องใหญ่เสียจะ

“ที่จำได้คือคำถามของท่านที่ว่า บวชทำไม? และการพูดถึงพระคอมมิวนิสต์อะไรต่างๆ นั้น รู้สึกว่าตรงจนเสียดแทงหัวใจ เริ่มเห็นว่าช่วงชีวิตที่ผ่านมาของเราคือ นรกทั้งนั้นเลย เราต้องถอนตัวแล้ว ต้องไปจากที่นี่ จากนั้นหลวงพ่อก็เดินทางไปสวนโมกข์ และจำวัดอยู่ที่นั่นเป็นเวลาสองปี กระทั่งกลับมาเริ่มงานพัฒนา ณ วัดป่าธรรมชาติแห่งนี้”

ดีกว่า ดังบรรดาผู้บริหารประเทศหรือนักคิดบางท่านเป็นกัน ถ้ามองกันอย่างถึงรากจริงๆ ปัญหาสถาบันครอบครัว กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ถือเป็นรากฐานของสังคมกำลังถูกสั่นคลอน ถูกทำลายลงอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน นั่นคือผลลัพธ์ของการพัฒนาที่ล้มเหลว แล้วเราจะยังมีความหวังอะไรอีกเล่าสำหรับการพัฒนาแบบนี้

ท่ามกลางกระแสเรียกร้องการยกของระบบทุน และแนวทางการพัฒนาแบบไทยๆ ที่เดินตามเขาอย่างถูถู่กึ่งกระพร่องกระแพร่ง อีสานบ้านเรายังคงไม่สิ้นไร้ซึ่งความหวัง คนศิรีอีสานยังคงมีอยู่ทั่วแผ่นดิน เปรียบดังบรรดาแสงเทียนดวงน้อยที่กำลังทำหน้าที่ส่องนำทางสว่างให้กับสังคมอันมืดมนนี้ ดังตัวอย่างการทำงานของ **กลุ่มพระนักพัฒนาวัดป่าธรรมชาติบ้านหนองปรือ ต.บัวใหญ่ อ.บัวใหญ่ จ.นครราชสีมา**

วัดแห่งนี้ทำโครงการการศึกษาเพื่อเผยแผ่และโครงการเพาะเห็ดแบบครบวงจร อันเป็นการทำงานพัฒนาที่พยายามสอดคล้องประสานแนวทางศาสนา การศึกษาทั้งทางธรรม ทางโลก และงานอาชีพเข้าด้วยกัน รวมไปถึงงานสังคมสงเคราะห์เพื่อช่วยเหลือเด็กยากจนที่บวชเป็นสามเณร และงานพัฒนาอาชีพสำหรับชาวบ้านยากจนละแวกใกล้เคียงด้วย

หลวงพ่อดุ้ย อุทัย ประธานสงฆ์วัดป่าธรรมชาติ อดีตท่านคือลูกชาวนายากจนอยู่หมู่บ้านเพรน้อย ห่างจากวัดป่าแห่งนี้เพียงหกกิโลเมตร หลังจากที่ตัดสินใจบวชแทนน้องชายเมื่อปีพ.ศ. ๒๕๒๖ ก็หาใช่ว่าชีวิตของท่านจะพบแสงแห่งธรรมในทันทีไม่ สภาพชีวิตก่อนบวชนั้นเล่า ก็เป็นที่ประณามของนักบวชทั้งหลายว่า ขี้เกียจ สั้นหลังยาว พวกตกงาน

แต่ประสบการณ์เมื่อบวชแล้ว กว่าจะพบแสงแห่งธรรม ท่านก็ต้องเผชิญกับบุคคลในผ้าเหลืองหลายๆ

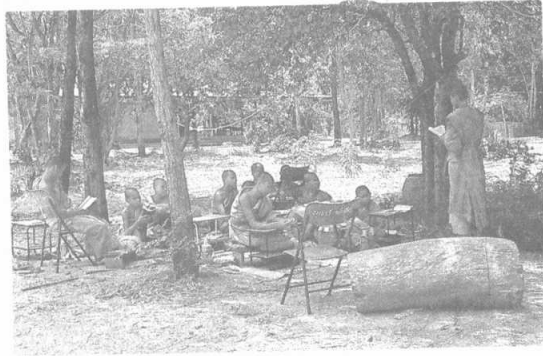
รูปแบบ ดังคำบอกเล่าของท่านว่า “เมื่อบวชแล้วจำวัดอยู่ที่วัดใกล้ๆ บ้านก็ไม่ได้อะไร เพราะประเพณีพระที่สืบทอดกันมามันครอบงำหมด ตกตอนเย็นก็กินข้าวเย็นนั่งจิบยา ยามฝนตกพรา ครูปาอาจารย์ก็บอกให้ออกไปส่องปลา เอาไว้หนึ่งสำหรับฉันเช้า มีชีวิตไม่ต่างจากชาวบ้านเลย เมื่อมีเพื่อนพระชักชวนมาอยู่กรุงเทพฯ จึงตัดสินใจมาด้วย คิดว่าชีวิตน่าจะดีกว่านี้ มาอยู่ที่วัดลาดปลาเค้ากลับเจอสภาพที่หนักยิ่งกว่า มีศาลาสวดศพ ๕-๖ ศาลา พอสวดผีเสร็จตกเย็นก็เปิดมวยคู่เชียร์กันกินกระทิ้งแฉะด้วย มีเล่นไพ่ด้วย

“พอฉันมีเพื่อนพระที่เคยไปอยู่สวนโมกข์ เอาหนังสือ **เกิดมาทำไม** ของ **ท่านพุทธทาส** มาให้ เป็นหนังสือของท่านเล่มแรกที่ได้อ่าน ต่อมาก็หาอ่านมาเรื่อย มี คำราดูพระภิกษุ ที่จำได้คือคำถามของท่านที่ว่า บวชทำไม? และการพูดถึงพระคอมมิวนิสต์อะไรต่างๆ นั้น รู้สึกว่าตรงจนเสียดแทงหัวใจ เริ่มเห็นว่าช่วงชีวิตที่ผ่านมาของเราคือ นรกทั้งนั้นเลย เราต้องถอนตัวแล้ว ต้องไปจากที่นี่ จากนั้นหลวงพ่อก็เดินทางไปสวนโมกข์ และจำวัดอยู่ที่นั่นเป็นเวลาสองปี กระทั่งกลับมาเริ่มงานพัฒนา ณ วัดป่าธรรมชาติแห่งนี้”

ท่านเล่าถึงความตั้งใจของตนเองต่อการพัฒนาวัดและแนวคิดของการริเริ่มโครงการต่างๆ อันเป็นผลให้วัดป่าธรรมชาติแห่งนี้ พื้นความมีชีวิตชีวาดังเดิมว่า “หลังจากที่เหลื้ออาตมาเพียงองค์เดียว เพราะเพื่อนพระอีกสามรูปสึกไปหมด ความคิดว่าจะออกจากวัดแห่งนี้เกิดขึ้นหลายครั้ง ด้วยสาเหตุของความแห้งแล้ง กันดารต้องเดินไปตักน้ำในบ่อที่ห่างออกไปจากวัดอีกหลายกิโล และเหตุปัจจัยหลายอย่าง อาตมาเกือบจะหมดกำลังใจอยู่แล้ว พวกญาติโยมที่มาวัดประจำก็ให้กำลังใจ พอคิดถึงคนเหล่านี้ก็ทำให้อยากอยู่ต่อ อยากพัฒนา

วัด และรวมถึงพัฒนา
ชาวบ้านที่อยู่ละแวกวัดนี้
ด้วย

“แนวคิดของการตั้ง
โครงการการศึกษาเพื่อ
สามเณรนั้น เกิดจาก
การที่ได้มีโอกาสไปดูงาน
โรงเรียนปรีดิธรรม ที่
วัดเขาสาป จ.ระยอง และ

สอนกันได้ร่มไม้เลยเชียว

จากการอบรมที่สวนโมกข์
เป็นเวลาสองปี ทำให้ก็คิดอยาก มาพัฒนาหมู่บ้านของ
ตัวเอง พอคิดมีเพื่อนพระให้ไปช่วยจัดงานบวชนเภา
ฤดูร้อน ที่วัดป่าธรรมดาของท่านอาจารย์บุญญิต
(อนุตฺตโร) ซึ่งมีการจัดมาแล้ว ๗ รุ่น ในการจัดแต่ละ
ครั้งมีสามเณรจำนวนกว่า ๑๐๐ รูป ในสามรุ่นหลังจึง
ย้ายมาจัดที่วัดป่าธรรมดาแห่งนี้ แต่ละรุ่นมักจะมี
เณรจำนวนหนึ่งที่ขอบวชต่อประมาณ ๔๐-๕๐ รูป
โครงการการศึกษาเพื่อสามเณรเกิดขึ้นตรงนี้ และจาก
การเริ่มงานด้านการศึกษามาสามปี เราพบปัญหาว่าเด็ก
ที่เรียนจบ ป.๖ แล้ว ยังอ่านหนังสือไม่ออก เขียนไม่ได้
เลย ซึ่งคาดว่าเป็นปัญหาทางการศึกษาของเด็กชนบท
อีสานอีกจำนวนมาก เราต้องมาสอนเพิ่มเติมหรือให้เขา
ฝึกอาชีพไปเลย”

ลองหันมาดูรูปธรรมของงานที่ท่านคิดทำ นอกจาก
ความคิดที่ว่าต้องจัดการศึกษาทั้งทางธรรมและทางโลก
ไปพร้อมกันแล้ว ท่านยังจัดระบบภายในวัดซึ่งต้องการ
ให้ทั้งพระลูกวัด และเณรมีส่วนรับผิดชอบวัดร่วมกัน
โดยตัวท่านเองเป็นประธานฝ่ายสงฆ์ ทำหน้าที่ผู้อำนวยการ
ความสะอาดให้กิจกรรมต่างๆ ภายในวัดดำเนินไปด้วย
ดี ดังเช่นการหาทุนรอนมาพัฒนาวัด ส่วนพระเณรทุก
รูปจะอยู่ในสังกัด“กระทรวง”ต่างๆ ที่คิดกันขึ้น เพื่อ

ฝึกให้ทุกคนเป็นผู้นำ แบ่ง
เบาภาระซึ่งกันและกัน ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ ดู
แลเรื่องการเรียนทางโลก
ติดต่อประสานงานกับครู ดู
แลเรื่องสมุดหนังสือและ
อุปกรณ์การเรียน

กระทรวงเกษตรฯ ดูแล
เรื่องงานการเกษตร สวนผัก
ต้นไม้ และการเพาะเห็ด

กระทรวงสาธารณสุขดูแลเรื่องเครื่องอุปโภคบริโภค
ความสะอาดของน้ำและอาหาร

กระทรวงมหาดไทย ซึ่งจะมีสมาชิกน้อยที่สุด ทำ
หน้าที่ด้านการปกครอง

ไม่เฉพาะแต่การแบ่งหน้าที่เท่านั้น พระเณรทุกรูป
ยังมีกิจกรรมอื่นแทบตลอดวัน ไม่เห็นรูปใดเลยมี
เวลาว่างมากเกินไป เริ่มตั้งแต่เสียงระฆังบอกเวลาตีสี่
คือ เวลาทำวัตรเช้า ทำสมาธิ จากนั้นจึงออกบิณฑบาต
ทำความสะอาดบริเวณวัด ห้องน้ำ ห้องส้วม หลังจาก
ฉันเช้า ประมาณสิบโมง เณรทุกรูปจะเข้าเรียนหลัก
สูตรนิกกรรม ซึ่งใช้ร่มเงาต้นไม้เป็นห้องเรียน ช่วงบ่าย
กลับมาทำงานร่วมกันอีกครั้ง เวลาหกโมงถึงสองทุ่ม
ร่วมกันทำวัตรเย็น จากนั้นก็แยกย้ายกันเพื่อจำวัด
ช่วงนี้เป็นเวลาที่เณรบางรูปได้ท่องหนังสือเรียน ถึงสี่
ทุ่มก็จะปิดไฟรวม เหลือเพียงความมืดและความเงียบ
สงบเท่านั้น กิจกรรมพิเศษในวันเสาร์ คือ การใช้แรง
งานร่วมกัน ถ้าเป็นวันสำคัญทางศาสนาก็จะเป็นวัน
แห่งการถือศีลอดร่วมกันด้วย ในวันอาทิตย์เณรน้อยทั้ง
หลายก็จะทยอยขึ้นรถรับส่งที่วัดทำการเข้ามา เพื่อไป
เรียนหลักสูตรทางโลกของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ที่
วัดพระชนามิตรในตัวอำเภอบัวใหญ่

“โครงการการศึกษาเพื่อสามเณรเกิดขึ้นตรงนี้ และจากการเริ่มงานด้านการศึกษามาสามปี เราพบปัญหาว่า
เด็กที่เรียนจบ ป.๖ แล้ว ยังอ่านหนังสือไม่ออก เขียนไม่ได้เลย ซึ่งคาดว่าเป็นปัญหาทางการศึกษาของ
เด็กชนบทอีสานอีกจำนวนมาก เราต้องมาสอนเพิ่มเติมหรือให้เขาฝึกอาชีพไปเลย”

ไม่มีการทำงานใดที่ปราศจากอุปสรรคไร้ซึ่งปัญหา จากข้อสงสัยว่าเหตุใดสามเณรในโครงการมี ๔๐ รูป ปัจจุบันเหลือ ๓๑ รูป และวัตรปฏิบัติที่เข้มงวดทุกวัน เวลาที่จะได้เรียนทางโลกมีเพียงวันเดียว พร้อมกับ ปัญหาที่ส่งสมมาจากระบบการศึกษาของรัฐ ที่เด็กจบ ป.๖ แล้วยังอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ต่างๆ เหล่านี้ กับการทำงานที่ได้คุณภาพจริงๆ นับเป็นภาระที่หนักหน่วง ที่เดียว ต่อประเด็นนี้ **พระมหาวิฑูรย์ สุทธิจิตโต** เจ้าอาวาสและผู้ดูแลการศึกษาของสามเณร ได้อธิบาย ไขข้อข้องใจว่า นี่เป็นการเริ่มงานในช่วงแรก ซึ่งระยะเวลาที่ผ่านมาเราก็เห็นปัญหาอยู่หรือกว่า วัตรปฏิบัตินั้น อาจจะหนักเกินไป แต่การฝึกของเณรไม่ได้เกิดจาก สาเหตุนี้อย่างเดียว เพราะบางรูปสึกไปเมื่อเรียนจบแล้ว หรือออกไปเรียนต่อในระดับ ม.๓ ม.๖ เรียนของ กศน. พร้อมกับหางานทำด้วย บางรูปมีปัญหาว่าไม่ค่อย ชอบระบบบวชที่ซ้ำซาก จำเจ อย่างการทำวัตร ทำสมาธิ

“เราคงต้องการเจอสิ่งใหม่ๆ อีกทั้งส่วนใหญ่เป็น ช่วงวัยรุ่นด้วย การมาบวชก็เป็นการทวนกระแสความรู้สึกของเขามากอยู่แล้ว แล้วยังต้องฉันทะมือเดียวเป็น มังสวิรัต ระยะเวลาหลังเราก็เห็นเหมือนกันว่า อาจเป็นการข้ามขั้นตอนของเด็กที่จะรับได้จริงๆ ทุกวันนี้ปัญหา เรื่องวัตรปฏิบัติและโภชนาการ ซึ่งเราก็มีการปรับอย่างมาก วันไหนที่ทำงานหนักก็จะมีน้ำนมถั่วเหลือง ผลไม้เข้ามาเสริมให้เป็นพิเศษ เพราะเรื่องอาหารและ โภชนาการก็สำคัญสำหรับวัยของเณรทุกรูป

“ในเรื่องการศึกษานั้น เห็นว่ายังอ่อนเรื่องหลักสูตร และเวลาเรียนอาจไม่เต็มที่ เณรบางรูปก็เคยมาบ่นให้ฟัง ว่า ถ้าเรียนแบบนี้อาจจะได้ไปประกาศฯ แต่ความรู้ อาจจะไม่ดี ทางพระพี่เลี้ยงเราก็สอนเสริม หาเวลาให้อ่าน หนังสือเพิ่มเติม โครงการเพาะเห็ดเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ เณรจะได้เรียนรู้ทางโลก และมีอยู่ประมาณ ๓-๔ รูป ที่สนใจอย่างจริงจังและบอกว่าหากสึกออกไป เขาสามารถทำเป็นอาชีพได้”

คงตรงกับความตั้งใจของหลวงพ่อบุญ เพราะ ท่านคาดหวังต่อโครงการเพาะเห็ดแบบครบวงจรนี้ว่า

“คิดว่าเณรที่มาบวชเรียนเหล่านี้ สักวันหนึ่งต้องสึก ออกไป การทำเห็ดอาจเป็นอาชีพของเขาได้ เมื่อก่อน มีเณรอยู่องค์หนึ่งสึกออกไปเพื่อจะไปทำงานที่กรุงเทพฯ หลวงพ่อบอกห้ามไม่อย่าให้เขาไป ถึงขนาดบอกกับเขาว่า อย่าไปเลย...มาอยู่กับหลวงพ่อบุญ อยู่กับธรรมชาติ เขา เป็นคนหนึ่งที่ฝีมือในการทำเห็ด หลวงพ่อบอกก็คิดว่าจะ ออกทุนรอนให้เขา ตอนนั้นเรามีพ่อใหญ่คุณมาเป็นครู สอนด้านงานอาชีพต่างๆแล้ว แต่เณรองค์นั้นเขากลับ ไม่ชอบ อย่าไปทำงานบริษัท งานในโรงงาน

“เป็นค่านิยมและแพชชั่นของวัยรุ่นแล้วนี่ บาง คนกลับมาบ้านไม่ได้อะไรเลย มีแต่ความล้มเหลว กิน เหล้าเมายา มีหลายคนออกไปทำงานเงินเดือนแทบไม่ พอเลี้ยงตัวเองให้รอด แต่เวลากลับบ้านเอาเงินไปซื้อ เบียร์กระป๋อง ซื้อเป๊ปซี่กิน หลวงพ่อบุญเห็นว่า เป็นความ ล้มเหลวมาก หากคนเลือกออกจากหมู่บ้านแล้วเข้าไป ทำงานกรุงเทพฯกันหมด” ไม่เฉพาะแต่ความหวัง สำหรับสามเณรที่สึกไปให้ยึดเป็นอาชีพเท่านั้น ท่านยัง มีความต้องการจะขยายความรู้เรื่องนี้ สู่ชาวบ้านข้าง เคียงเพื่อเป็นอาชีพเสริม ทางวัดก็ได้มีอาหารโปรตีนไว้ บริโภคอย่างอุดมสมบูรณ์ มีทั้งเห็ดขอนแก่น เห็ดนางฟ้า เห็ดถังกระเทียม เห็ดฟาง ฯลฯ นอกจากนี้ยังต้องการทำเป็น ธุรกิจเพื่อเอากำไรจากการขายเห็ด เป็นรายได้สำหรับการ พึ่งตัวเองของโครงการในอนาคตด้วย

พ่อใหญ่คุณ นาสมบุญ ผู้ร่วมคิดร่วมสร้าง และ ผู้สอนในโครงการเพาะเห็ดแบบครบวงจร จัดว่าเป็น ภูมิปัญญาชาวบ้านในเรื่องนี้ เพราะท่านสามารถเรียนรู้ จากประสบการณ์ของตัวเอง เริ่มจากความสนใจใคร่รู้ เดินทางไปดูงานตามฟาร์มต่างๆ ด้วยทุนของตัวเอง เช่น ฟาร์มอรัญญิกที่พุทธมณฑลสายสี่ นครปฐม ฟาร์มเห็ด ของบริษัทเห็ดสยาม เป็นต้น เวลาอีก ๕ ปีของการ ทดลองทำเอง ทั้งลองผิดและลองถูก และเคยได้รับทุน จากสมาคมพัฒนาอาชีพจำนวนหนึ่ง เพื่อทำการเผยแพร่ ความรู้เรื่องการเพาะเห็ดแบบครบวงจรเป็นอาชีพ ให้ กับกลุ่มเกษตรกรในเขต อ.มัจฉาศิริ จ.ขอนแก่น จากนั้นได้เดินทางไปให้ความรู้กับอีกหลายจังหวัดทั่วประเทศ ท่านพบกับหลวงพ่อบุญเมื่อครั้งเป็นวิทยากรให้ความรู้

เรื่องเห็ด ณ วัดแห่งหนึ่ง
จากการชักชวนของหลวง
พ่อจึงตัดสินใจมาเป็นครู
สอนอาชีพที่วัดป่าธรรมชาติ
แห่งนี้ นอกจากสอนเรื่อง
การเพาะเห็ดอย่างครบ
กระบวนการแล้ว ยังมีการ
สอนการทำอัฐปลือกด้วย

ความสงบ ณ ลานธรรม วัดป่าธรรมชาติ

พ่อใหญ่ได้พูดถึงความ
รู้และความหวังของตนเองว่า

“พอเห็นงานของหลวงพ่ออุทัยแล้ว อยากสนับสนุน
เพราะเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อสังคม งานเห็ดนี้จะ
สามารถช่วยให้วัดมีอาหารโปรตีนบริโภคอย่างเพียงพอ
เพราะที่วัดฉันมีสวิงริ ในเห็ดจะมีสาร ๒ ตัวที่เป็น
ประโยชน์ต่อร่างกาย คือ สารลิทินจะมีในเห็ดที่กำลัง
บาน สารนี้สามารถสร้างภูมิคุ้มกันโรคให้กับร่างกาย
ป้องกันโรคหวัด ไซนัสและมะเร็ง อีกตัวหนึ่งคือกรด
ฟอริก ที่สามารถยับยั้งการเจริญเติบโตของโรคเบา
หวานได้ อีกด้านหนึ่งวัดจะสามารถมีรายได้ เพื่อ
เป็นทุนการศึกษาสำหรับสามเณร จากประสบการณ์
การทำเห็ด พ่อเห็นว่า กิจกรรมเห็ดที่วัดแห่งนี้จะคุ้มทุน
เพราะเป็นการทำอย่างครบวงจร โรงเพาะเห็ดที่พ่อทำ
ต้นทุนเพียง ๕,๐๐๐ บาท ในขณะที่กรมวิชาการเกษตร
เขาให้งบทำตั้งหลายหมื่นบาท เมื่อก่อน เจ้าหน้าที่วิชา
การเกษตรมาดูงาน โรงเพาะเห็ดของพ่อแล้วเขา
หัวเราะ เพราะมันทั้งเล็ก ทั้งใช้ทุนน้อย แต่หารู้ไม่ว่ามัน
มีประสิทธิภาพในการใช้งานเท่ากับ โรงเพาะเห็ดราคา
เป็นแสนของกรมวิชาการเกษตรนั้น (พูดเน้นเสียงหนัก)”

การทำเห็ดเหมาะสมกับพื้นที่แถวนี้ เพราะใช้ทุน
ไม่มาก อยู่ได้นาน ใช้น้ำน้อยเหมาะกับเขตนี้ที่ไม่ค่อย
มีน้ำ และให้ผลผลิตเร็ว

“เราเริ่มงานเห็ดมาได้สิบเดือน ระยะเวลาสี่เดือนที่ผ่านมา
ก็เริ่มเก็บผลผลิตขายได้ พวกเห็ดฮังการี เห็ดขอนขาว
โรงเรือนแรกขายได้ประมาณหนึ่งหมื่นบาทต่อเดือน
หากเราเพาะได้ครบทั้งสามโรงเรือน ก็จะทำได้ไม่ด่ำ
กว่าเดือนละสามหมื่นบาท แต่การเพาะเห็ดมีสิ่งที

ต้องระวังคือโรครา โรคไร
ซึ่งเราสามารถป้องกันไม่ให้
เกิดได้ ด้วยการทำความ
สะอาดโรงเรือนเสมอๆ
อุปกรณ์ที่ใช้ คนที่จะเข้าไป
เก็บเห็ดในโรงเรือน ต้อง
สนใจเรื่องความสะอาดเป็น
พิเศษ อย่างไรก็ตาม พ่อ
จะอยู่ที่วัดแห่งนี้จนกว่า
พระเณรที่นี่รับความรู้เรื่อง

การเพาะเห็ดจากพ่อไปจนหมดแล้ว นั่นแหละจึงคิดที่
จะเดินทางต่อ และวันนี้พ่อต้องการชีวิตที่สงบด้วย”

ณ วันนี้วัดป่าธรรมชาติได้ฟื้นความมีชีวิตชีวาสม
ดังชื่อวัด “ธรรมชาติ” แล้ว สิ่งปลูกสร้างทั้งใหม่และเก่า
กลมกลืนไปกับป่าธรรมชาติ กฎีของพระและเณรหลัง
เลิกๆ ประปรายอยู่ทั่วบริเวณพื้นที่ ๒๐ ไร่ ของพื้นที่ป่า
กว่าร้อยไร่ ศาลาฟังธรรม โรงอาหาร โรงทำอัฐ โรง
เพาะเชื้อเห็ด โรงเรือนเห็ดขนาดย่อมอีก ๓ โรง ลาน
ธรรมที่เพิ่งสร้างใหม่และ อาศัยต้นไม้ใหญ่เป็นหลังคา
ให้ความร่มรื่น ไม้ยืนต้น แปลงผัก และแปลงไม้ดอก
มีทั้งที่ปลูกไว้แล้วสัก ๒-๓ ปี และเพิ่งปลูกใหม่

สิ่งต่างๆ เหล่านี้ได้ผลผลิตสภาพวัดร้างเมื่อปี
๒๕๓๐ ไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง ทั้งนี้ด้วยพลังแห่งกอง
ทัพธรรม นั่นคือเหล่าสามเณรและพระลูกวัดจำนวนกว่า
๔๐ รูป ที่ช่วยกันลงแรงกายแรงใจในช่วงระยะเวลา ๙
ปีเท่านั้น และพวกท่านยังคงจะทำงานพัฒนา ที่มีไข่มุก
เฉพาะวัตถุเท่านั้น หากยังรวมถึงการพัฒนาจิตใจ เผย
แผ่ธรรม สังคมสงเคราะห์ พัฒนางานอาชีพ และท้ายที่
สุดเพื่อการพึ่งตนเองต่อไป

ณ วันที่เหมือนเป็นช่วงของการเริ่มต้น จึง
ทำให้ทางวัดประสบปัญหาด้านจุดปัจจัยอย่างหนัก
หากผู้อ่านท่านใดมีความสนใจที่จะร่วมสมทบทุน
สนับสนุนให้งานของวัดสามารถดำเนินการตามเป้า
หมาย ท่านสามารถติดต่อโดยตรงได้ที่ วัดป่าธรรมชาติ
หมู่ที่ ๔ บ้านหนองปรือ อ.บัวใหญ่ จ.นครราชสีมา

ด้วยหวังว่าแรงศรัทธา และแรงนํ้าใจของคนไทย
มิเคยเหือดหายไปจากแผ่นดิน

คบบดีไฉน:

บทวิพากษ์คณะสงฆ์ไทย

สมชาย ธีรกุล

เมื่อไม่นานมานี้ สฟพ.ได้รับสำเนา พระสังฆราช ต่อกรณีพระภิกษุสงฆ์จำนวน ปัญหาที่เรื้อรังยาวนาน ตลอดจนเป็นข่าว แต่สร้างความมัวหมองแก่สถาบันสงฆ์และ ของพุทธบริษัทที่จะต้องช่วยกันคิดช่วยกันแนะนำ บรรยายความรู้สึกที่ชาวพุทธคนหนึ่งมีต่อ อันพุทธศาสนิกทุกคนพึงนำมาพิจารณา โดย หมด หากเห็นประโยชน์ที่จะเรียบเรียงขึ้น

จดหมาย ซึ่งคุณสมชาย ธนังกุลมีถึงสมเด็จพระสังฆราชว่า
หนึ่งประเพณีคือพระธรรมวินัย อันเป็น
คราวนี้อาจอยู่เนืองๆ ซึ่งแต่ละกรรมล้วนแล้ว
พระพุทธศาสนาอย่างเห็นได้ชัด เป็นหน้าที่
แก้ไขตามกำลังสติปัญญา นี่เป็นจดหมายที่
สถาบันสงฆ์ในปัจจุบัน อย่างตรงไปตรงมา
แม้ทางกองบ.ก.จะไม่เห็นด้วยต่อถ้อยความทั้ง
ใหม่เพื่อนำเสนอกับผู้อ่านทุกท่าน

ขอนมัสการกราบบังคมทูลพระกรุณา สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
และมหาเถรสมาคม

ด้วยปรากฏว่า ในปัจจุบันได้มีพระภิกษุสงฆ์หลายรูปประพาศพิศพระธรรมวินัยเป็นอันมาก จนเกิดเรื่องอื้อฉาวขึ้นเป็นประจำ ตามข่าวที่หนังสือพิมพ์หลายฉบับได้เสนอต่อประชาชนคิดต่อมาเป็นเวลาแรมเดือน ด้วยเหตุที่มหาเถรสมาคมมีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕ ตรีแห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับที่ ๒ พ.ศ.๒๕๓๕ ซึ่งบัญญัติให้มหาเถรสมาคมมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

๑. ปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปโดยเรียบร้อยดีงาม
๒. รักษาหลักพระธรรมวินัยของพระพุทธศาสนา

ข้าพระพุทธเจ้ามีความเห็นว่าหาเถรสมาคมควรจะได้ทำการสอบสวนพระภิกษุผู้ถูกกล่าวหาว่าต้องอาบัติปฐมปาราชิกเพราะเหตุเสพเมถุนกรรม อันเป็นข้อหาที่ร้ายแรงในพระพุทธศาสนา ซึ่งสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงบัญญัติ แล้วแก่พระภิกษุทั้งหลาย

๑. ก็ภิกษุโคเสพเมณฺธรรมเป็นปราชิกาสังวาสมิได้ซึ่งสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงเตือนไว้เป็นอันมาก การกระทำของพระยันทระ อมโร ภิกขุ ทางมหาเถรสมาคมควรจะดำเนินการสอบสวนให้ความเป็นธรรมทั้งสองฝ่าย โดยพิจารณาพิพากษาออกมาให้ชัดเจน เพราะเป็นเหตุให้เกิดความฉงนสงสัยในพระพุทธศาสนา และนับวันจะทวีความรุนแรง สร้างความแตกแยกในหมู่พุทธศาสนิกมากยิ่งขึ้น

๒. ข้อกล่าวหาของศาสตราจารย์ระวี ภาวิไล ซึ่งกล่าวว่า พระยันตระขาดจากความเป็นพระภิกษุสงฆ์แล้วในสายตาของท่าน ตามที่เป็นข่าวในรายงานโทรทัศน์เมื่อไม่นานมานี้ การละเมิดลิขสิทธิ์แม้ไม่มีในสมัยพุทธกาล ก็เป็นเช่นเดียวกับกรรมของพระธนียะ ซึ่งเป็นต้นบัญญัติอุกฤษฏ์ปาโรชิก (ห้ามถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ตั้งแต่ว่า ๕ มาสกขึ้นไป) โดยอาศัยเหตุที่พระผู้มีพระภาคเจ้ามิได้บัญญัติในพระวินัยปิฎก

พระยันตระจึงรอดตัวไปด้วย อีกทั้งการที่อยู่ในบรรพชาเพศ จึงทำให้คร.ระวี ภาวีโลปล่อยท่านไปเหมือน
พระเจ้าพิมพิสารทรงกระทำในกรณีพระชนิยะ ไม่ฟ้องท่านในข้อหาละเมิดลิขสิทธิ์

นอกจากนี้พระภิกษุสงฆ์ผู้ประพฤติดิพระธรรมวินัยด้วยความโลภนี้ ก็คือ มหาโจรที่สมเด็จพระผู้มี
พระภาคเจ้ากล่าวถึง

มหาโจรประเภทที่ ๑ ได้แก่ มหาโจรที่เที่ยวจาริกไปในคามนิคมและราชธานี พร้อมด้วยบริวารแวดล้อม
อันคฤหัสถ์และบรรพชิตสักการะ เคารพ นับถือ บูชา ยำเกรง แล้วได้ จีวร บิณฑบาต เสนาสนะและ
ศิลาณปัจจัยเกสัช บริหารทั้งหลาย

มหาโจรประเภทที่ ๒ ได้แก่ภิกษุผู้เลวทรามบางรูปในธรรมวินัยนี้ เล่าเรียนธรรมวินัยอันตกาค
ประกาศแล้วยอมยกตนขึ้นมหาโจรประเภทที่ ๓ ได้แก่ภิกษุเลวทรามบางรูปในธรรมวินัยนี้ ย่อมกำจัด
เพื่อนพรหมจารีผู้หมัดจืด ผู้ประพฤดิพรหมจรรย์อันบริสุทธิ์อยู่ด้วยธรรม อันเป็นข้าศึกแก่พรหมจรรย์ อัน
หาบุญมิได้

มหาโจรประเภทที่ ๔ ได้แก่ภิกษุเลวทรามบางรูปในธรรมวินัยนี้ ย่อมสงเคราะห์ เกลียกล่อมคฤหัสถ์
ทั้งหลายด้วยคุรุภัณฑ์ คุรุบริวารของสงฆ์ คืออาราม พื้นที่อารามวิหาร เติง ดั่ง พุกหมอน หม้อโลหะ อ่าง
โลหะ ฯลฯ

มหาโจรประเภทที่ ๕ ได้แก่ภิกษุผู้กล่าวอวดอุตริมนุสสรรม อันไม่มีอยู่ อันไม่เป็นจริง จัดเป็นมหาโจร
ในโลก พร้อมทั้งเทวโลก มารโลก พรหมโลก ในหมู่สัตว์ พร้อมทั้งสมณะ พราหมณ์ เทวดา มนุษย์ ข้อ
นั้นเพราะเหตุไร เพราะภิกษุนั้นฉันทก่อนข้าวของชาวแวนแคว้น ด้วยอาการแห่งคนขโมย จัดเป็นโดยบริโภค
(คือบริโภคอย่างขโมย) เพราะเธอฉันทโภชนะ ที่ตนล่อลวงมนุษย์ทั้งหลายแล้วได้มา เปรียบเหมือน
นายพรานนกผู้มีเครื่องปกปิดล่อลวงจับนก ฉะนั้น

(จตุตถปาราชิกวรรณา หน้า ๖๑๕ พระวินัยปิฎกเล่ม ๑ ภาค ๒

มหาวิภังค์ ปฐมภาคและอรรถกถา มหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๔๕)

ปัจจุบันนี้ ข้าพระพุทธเจ้ามีความเห็นว่า พระภิกษุสงฆ์จำนวนมากอันปฏิญาณตนว่าเป็นสมณะนั้น หาได้
ประพฤตินอย่างสมณะไม่ คงปฏิบัติตนเยี่ยงชาวบ้านที่นุ่งห่มผ้าเหลือง โกงหมทนั่น นี้อการไม่สำรวม
ต่างๆ นิยมกล่าวเคร่งจาดานคาถาและประกอบเคร่งจาดานวิชา เป็นผู้โลภแสวงหาปัจจัยเยี่ยงฆราวาสเช่น
โทรทัศน์ วิทยุ โทรทัศน์ เครื่องปรับอากาศ ทำตงดังคหบดีโล้น (คำของสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ใน
พระไตรปิฎก)

คหบดีโล้นเหล่านี้เป็นผู้ไม่มีความละอายหรือหิริโอตตัปปะ ยังคงหลงติดอยู่ในกามคุณอย่างหนาแน่น
เห็นได้จากการบริโภคอาหารอันประณีต มีปัจจัยบำรุงบำเรอความสุข อย่างอดเยียมเยี่ยงฆราวาสผู้เป็น
คหบดี แตกต่างจากชาวไร่ชาวนาตามชนบทผู้หาเช้ากินค่ำ อาบเหงื่อต่างน้ำ มีรายได้แค่ปีละ ๕,๐๐๐ บาท
ต่อคน ต้องเลี้ยงทั้งตนเองและครอบครัว แล้วยังเผื่อแผ่มายังภิกษุสงฆ์ในดอนเข้าที่ท่านออกบิณฑบาต
กับพวกเขาอีก นี่เป็นเรื่องจริงที่ข้าพเจ้าประสบมาด้วยตนเอง ผิดกับสมณะโล้นทุศีลซึ่งมีเงินฝากธนาคาร
ส่วนตัว นับด้วยสิบล้าน โดยมิได้ออกแรงเหนื่อยแต่อย่างใด อย่างมากก็แค่เทศน์ให้ชาวบ้านโดยที่ตัวเอง
หาได้ปฏิบัติตามที่ตนเทศน์ไม่ คูช่างต่างกันราวฟ้ากับดิน

ทั้งๆ ที่การบวชเข้ามาในพุทธศาสนานี้ก็เพื่อความหลุดพ้น เพื่อทำนิพพานให้แจ้ง แต่พระภิกษุสงฆ์ใน
ประเทศไทยที่บรรพชาบรรพสมณะมีสักกี่รูป ที่บวชเข้ามาที่บวชตามประเพณีแล้วมีความเป็นอยู่ภายในกำแพง
วัดอย่างเดียวกับชาวบ้าน ต่างกันอยู่บ้างก็ตอนเช้าเย็นพอมีการสวดมนต์ทำวัตรอยู่บ้าง และโกนหัวทุกกึ่ง

เดือน การนุ่งห่มผ้าเหลืองเท่านั้นที่ทำให้แตกต่างจากชาวบ้าน เฉพาะพระภิกษุที่ประพฤติผิดถึงปาราชิก เช่นเสพเมณฺธรรม จะมีเพียงแกลงค์สององค์ตามที่เข่าเท่านั้นก็หาไม่ ยังมีอีกมากแต่เหตุเพราะเป็นพระที่ไม่เด่นดัง ไม่ค่อยอยู่ในความสนใจของประชาชน หลักฐานไม่ชัดเจน เรื่องจึงไม่แดง ถ้าจะเอากันจริงๆ แล้ว ยังจะต้องปรับปรุงคณะสงฆ์ไทยอีกเยอะ ตั้งแต่ความเข้าใจผิดๆ ของพระเถระผู้ใหญ่ที่นิยมการก่อสร้างหรืออนุสรณ์ เพราะการก่อสร้างไม่สามารถที่จะทำให้ภิกษุสงฆ์บรรลุมรรคผล นิพพาน และสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าก็ได้เคยยกย่องสรรเสริญแต่ประการใด กับพระเถระผู้ใหญ่ที่พยายามบิดผันพุทธวจนะของพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า การก่อสร้างวัดวาอารามเป็นการปฏิบัติธรรม พวกนี้ล้วนแต่เป็นพระภิกษุพวกอธรรมวาทิ

นอกจากนี้ พระพุทธองค์มิได้ทรงสรรเสริญการศึกษาทางคันถธุระเพื่อเป็นมหาเปรียญ แต่เพียงอย่างเดียว คุณแต่พระโฆสีละ ผู้เป็นพหูสูตรคนแรกเรียน รู้พระไตรปิฎกแตกฉาน ยังเคยทรงคำรัสเรียกว่า “ท่านโฆสานแปลา” เพราะท่านยังมิได้ปฏิบัติสำเร็จมรรคผลอะไรเลย จนท่านเกิดความละอาย จึงเข้าขอกรรมฐานจากสามเณร ซึ่งยอมสอนให้จนในที่สุดสำเร็จเป็นอรหันต์ การเรียนพุทธศาสตร์บัณฑิตหรือคหบดีบัณฑิตก็ตาม นั่นเป็นการเรียนทางโลกิยะ ไม่อาจบรรลุมรรคผลนิพพานได้

การที่พระภิกษุทุกวันนี้สนใจศึกษาปริยัติมาก ก็เพราะเหตุว่าได้ผลเร็วกว่าและมีโอกาสได้ก้าวสู่ตำแหน่งเถระและมหาเถระได้ไวกว่า ส่วนการเรียนปฏิบัติและปฏิบัติเหล่านั้น ยากกว่าการเรียนปริยัติ อีกทั้งทางวัดส่วนใหญ่ไม่ส่งเสริม ส่วนมากเจ้าอาวาสวัดในกรุงเทพฯ และปริมณฑลจะมุ่งจ้างอยู่แต่ที่ปัจจัยจากการก่อสร้างและกิจนิมนต์ของญาติโยมไม่ว่าจะเป็นเรื่องหาภินิหารกับผี(สวดอภิธรรม) หรืองานฉลองเปิดแพรคลุมป้าย ฯลฯ พระบางองค์ก็ซื้อตำแหน่งกันมา เช่น สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกู กทม.

ส่วนมากวัดในกรุงเทพฯ และปริมณฑลมักเน้นไปด้วยพระภิกษุสามเณรจากต่างจังหวัดที่ยากจนแต่มีความเพียรพยายาม หนักความเร่งรีบในชนบทเข้ามาแสวงหาความรู้และเอกลักษณ์ในกรุงเทพฯ เป็นส่วนใหญ่ มิได้เพื่อบรรลุมรรคผลนิพพานอย่างที่หลายๆ คนเข้าใจ ซึ่งสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงถือว่า การบริโภคข้าวชาวบ้านแต่มิได้เพียรทำพระนิพพานให้แจ้งเป็นโลภบริโภคและอหิงสาบริโภคคือบริโภคอย่างเป็นหนี้ คำว่าข้าวชาวบ้าน และเป็นหนี้ตลอดไป ครอบงำไม่สำเร็จมรรคผลนิพพานก็ต้องเพียรต่อไปจนกว่าจะมรรณภาพ

บางวัดก็เอาที่ดินของวัดที่มีอยู่ให้ประชาชนเช่าปลูกสร้างอาคารและบ้านเรือนอยู่อาศัย โดยผลประโยชน์ตกแก่วัดเล็กน้อย ส่วนใหญ่จะตกแก่กรรมการบริหารวัด โดยทางวัดก็ไม่ได้คำนึงว่าประชาชนจะเอาที่ดินที่เช่าวัดไปทำอะไร จะทำเป็นช่องโจร ช่องการพนัน โรงน้ำชา ก็สุดแท้แต่ความพอใจ จึงสมควรที่มหาเถรสมาคมจะได้สอดส่องดูแลและควบคุมเจ้าอาวาสและกรรมการเหล่านี้ มิให้หน้าที่ดินของวัดออกให้ประชาชนเช่าเพื่อหาผลประโยชน์ส่วนตัวในทางเบียดเบียนผู้อื่นหรือขัดต่อศีลธรรม

ส่วนกรณีพระยันตระนั้น จากข่าวการทำร้ายนักข่าวทั้งมตินและข่าวสด ข้าพระพุทธเจ้าจึงเห็นสมควรที่สมเด็จพะสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก สมเด็จพระญาณสังวร นำที่จะมีรับสั่งบัญชาให้โอนคดีนั้นมาทำการพิจารณาพิพากษาที่กรุงเทพมหานครจะดีกว่า เพราะเมื่อมีการใช้สิทธิพลอย่างขาดหิริโอตตัปปะเช่นนี้แล้ว การพิจารณาพิพากษาคดีจะเป็นธรรมได้อย่างไร เพราะเริ่มต้นก็ไม่ดีเสียแล้ว หากบ้านเมืองปกครองด้วยระบอบสิทธิพลอย่างนี้ ก็ไม่นับว่าเป็นปฏิรูปประเทศวาโส

เท่าที่ข้าพระพุทธเจ้าได้ขอพระราชทานวโรกาสกราบทูลมาทั้งหมดนี้ ก็นับว่าพอสมควรแก่เวลา ขอความเจริญในธรรมจงมีแด่สมเด็จพะสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก สมเด็จพระญาณสังวรและมหาเถรสมาคมตลอดไปเทอญ

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด

เห็นด้วยผู้หญิงเป็นอธิบดีกรมการศาสนา

นายนำทรัพย์จันทร์หอม รองอธิบดีกรมการศาสนา ให้สัมภาษณ์กรณีนายสัมพันธ์ ทองสมัคร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) จะให้ผู้บริหารหญิงมารับตำแหน่งอธิบดีกรมการศาสนา แทนนายจำเริญ เสกธระ ที่จะเกษียณอายุราชการว่า ไม่น่าเป็นปัญหาอะไร เพียงแต่อยากให้อำนาจการรองอธิบดีในการบริหารศาสนาขึ้นมารับตำแหน่งแทนมากกว่า เพราะงานของกรมซับซ้อน จึงต้องการคนที่รู้เรื่องดี

ขณะที่นายกัวร รอบคอบ ผู้ตรวจราชการศธ. กล่าวว่า คิดว่าผู้หญิงสมัยนี้มีความสามารถมากกว่าในอดีต การให้ผู้หญิงมาเป็นอธิบดีกรมการศาสนาไม่ใช่เรื่องแปลก ถ้ามีความสามารถก็ไม่ต้องสนใจอะไร

นายอดิศร เพียงเกษ รัฐมนตรีช่วยว่าการศธ. กล่าวว่า จะดีใจมากถ้าอธิบดีกรมการศาสนาเป็นผู้หญิง ไม่ใช่เรื่องแปลกที่ผู้หญิงเป็นนักปกครอง หากเกรงว่าจะเป็นปัญหาเมื่อเข้าร่วมประชุมกรรมการมหาเถรสมาคม ก็ให้จัดที่นั่งให้เหมาะสม ไม่จำเป็นต้องนั่งปะปนกับพระภิกษุ ในเมื่อมีภิกษุได้ ทำไมอธิบดีกรมการศาสนาจะเป็นผู้หญิงไม่ได้

มติชน ๕ ส.ก. ๒๕๓๖

พระและนโยบายช่วยเหลือสังคม

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ได้ทำการวิจัยรวบรวมรายชื่อและผลงานของพระในประเทศไทยที่ทำคุณประโยชน์ต่อสังคมมาเป็นเวลาหลายปี พบว่ามีพระนักเทศน์ พระนักพัฒนา มากกว่า ๕๐๐ รูปกระจายอยู่ทั่วประเทศ จึงมีโครงการผลักดันให้วัดมีบทบาทต่อสังคมมากยิ่งขึ้น

ดร.กมล รอดคล้าย นักวิชาการในกองศาสนศึกษา เล่าที่มาว่า ตั้งแต่ปี ๒๕๑๖ สมเด็จพระสังฆราชได้ทรงปรารภกับนายอภัย จันทวิมล รัฐมนตรีศึกษาธิการ

สมัยนั้นว่า “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้ทางคณะสงฆ์พิจารณาหาทางจัดการสอนเด็กเล็กและประชาชนให้มีความรู้ขั้นอ่านออกเขียนได้”

กระทรวงศึกษาธิการจึงนำเรื่องนี้ไปพิจารณา และจัดโครงการโรงเรียนวัดสอนเด็กก่อนเกณฑ์ขึ้น จนกระทั่งในปี ๒๕๓๑ จึงเปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด” จนถึงปัจจุบัน มีอยู่ประมาณ ๒,๗๐๐ ศูนย์ มีเด็กอยู่ประมาณ ๑๕๐,๐๐๐ คน โดยมีครูพี่เลี้ยงเป็นผู้ดูแล โดยใช้สถานที่ของวัด ซึ่งทำให้เด็กใกล้ชิดกับวัดตั้งแต่เล็กๆ

นอกจากนี้ ทางกระทรวงศึกษาฯ ยังสนับสนุนโรงเรียนปริยัติธรรมสามัญซึ่งขณะนี้มียุทธยานาน ๒๖๕ โรงทั่วประเทศ โครงการศูนย์การศึกษาเพื่อเด็กด้อยโอกาสในวัด โครงการศูนย์การศึกษาเพื่อเด็กในพื้นที่เป้าหมายพิเศษ เช่น ในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง มีการนำลูกคนงานมาเลี้ยงดูในวัด หรือศูนย์การศึกษาในพื้นที่ชาวประมง แอวระของ ปัตตานี ฯลฯ โครงการฝึกอชีพนาวัด เป็นต้น

“ปัจจุบันมีเด็กพิการได้เรียนหนังสือไม่ถึง ๑๐ เปอร์เซ็นต์ ใน ๗๖ จังหวัด เราจะต้องศูนย์การศึกษาเพื่อเด็กพิการขึ้นอย่างน้อยจังหวัดละ ๑ ศูนย์ โดยเปิดขึ้นมาเพื่อให้เรียนร่วมกับเด็กปกติ ตอนนี้ได้ทดลองทำแล้วที่วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต ในกรุงเทพฯ มีเด็กตาบอด ๕ คน หูหนวก ๒ คน เด็กปัญญาอ่อน ๓ คน เด็กเรื้อรัง ๕ คน แล้วก็มีการกรรมการก่อสร้างไปเรียนเยอะเลยต่อไปจะขยายเพิ่มขึ้นอีก” ดร.กมล รอดคล้ายสรุป

จากบทรายงาน “รวมพระนักเทศน์-พระนักพัฒนา บุคลากรในชุมชน ปลุกจริยธรรมสังคม” มนสิกุล โอวาทเภสัชช์ เน้นสุดสัปดาห์ ฉบับที่ ๑๑๓ หน้า ๓๕

ชี้ไทยใช้เครื่องมือแพทย์ไม่ก่อประโยชน์

น.พ.มรกต กรเกษม เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) กล่าวถึงบทบาทของเทคโนโลยีที่

เพิ่มมากขึ้นทางการแพทย์และสาธารณสุขในปัจจุบัน
อย่างเช่นเทคโนโลยีวิศวกรรมพันธุศาสตร์เพื่อรักษา
โรคทางพันธุกรรมของมนุษย์ การใช้อัลตราซาวนด์
เพื่อตรวจวินิจฉัย การใช้แสงเลเซอร์ในการผ่าตัด โดย
ทั้งนี้จากการเฝ้าติดตามแนวโน้มค่าใช้จ่ายด้านเทคโนโลยี
เครื่องมือแพทย์และยา พบว่าค่าใช้จ่ายการบริโภค
ส่วนนี้เพิ่มขึ้นทุกปี มูลค่าการนำเข้าเครื่องมือแพทย์ได้
เพิ่มขึ้นถึง ๕๕.๒๑ % จากปี ๒๕๓๕

ยิ่งกว่านั้นประเทศไทยมีการนำเข้าเครื่องมือแพทย์
จำนวนมาก ในขณะที่สามารถผลิตใช้เองได้เป็นจำนวน
น้อย เช่น ส่วนของยา แม้มีการผลิตในประเทศถึง ๗๐ %
แต่เกือบทั้งหมดเป็นการผลิตยาสำเร็จรูป ซึ่งต้องใช้
วัตถุดิบนำเข้าจากต่างประเทศ

น.พ.ประเวศ วะสี กล่าวอีกว่าคนไทยใช้เงินกับ
เรื่องสุขภาพมากปีหนึ่งเกือบ ๒ แสนล้านบาทและเพิ่มขึ้น
๑๖ % ต่อปี ขณะที่เครื่องมือแพทย์และยารักษาโรคที่
นำมาใช้ตามกัน ไม่ก่อประโยชน์แท้จริง อย่างเช่นการใช้
เครื่องสแกนสมอง ซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก แต่ใช้
กันโดยพร่ำเพรื่อ

มติชน ๑๕ ส.ก.๓๗

“รู้หรือไม่”

กระดาษ ขยะและต้นไม้ สัมพันธ์กันอย่างไร

ทุกวันนี้คนไทยใช้กระดาษเฉลี่ยคนละ ๒๐-๒๒
กิโลกรัมต่อปี และมีอัตราเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยทั่ว
ประเทศมีความต้องการกระดาษทุกชนิด ๑.๓ ล้านตัน
ต่อปี ขณะที่กำลังการผลิตในประเทศมีเพียงประมาณ ๑
ล้านตันต่อปี แยกเป็นกระดาษขาวพิมพ์เขียน ๒๒ %
กระดาษเพื่อการอุตสาหกรรม ๗๐ % กระดาษอนามัย
๗ % ส่วนกระดาษหนังสือพิมพ์ในประเทศไทยยังไม่
สามารถผลิตได้

ในกระบวนการผลิตกว่าจะมาเป็นกระดาษหนัก ๑
ตัน ต้องใช้ต้นไม้มากถึง ๑๗ ต้น ใช้กระแสไฟฟ้าถึง

๔,๑๐๐ กิโลวัตต์ต่อชั่วโมง ใช้น้ำทั้งหมด ๓๑,๕๐๐ ลิตร
และปล่อยคลอรีนเป็นของเสียสู่สภาพแวดล้อมอีกกว่า
๗ กิโลกรัม นั่นหมายความว่าเพื่อสนองความต้องการ
ใช้กระดาษของคนไทยให้เพียงพอเราต้องตัดโค่นต้นไม้
ถึงปีละ ๑๗ ล้านต้น

ขยะที่คนไทยทิ้งกันอยู่ทุกวันนี้มีจำนวนเฉลี่ยคนละ
๐.๘ กิโลกรัมต่อวัน ซึ่งก่อให้เกิด ขยะทั่วประเทศวันละ
๓๓,๐๐๐ ตันหรือปีละ ๑๒ ล้านตัน เฉพาะในกรุงเทพฯ
มีขยะมากถึงวันละ ๖,๐๐๐ ตัน สำนักงานกรุงเทพ
มหานครจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บขยะถึงวันละ
๓๐๐,๐๐๐ บาทหรือปีละ ๑๑๒ ล้านบาท

แต่สำนักงานกรุงเทพมหานครสามารถบริการจัดเก็บ
ได้เพียง ๕,๔๐๐ ตันต่อวันเท่านั้น จึงมีขยะที่เหลือตก
ค้างตามที่ต่างๆ ถึงวันละ ๖๐๐ ตัน ทำให้ส่งผลกระทบต่อ
สุขภาพอนามัย และสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงทุกวัน

ในกองขยะทั่วไปเกือบครึ่งหนึ่ง (๔๕%) เป็นขยะ
ที่มีราคา สามารถนำกลับมาใช้ได้ก็ แยกเป็นกระดาษ
๑๕ % พลาสติก ๑๓ % แก้ว ๘ % โลหะ ๕ % จะ
เห็นได้ว่ากระดาษมีจำนวนสูงสุด

กระดาษเป็นขยะที่ย่อยสลายได้ง่าย แต่หากขยะ
กระดาษถูกทับถมจนแน่น ไม่มีแสงแดดอากาศและ
ความชื้นต้องใช้เวลาในการย่อยสลายถึง ๕๐ ปี

กระดาษที่ใช้แล้วเป็นแหล่งเชื้อที่สำคัญมากที่สุด
ต่ออุตสาหกรรมกระดาษในประเทศไทย โดย ๗๑ %
ของปริมาณการบริโภคกระดาษมาจากเชื้อของกระดาษ
ที่ใช้แล้ว ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยยังมีการนำกระดาษ
เก่ามาเป็นวัตถุดิบในการผลิตเป็นกระดาษใช้ใหม่อยู่ใน
จำนวนน้อย เพราะกระบวนการแยกเศษกระดาษรวบรวม
จัดเก็บให้โรงงานกระดาษยังไม่มีประสิทธิภาพ
เพียงพอ และการทิ้งขยะกระดาษรวมกับขยะอื่นๆทำให้
สกปรก เมื่อนำมารีไซเคิลจะเกิดปัญหาในการผลิตและ
การพิมพ์ ทำให้ต้นทุนในการทำกระดาษรีไซเคิลสูง

ผู้จัดการ ๑๘-๑๙ มี.ย.๓๗ น.๕

ดวง ตะวัน ดวง ใจ ฉัน

นิธ นัท อันท์ เขียน
วิสิทธิ์ วัชรวิญญู แปล
สำนักพิมพ์สยาม ราคา ๕๕ บาท

ดวงตะวัน ดวงใจฉัน ผู้เขียนเป็นพระมหาเถระชาวเวียดนามมีผลงานเขียนทั้งข้อธรรม บทกวี และเรื่องสั้น ที่แพร่หลายไปทั่วโลก โดยมีผู้แปลมาเป็นภาษาไทยแล้วถึง ๑๖ เรื่อง (เล่ม)

งานเขียนของท่านเข้ากับคนรุ่นใหม่ได้ดี โดยเฉพาะผู้สมถาทนพุทธวิธีเพื่อรับใช้สังคม พร้อมกันกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านใน โดยท่านได้นำเอาสารัตถะของพระสูตรเก่าแก่ เช่น ปรัชญาปารามิตาหทัยสูตร มาสื่อกับคนร่วมสมัยได้อย่างมีชีวิตชีวา และจากลักษณะที่เป็นกวี ท่านสามารถบรรสานความงามกับความจริงได้อย่างสะเทือนใจและกินใจ

เฉพาะงานชิ้นนี้ ท่านนัท อันท์ นำพาเราไปสัมผัสกับความหมายของการภาวนาอย่างง่าย ๆ ซึ่งถึงความเคยชินที่เราเคยมองข้าม

“เราเป็นคนง่ายเกินไป ไม่ยอมเรียกร้องต้องการ และพร้อมที่จะอะไรก็ได้ที่ปรากฏขึ้นมาในจอโทรทัศน์ แปล่าเปลี่ยนเกินไป จี้เกียจเกินไป เบื่อหน่ายเกินกว่าที่จะหันมาสร้างสรรค์ชีวิตของเราเอง เราจะเปิดโทรทัศน์ เปิด

แช่ทิ้งไว้ ปลอมให้ใครอื่นมาชักนำชีวิตของเราไป กำหนดวิถีชีวิตของเรา แม้กระทั่งทำลายเรา” (หน้า ๔๐)

ใครก็ตามหากได้เคยสัมผัสงานเขียนของท่านนัท อันท์ บางทีอาจจะรู้สึกเสมือนท่านเป็นพี่ชายหรือเพื่อนผู้งดงาม จูงมือพาเราไปสู่สวนแห่งธรรมอันร่มรื่น เบิกบาน ดังท่านออกตัวไว้ในคำนำของท่านเองว่า

“หนังสือเล็กๆ เล่มนี้ มิได้เขียนเพื่อแสดงภูมิรู้ของผู้เขียนแต่ประการใด (อันที่จริงก็มีได้มีสิ่งใดที่จะนำมาใช้อวดได้) เพียงต้องการจะให้หนังสือเล่มนี้เป็นประจักษ์พยาน”

ทวีศักดิ์ อุซูดานนท์

หลักเกณฑ์ปฏิบัติสำหรับการใช้บริการดูหนังสื่อเสวยธรรม

๑) หากพระคุณเจ้ามีความต้องการหนังสือเล่มใดที่ทางกองสาราณียกรได้แนะนำผ่านทางดูหนังสื่อแล้วขอได้ส่งจดหมายหรือไปรษณียบัตรแจ้งความจำนง พร้อมระบุชื่อหนังสือที่ท่านต้องการมาให้ทางเจ้าหน้าที่ได้ทราบ ทั้งนี้โดยขอได้ครั้งละ ๑ เล่ม โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ

๒) การให้บริการดูหนังสื่อเสวยธรรมนี้ เพื่อจุดประสงค์สนับสนุนการศึกษาค้นคว้าของภิกษุสามเณร และแม่ชีเป็นหลัก ดังนั้น ภายหลังจากที่ผู้จัดทำได้ส่งหนังสือไปถวายแล้ว หากพระคุณเจ้ามีความสนใจหนังสือเล่มอื่นอีก ขอให้แสดงความจำนงพร้อมระบุชื่อหนังสือที่ต้องการมาให้ทางเจ้าหน้าที่ได้ทราบ และเขียนวิจารณ์หรือเสนอความคิดเห็นที่ได้จากการอ่านหนังสือเล่มก่อนมาด้วย

สำหรับท่านผู้อ่านที่เป็นฆราวาสนั้น หากท่านสนใจหนังสือที่เราแนะนำ ก็สามารถสั่งซื้อผ่านทางศพพ. ในราคาพิเศษ ๒๐% โดยส่งรายชื่อหนังสือที่ต้องการมาที่ ดูหนังสื่อเสวยธรรม ๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จพระเจ้าอยุธยา คลองสาน กทม. ๑๐๖๐๐ ธนาณัติส่งจ่าย นายพิภพ อุดมอิทธิพงศ์ ป.ณ.คลองสาน

ดิช นัท อันท์ เขียน
รสนา โดสิตระกูล แปล
หนา ๖๕ หน้า ราคา ๔๕ บาท

ด้วย ปัญ ญา และ ความ รัก

เสขิยธรรม (ธรรมที่ภิกษุจะต้องศึกษา) ทั้ง ๑๔ ข้อซึ่งท่านบัญญัติไว้เป็นแนวทางสำหรับนักกิจกรรมเพื่อสังคม (ทั้งภิกษุและฆราวาส) ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในทุกสถานการณ์แม้ในยามสงคราม ทั้งนี้ “โดยมุ่งที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทิศทางที่เพิ่มพูนความเข้าใจและความรักให้มากขึ้น” (หน้า ๑๒)

แม้ว่าคณะฯจะเปิดกว้างต่อกิจกรรมทุกรูปแบบที่สร้างสรรค์สังคมไปสู่ความเข้าใจและความรัก แต่ท่านนัท อันท์เองก็ย้ำเสมอว่าการประยุกต์ใช้ข้อปฏิบัติต่าง ๆ นั้น จะต้องโยงกลับไปแก่นคำสอนของพุทธศาสนาเสมอ ทั้งนี้ โดยมีเงื่อนไขหลักอยู่ ๔ ประการที่เป็นพื้นฐานรองรับอยู่คือ ๑. การไม่ยึดติดกับทัศนคติ ๒. การเห็นแจ้งโดยตรง ๓. ความเหมาะสมสอดคล้อง ๔. วิธีอันแบบคยา ซึ่งมีข้ออธิบายอย่างละเอียดอยู่ในหนังสือแล้ว

โดยเนื้อหาหลัก หนังสือเล่มนี้จะว่าด้วยอรรถาธิบายสิกขาบท ๑๔ ข้อ ซึ่งท่านบัญญัติเป็นข้อปฏิบัติไว้อย่างครอบคลุมทั้งกาย วาจา ใจ เช่น ส่วนของใจ ในสิกขาบทข้อแรก “เธออย่าพึงคิดยึดอยู่ด้วยลัทธิ ทฤษฎีหรืออุดมการณ์ใดๆ แม้แต่พระพุทธศาสนา ให้ถือว่า พระพุทธศาสนาเป็นเพียงเครื่องนำทางเท่านั้น หาใช่สิ่งอันสูงสุดไม่” หรือส่วนของกาย ในสิกขาบทข้อ ๑๒ “ขอเธอจงอย่าเป็นผู้ประหาร อย่าปล่อยให้ผู้อื่นเป็นผู้ประหาร ทำทุกวิถีทางเพื่อช่วยปกป้องชีวิตและหลีกเลี่ยงสงคราม” เป็นต้น

เมื่อกลับมาพิจารณาสังคมไทยในปัจจุบัน มีพระภิกษุและฆราวาสจำนวนมิใช่น้อยที่เป็นนักกิจกรรมเพื่อสังคม หากยังขาดความเข้าใจในพระธรรมวินัยอย่างลึกซึ้งเพียงพอที่จะสกัดออกมาเป็นข้อปฏิบัติกับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม หากได้นำเอาข้อวัตรเหล่านี้มาพิจารณาอย่างแบบคยา และโยงกลับมาพิจารณาที่ตัวเอง เชื่อว่าย่อมจะได้แนวทางปฏิบัติที่เกื้อกูลทั้งต่อตนเองและกิจกรรมส่วนรวมเป็นอย่างดี

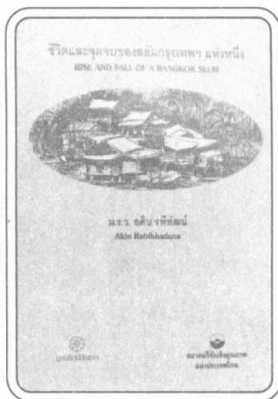

“ความผิดข้อแรกของเราในอดีต คือการแบ่งแยกโลกภายในใจของเรา กับโลกภายนอกออกจากกันทั้งสอง หาใช่โลกที่แยกขาดออกจากกันไม่ เป็นความจริงของสิ่งเดียวกัน” (หน้า ๑๖)

“เพื่อเป็นการแสดงออกถึงเจตนารมณ์ที่จะนำเอาพุทธศาสนาเข้าสู่ปฏิบัติการทางสังคม ในระหว่างที่สังคมต้องการแบบอย่างของการต่อสู้ที่ต่อต้านสงคราม ความเกลียดชัง ความรุนแรงและความแตกร้าง” คณะ “เทียบหิน” จึงก่อกำเนิดขึ้นท่ามกลางไฟสงครามแห่งสมรภูมิเวียดนาม เมื่อ ๓๐ ปีที่แล้ว โดยมีท่านดิช นัท อันท์เป็นหลักอันสำคัญตลอดมา

ชุมชนเล็กๆเช่นนี้แม้ไม่สามารถยับยั้งความรุนแรงในขณะนั้นไว้ได้ หากต่อมาได้กลายเป็นแบบอย่างที่ทำให้แรงบันดาลใจแก่ผู้แสวงหาสัจจะได้อาศัยเป็นแนวทางเป็นจำนวนมิใช่น้อย โดยที่ข้อวัตรปฏิบัติต่างๆของคณะฯ ท่านนัท อันท์เอง ได้นำพระธรรมวินัยมาประยุกต์และอธิบายให้เหมาะสมกับยุคสมัย ทั้งนี้เพื่อนำมาเป็นแนวปฏิบัติในชีวิตประจำวันแต่ละขณะ ดัง

ชีวิตและจุดจบ

ของ
สลัม
กรุง
เทพา
แห่ง
หนึ่ง

มรว.อภินันท์ รพีพัฒน์ เขียน
หนา ๖๔ หน้า ราคา ๕๐ บาท

เรื่องราวของสลัมตรอกไต้วัดฉนวน สะพานขาวเมื่อ ๒๐ ปีที่แล้วถูกถ่ายทอดออกมาในงานวิจัยคลาสสิกอันนับเป็นต้นแบบให้งานวิจัยชั้นหลังๆ โดยราชบัณฑิตยสถาน (สมัยโน้น) ที่แทรกตัวเองเข้าไปในสลัมดังกล่าวได้อย่างกลมกลืน ทั้งพยายามที่จะบรรยายภาพและทำให้ผู้อ่านเข้าใจความสัมพันธ์ของชีวิตผู้คนในเมืองและในสลัมได้อย่างละเอียดลออตรงกับมุมมองของชาวสลัมเองด้วยภาษาง่ายๆ และสิ่งที่ผู้วิจัยเรียกว่า เป็นการเล่าสู่กันฟังถึงเรื่องราวของชุมชนแห่งหนึ่งอันมีประวัติศาสตร์ย้อนกลับไปถึงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ที่ต้องแปรเปลี่ยนไปตามสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมตามหลักพระไตรลักษณ์ จนกระทั่งกลายเป็นสลัมและแตกสลายไปในที่สุด โดยบรรยายผ่านตัวละคร ที่มีบทบาทสำคัญในสลัม คือ สาย เนตร์ และผิน

กล่าวได้ว่า สลัมเป็นเพียงปรากฏการณ์หนึ่งซึ่งเชื่อมโยงกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม งานวิจัยนี้อาจช่วยให้พวกเราเข้าใจถึงเหตุปัจจัยอันซับซ้อนที่เป็นรากเหง้าของปัญหา อันนำไปสู่การแก้ไขเยียวยาด้วยความเข้าใจและอย่างมีมนุษยธรรม

ขอเชิญซื้อหนังสือ ผลงานล่าสุดเกี่ยวกับและของ ส. ศิวรักษ์

๑. **กุหลาบ สายประดิษฐ์ กลายานมิตรของพหุชน** พิมพ์เนื่องในโอกาส ๒๐ ปีแห่งมรณกรรมของ “ศรีบูรพา” ในปี ๒๕๓๗ นี้ภายในประกอบด้วยบทความเรื่อง “สุภาพบุรุษ มนุษย์ภาพ กุหลาบ สายประดิษฐ์” โดย ส. ศิวรักษ์ และบทความเรื่อง “กุหลาบ สายประดิษฐ์กับสงครามชีวิต” โดยเบนจามิน วัตสัน (แปลโดยวนิดา อยู่ประพัฒน์) ราคา ๗๐ บาท

๒. **การใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือทางการเมือง** เป็นบันทึกสัมมนาปัญหากฎหมายที่มีการใช้อย่างปราศจากความยุติธรรม จัดโดยคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร่วมกับอาศรมวงศ์สนธิ และสถาบันสันติประชาธรรม ราคา ๖๐ บาท

๓. **เขียนให้คิด ดุยให้เตือน** เป็นการรวบรวมบทความและปาฐกถาล่าสุดของ ส. ศิวรักษ์ สำนักพิมพ์ศึกษิตสยามจัดพิมพ์ ราคา ๑๓๐ บาท

๔. **พระธรรมเจดีย์ พระผู้ใหญ่ที่ไม่กะล่อน** เป็นทัศนะของ ส.ศิวรักษ์ ต่อพระคตินำรู้จักอิทธิบาทหนึ่งของเมืองไทย สำนักพิมพ์เกสส์ไทย ราคา ๑๒๐ บาท

ଭେଦରେ ଭେଦେ ଅନ୍ୟ ଶ୍ରେଣୀରେ

အဖေ ၂၆ ဇွန် ၁၉၆၁ ခု

[illegible]

ନିଉ ଇଂଲ୍ୟାଣ୍ଡର ନିଉ ହାମ୍ପସ୍‌ହାୟର

କରୁଛି କିଛି ଏକାକୀର ମୁହଁରେ

১৫ই আগস্ট ২০১৮

၁၉၅၂ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၁ ရက်
 မန္တလေး

နေပြည်တော်၊ ၁၆ ဇူလိုင် ၂၀၁၆

ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ୍ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣାୟ ନମଃ
ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ୍ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣାୟ ନମଃ

ସେଫ୍ ଥିବା ସମୟରେ ଶିଳ୍ପୀ ଲେଖକ

[Handwritten signature]

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ସ୍ତରୀୟ ଶିକ୍ଷା କମିଶନ

ฉบับที่ ๒๓ ปีที่ ๓ กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๓๗

๑
๒๒ ๑. ความเห็นจริงกับรากฐาน
คือความดีกับศรัทธา
๒๓ ๒. ความเห็นจริงที่เห็นได้
คือความบริสุทธิ์ของแผ่นดิน

๒

ดิฉันใหญ่ใจกล้านักเลย
ทั้งปวงในนั้นทั้งอัน
น้ำตาแมกไม่ไหลริน
อุปการะกลิ่นเทียนดินแดนนั่งแห่งค่า

๑)
ฟ้าตรัยจิตรลตที่คัลลุมบา
ชาตคาโคไนไมให้เขาฆ่า
“ประจักษ์” ประจักษ์ความทรงจำ
ธรรมะพ่ายธรรมเสมิธมา

๔
หมอนหนึ่งบอกกลางบางเขต
ประเทศที่อุยั่นเจ้ากัณฐ์
เหลือซากตอต้นไม้ไต่ตา
ดำใจผู้กล้าทั้งแผ่นดิน

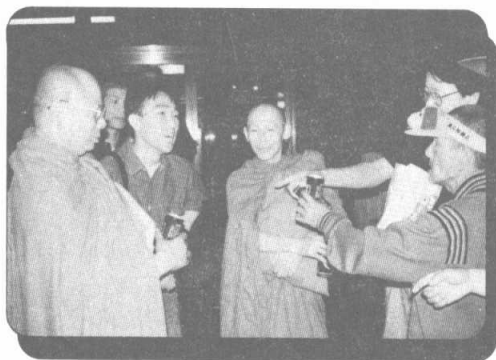
๕
๖๖ คนดินผืนแดงคงไธกรว้า
นาฏกรรมดีอย่างกับต่างถิ่น
พระประจักษ์ไปไหนใครขลุ่ย
แล้วใครวินโน้ตจับขลุ่ยตา

๖๖๑... บ้างใหญ่และทอถวามความเย็นไปในสี่ซม

หม่อมแม้งดอง อาศรมวรรณศิลป์

บางแง่มุมของพุทธศาสนาในญี่ปุ่น

พระไพศาล วิสาโล

“บางแง่มุมของพุทธศาสนาในญี่ปุ่น” เป็นเพียงตอนสั้นๆ ที่เห็นว่าน่าจะเป็นประโยชน์ต่อท่านผู้อ่านให้ได้รับทราบความต่างและความเหมือนของพุทธศาสนาในทั้งสองประเทศ

ผู้เขียนกับพระประจักษ์ คุตตจิตโต (ปัจจุบัน นายประจักษ์ เพชรสิงห์) ผู้มีชื่อเสียงในด้านการอนุรักษ์ป่า ได้เดินทางไปเยือนประเทศญี่ปุ่นระหว่างวันที่ ๒๐ พ.ค. - ๔ มิ.ย. ๒๕๓๗ นี้ ตามคำเชิญขององค์กรด้านพุทธศาสนาเพื่อสังคมที่นั่นหลายองค์กร โดยเฉพาะพุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสังคม-ญี่ปุ่น (ที่กล่าวถึงในเสขยธรรม ฉบับที่แล้ว) กลับมา ท่านได้เขียนเป็นบทความขนาดยาวเรื่อง “จาริกญี่ปุ่นกับพระประจักษ์” ซึ่งกำลังทยอยลงตีพิมพ์เป็นตอนๆ ในมติชนสุดสัปดาห์

ที่เกียวโต เราพักเยื้องๆ กับวัดของกวันจิ ซึ่งเป็นวัดสำคัญของนิกายโจโดชิน แม้ตัววิหารจะมีอายุแค่ร้อยปีเศษ แต่เราเห็นแล้วก็ต้องงวยไม่ได้ในความงดงาม แม้จะใหญ่แต่ก็ดูสมตะไมกระด้าง ทั้งนี้เพราะทำด้วยไม้ทั้งหลัง นับว่าเป็นวิหารไม้ที่ใหญ่ที่สุดในโลก

เห็นเพียงแค่นี้ หลวงพ่อประจักษ์ก็ตรงเข้าไปโอบด้วยพิศวงทั้งความใหญ่และความงามของลายไม้ อีกอย่างหนึ่งที่ท่านประทับใจมากก็คือเหล่าคนเฒ่าคนแก่ที่พากันมาสวดมนต์ไหว้พระแต่เช้าตรู่ ทราบมาว่ากิจวัตรเช่นนี้มีทุกวัน ท่านจึงรู้สึกว่าการปฏิบัติธรรมมีอิทธิพลอยู่ในญี่ปุ่น แต่ศาสนาในความเห็นของท่านมิได้หมายถึงเฉพาะพิธีกรรมเท่านั้น หากยังรวมถึงคุณภาพของผู้นับด้วย ในแง่ที่ท่านเห็นว่าคนญี่ปุ่นมีศาสนาอยู่เต็มตัว เพราะขยันทำงาน มีจิตจดจ่อในหน้าที่ของตนอย่างไม่วอกแวก ท่านปรารถนาอยู่บ่อยๆ ว่า อยากให้คนไทยขยันขันแข็งแบบคนญี่ปุ่น

แต่คนญี่ปุ่นหลายคนกลับไม่เห็นอย่างท่าน พวก

เขาเห็นว่าคนญี่ปุ่นทำงานหนักเกินไปจน ไม่มีเวลาให้แก่นตนเองและครอบครัว ตอนนี้โรคที่กำลังระบาดในญี่ปุ่นคือโรคราโอชิ (คำนี้ไม่มีอะไรเกี่ยวกับคาราโอเกะ) คือการตายอันเนื่องมาจากการทำงานหนักโดยไม่มีเวลาพักผ่อน นอกจากนั้นเด็กญี่ปุ่นจำนวนไม่น้อยก็กำลังมีปัญหาเพราะพ่อแม่กลับบ้านดึก ไม่มีเวลาให้ลูก เด็กจึงขาดความอบอุ่น มีพฤติกรรมก้าวร้าว นี่เป็นความเห็นของคนญี่ปุ่นรุ่นใหม่หลายคนรวมทั้งคุณอาซามิ (ล่ามชาวญี่ปุ่น) ไม่ทราบว่าคุณรุ่นอื่นคิดกันอย่างไร แต่คนที่คิดแบบนี้ มาเมืองไทยก็คงจะชอบเป็นแน่

ที่เกียวโต เรามิบรรยาย ๒ รายการ แต่นั่นเรื่องพุทธศาสนาเป็นหลัก รายการหนึ่งพูดที่มหาวิทยาลัย อีกรายการพูดที่สถาบันวิจัยทางศาสนาของนิกายโจโดชิน ซึ่งอาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์เคยได้รับเชิญมาสอนนาน ๖ เดือน ที่จัดรายการเช่นนี้ขึ้นมาก็เพราะเขาเห็นว่าคนญี่ปุ่นยังรู้จักนิกายเถรวาทน้อย พลอยให้มีความเห็นผิดๆ เกี่ยวกับพระนิกายนี้ เช่น เห็นว่าพระสงฆ์ไทยมุ่งแต่

ประโยชน์ส่วนตน สนใจเฉพาะความหลุดพ้นเฉพาะตัว ไม่รับรู้ความเป็นไปของสังคม ดังนั้นสิ่งที่เขาอยากฟังจากเราก็คือ บทบาททางสังคมของพระสงฆ์ไทย โดยเฉพาะพระในชนบทซึ่งปัจจุบันกำลังมีบทบาทในการพัฒนาชุมชน และอนุรักษ์ธรรมชาติ

แต่นั้นเป็นเพียงวัตถุประสงค์ข้อแรกเท่านั้น สิ่งที่ผู้จัดมุ่งหวังยิ่งกว่านั้นจากการมาเยือนญี่ปุ่นของเราคือการกระตุ้นให้พระหรือนักบวชญี่ปุ่นหันมาสนใจปัญหาสังคมมากขึ้น จริงอยู่ว่าโดยทฤษฎี พุทธศาสนิกายมหายานเน้น**โพธิสัตว์ธรรม** มุ่งนำพาสรรพสัตว์ให้พ้นจากความทุกข์ พระมหายานแต่แรกก็เน้นตรงนี้ แต่เมื่อพุทธศาสนา "เจริญรุ่งเรือง" ขึ้น ได้รับความศรัทธา นับถือจากประชาชนมากขึ้น ปัญหาที่เกิดขึ้นเพราะเมื่อลากสักการะเข้ามาไม่ได้หยุด ความเป็นอยู่สุขสบาย

มักจะไล่กันจำเพาะเวลาทำพิธีศพเท่านั้น)

ลำพังพระหรือนักบวชญี่ปุ่นมีชีวิตไม่ต่างจากชาวบ้านก็นับว่าหนักหนาเอาการอยู่แล้ว คุณโทมัตสึบอกว่าความจริงยิ่งกว่านั้น เวลานักบวชญี่ปุ่นส่วนใหญ่สุขสบายยิ่งกว่าคนทั่วไปด้วยซ้ำ กล่าวคือมีวิถีชีวิตที่มั่นคง ที่อยู่อาศัยก็โอ่โถงกว้างขวางกว่าคนอื่น แถมไม่ต้องเช่าเพราะเป็นเจ้าของวัดหลายๆ (คนญี่ปุ่นในเมืองใหญ่ๆ หากไม่รวยจริง เห็นจะต้องเช่าบ้านไปจนตลอดชีวิต แถมบ้านพักก็คับแคบไม่ว่าจะเช่าหรือซื้อก็ตาม) เข้าใจว่าในแง่ภาษีเงินได้ ก็คงจะเสียน้อยกว่าคนอื่นด้วย คุณโทมัตสึจึงเห็นว่าพระหรือนักบวชญี่ปุ่นมีอภิสิทธิ์มาก คำถามที่อยู่ในใจของคุณโทมัตสึก็คือสังคมให้อภิสิทธิ์แก่นักบวชเพื่ออะไร

คุณโทมัตสึเป็นหนึ่งในบรรดานักบวชกลุ่มน้อยที่

“ที่จัดรายการเช่นนี้ขึ้นมาเขาก็เพราะเขาเห็นว่าคนญี่ปุ่นยังรู้จักนิกายเถรวาทน้อย พลอยให้มีความเห็นผิดๆ เกี่ยวกับพระนิกายนี้ เช่น เห็นว่าพระสงฆ์ไทยมุ่งแต่ประโยชน์ส่วนตน สนใจเฉพาะความหลุดพ้นเฉพาะตัว ไม่รับรู้ความเป็นไปของสังคม ดังนั้นสิ่งที่เขาอยากฟังจากเราก็คือ บทบาททางสังคมของพระสงฆ์ไทย”

พระก็เริ่มมีอาณาจักรของตน และสนใจทุกข์สุขของญาติโยมน้อยลง นานเข้าก็สมณเพศก็กลายเป็นเพียงอาชีพหนึ่งเท่านั้น

พระหรือนักบวชญี่ปุ่นได้มาถึงจุดนี้แล้ว ปัจจุบันนักบวชพุทธในญี่ปุ่นส่วนใหญ่มีบทบาท เพียงแค่พิธีกรรมเท่านั้น นั่นคือพิธีศพ ไม่ว่าใครเวลาตาย หากญาติพี่น้องมีเงิน ก็มาทำพิธีที่วัดกันทั้งนั้น แม้เพียงเท่านี้วัดก็มีรายได้พอเลี้ยงตัวได้อย่างสบาย (ฟังดูก็ไม่ต่างจากวัดในเมืองใหญ่ๆ ของบ้านเราเลย) **คุณโทมัตสึ** นักบวชนิกายโจโดซึ่งอยู่ในคณะเจ้าภาพ บอกกับเราว่า ทุกวันนี้พระญี่ปุ่นไม่มีอะไรต่างจากฆราวาสเลย แกย้าว่า ไม่ต่างกันเลยจริงๆ เพราะมีเมียมีลูกก็ได้ หัวไม่ต้องโกนก็ได้ แม้แต่จิวร หรือเครื่องนุ่งห่มแบบพระก็ไม่จำเป็นต้องใส่เวลาออกไปนอกวัด ยกเว้นเวลาไปประกอบพิธีกรรม (แต่ที่ห้ามใส่แน่ๆ ก็คือเวลาไปเยี่ยมคนป่วยในโรงพยาบาล เขาถือว่าเป็นกลางไม่ดี เพราะจิวรพระเวลานี้แทบไม่ต่างจากสัญลักษณ์แห่งความตาย เพราะ

เห็นว่า นักบวชควรจะมีชีวิตที่เรียบง่าย ต่อสังคมมากกว่านี้ให้สมกับอภิสิทธิ์ที่ได้รับ พุดง่ายๆ นักบวชควรมีบทบาทมากกว่าการประกอบพิธีกรรม ถึงตรงนี้คุณโทมัตสึยอมรับว่าตอนนี้ตนเองกำลังตั้งคำถามกับคำสอนของท่าน**โฮเนน** ผู้ก่อตั้งนิกายโจโดว่า มีความเหมาะสมเพียงใดกับสังคมปัจจุบัน ศาสตราจารย์โฮเนนสอนว่า วิถีทางแห่งการหลุดพ้นสำหรับปุถุชนก็คือการหมั่นบริกรรมข้อความว่า “**นโม มิตา บุตสึ**” (ข้าพเจ้าขอถือเอาพระพุทธรองค์เป็นสรณะ) สำหรับสังคมญี่ปุ่นเมื่อ ๘๐๐ ปีก่อน คำสอนเช่นนี้ไม่เพียงแต่จะแปลกเท่านั้น หากยังนับว่าก้าวหน้าเอามากๆ เพราะเวลานั้นพุทธศาสนาที่นับถือกัน หากไม่เน้นเรื่องการถกเถียงกะเง็งทางปรัชญาอันซับซ้อน ก็มุ่งไปทางด้านพิธีกรรมอันอลังการ อันเป็นธรรมดาสำหรับศาสนาที่จำกัดตัวอยู่ในแวดวงคนชั้นสูงและผู้มีการศึกษา แต่พุทธศาสนาเช่นนี้คนธรรมดาไม่สามารถเข้าถึงได้ ท่านโฮเนนต้องการนำพุทธศาสนาให้ลงมาเป็นของสามัญชนจึง

เสนอคำสอนและวิธีการที่ง่ายแก่การปฏิบัติ โดยหวังในความเมตตาอันไม่มีประมาณของพระอมิตพุทธว่าจะนำบุคคลให้ถึงแดนสุขาวดีในภพหน้าได้ วิธีนี้ไม่ได้เน้นการฝึกฝนอบรมคนอย่างเซนหรือเถรวาท ก็เพราะท่านโซเนนมีความเชื่อว่ายุคเสื่อมของมนุษยชาติตามพุทธทำนายได้มาถึงแล้วในสมัยของท่าน ด้วยเหตุนี้คุณภาพของผู้คนจึงตกต่ำจน ไม่อาจจะพัฒนาตนให้พ้นทุกข์ได้ มีหนทางเดียวคือถือเอาพระเมตตาของพระพุทธองค์เป็นที่พึ่ง

แต่มาถึงยุคปัจจุบัน ความทุกข์ของผู้คนมีมากขึ้นกว่าที่จะบรรเทาด้วยการสวดมนตร์ เพื่อหวังภพใหม่ที่ดีกว่าได้ ความทุกข์เหล่านี้ต้องแก้ไขในปัจจุบันด้วยการกระทำทั้งในระดับบุคคลและระดับสังคม พระและนักบวชจึงควรเข้ามาช่วยเหลือประชาชน ไม่เฉพาะแต่ในด้านพิธีกรรมหรือจิตใจเท่านั้น หากควรจะคลุมไปถึงปัญหาความอยู่ดีศรีธรรมในสังคม ความยากจนข้นแค้น

การละเมิดสิทธิมนุษยชน เป็นต้น ด้วยเหตุนี้เองระยะหลังจึงมีนักบวชรุ่นใหม่อีกคนหนึ่งเข้ามาทำงานทางสังคมมากขึ้น และมีการรวมตัวเป็นองค์กรนอกคณะสงฆ์ แต่ในเวลาเดียวกันก็ยังทำงานแข่งขันอยู่ในแวดวงนิยายของตน ทั้งนี้เพื่อปลุกสำนึกทางสังคม ให้เกิดขึ้นในหมู่นักบวชด้วยกัน

รายการบรรยายของเราส่วนหนึ่งก็จัดขึ้นเพื่อความมุ่งหมายส่วนนี้ด้วย แต่เราทั้งสองทำได้แค่ไหน คຸ່ມกับที่เขาลงทุนลงแรงหรือไม่ ทางคณะเจ้าภาพย่อมตอบได้ดีกว่า แต่อย่างน้อยที่สุด โดยส่วนตัวข้าพเจ้าก็ตั้งใจที่เขาจัดให้มาพูดคุยในรายการเช่นนี้ เพราะเป็นโอกาสดีที่จะได้พบกับนักบวชหลายนิกายของญี่ปุ่น เข้าใจว่าแม้ในหมู่นักบวชญี่ปุ่นด้วยกันเอง การได้พบสหธรรมิกต่างนิกายก็คงมีไม่บ่อยเท่าใดนัก การร่วมมือชนิดไปพันท้ายจอกัดทางด้านนิกายเป็นสิ่งหนึ่งที่นักบวชหัวก้าวหน้าในญี่ปุ่นต้องการให้เกิดขึ้นอย่างจริงจัง

งานวิจัยประวัติศาสตร์ไทย ในสาธารณรัฐประชาชนจีน

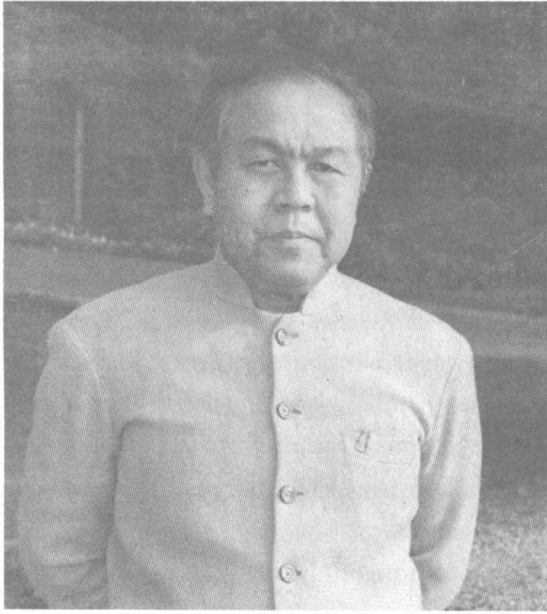
ถ้วน ลี เชียง

นับตั้งแต่การเริ่มสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตครั้งใหม่ ระหว่างประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนกับประเทศไทย ก็ได้ปรากฏการติดต่อทางการเมือง เศรษฐกิจ และกิจกรรมระหว่างวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น ตลอดจน ทั้งนี้ด้วยแรงผลักดันจากทั้งบุคคลและองค์กรต่างๆ จำนวนหนึ่ง อ.สุลักษณ์ ศิวรักษ์เป็นหนึ่งในแรงผลักดันอันสำคัญเหล่านั้น ท่านได้ช่วยให้ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวิชาการและวัฒนธรรมระหว่างนักคิดชาวไทยและจีนเป็นจำนวนมาก

กล่าวให้จำเพาะ อ.สุลักษณ์มีคุณูปการอย่างสำคัญต่อนักวิจัยประวัติศาสตร์ไทยในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ด้วยการจัดส่งหนังสือและวารสารภาษาไทยจำนวนมากมาให้แก่ห้องสมุดหลายแห่ง การช่วย

เหลือให้นักวิชาการจีนสามารถถ่ายทอดผลงานของปราชญ์ชาวไทยสู่ภาษาจีน รวมทั้งยังช่วยจัดหาทุนรอนจากองค์กรต่างๆ มาเพื่อการพัฒนาผลงานแปลเหล่านั้นด้วย ที่สำคัญคือ งานของท่านพระยาอนุมานราชธน นอกจากนี้อาจารย์ยังได้เคยจัดให้มีการเดินทางของสมาชิกสยามสมาคมเพื่อไปศึกษาประวัติศาสตร์ในประเทศจีนด้วย

ภายหลังการเริ่มสถาปนาความสัมพันธ์กันครั้งใหม่ระหว่างประเทศทั้งสอง อ.สุลักษณ์เป็นบุคคลแรกๆ ที่เดินทางไปเยือนประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ขณะนั้นยังเป็นช่วงที่มีชาวบิเบียนเกี่ยวกับประเทศนี้อยู่มาก ไม่ต้องสงสัยเลยว่า เขาต้องใช้ความกล้าหาญเพียงใดเพื่อเดินทางมายังที่นี่ ภายหลังเดินทางกลับมา เขายังได้

เขียนบทความจำนวนหนึ่ง เพื่อจะสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องมากยิ่งขึ้นในหมู่คนไทยด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่าง อ.สุลักษณ์กับสถาบันวิจัยด้านประวัติศาสตร์ไทยในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนเริ่มขึ้นตั้งแต่ปี ๒๕๒๔ เมื่อเขาได้เดินทางไปร่วมการประชุมว่าด้วยเรื่องเอเชียอาคเนย์ยังประเทศแคนาดา ที่นั่นเขาได้พบกับ ศ.เหอเจี๋ยฟ้า ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยเอเชียอาคเนย์แห่งมหาวิทยาลัยจงซาน ณ เมืองกวางโจว หลังการประชุมครั้งนั้น เขาได้รับเชิญเพื่อเป็นวิทยากร ณ มหาวิทยาลัยแห่งนี้

มหาวิทยาลัยจงซานก่อตั้งขึ้นโดยท่านซุนยัตเซ็น บิดาแห่งชาวจีน ในปี ๒๔๖๑ นับเป็นมหาวิทยาลัยสำคัญแห่งหนึ่งทางทักษิณ สถาบันวิจัยเอเชียอาคเนย์ ณ มหาวิทยาลัยแห่งนี้ มีชื่อเสียงด้านงานวิจัยประวัติศาสตร์ไทยเป็นอย่างมาก ในครั้งนั้น อ.สุลักษณ์ยังได้สร้างความสัมพันธ์กับสถาบันทางวิชาการอื่นๆ อีก อย่างเช่น สถาบันเอเชียอาคเนย์แห่งยูนนาน เราเชื่อว่าอ.สุลักษณ์เป็นคนไทยคนแรกที่เริ่มสร้างความสัมพันธ์ฉันมิตรกับสถาบันวิจัยด้านประวัติศาสตร์ไทยในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

ในการไปเยือนห้องสมุดสถาบันเอเชียอาคเนย์แห่งมหาวิทยาลัยจงซาน อ.สุลักษณ์พบว่าแม้ที่นั่นจะมี

หนังสือ และวารสารภาษาไทยจำนวนไม่น้อย แต่ยังคงไม่พอเพียงต่องานค้นคว้าวิจัยโดยละเอียด เมื่อกลับมาแล้ว เขาได้จัดแจงขอทุนจากมูลนิธิทางเยอรมัน เพื่อจัดส่งหนังสือตำราภาษาไทยนับร้อยๆ เล่มให้แก่ห้องสมุดจงซาน และที่อื่นๆ อีกหลายแห่ง อย่างเช่น มหาวิทยาลัยปักกิ่ง สถาบันเอเชียอาคเนย์แห่งยูนนาน เป็นต้น พวกเรายังคงจารณูคุณนี้ไว้ตราบนานเท่านาน ดังสุภาภิตจินที่ว่า “คนคืมน้ำไม่เคยลืมคนขุดบ่อได้”

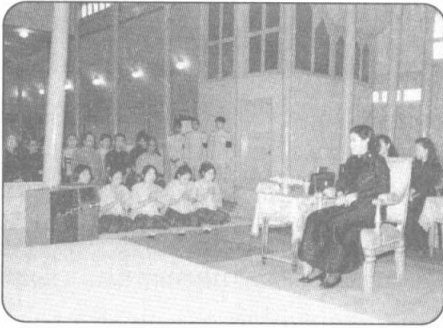
อ.สุลักษณ์ยังได้แนะนำให้สถาบันของเราและคนอื่นๆ ได้รู้จักกับงานของท่านพระยาอนุมานราชธน นักปราชญ์ชาวสยามคนสำคัญด้วย ข้าพเจ้าเองได้แปลอัตชีวประวัติ และงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับท่านเป็นภาษาจีน ในขณะที่ศ.หม่าหิงได้แปล *Essays on Thai Folklore* อ.สุลักษณ์ยังได้ติดต่อขอทุนจากมูลนิธิโคโยต้า เพื่อพิมพ์หนังสือทั้งสองเล่มนี้ด้วย ซึ่งเป็นการช่วยให้ชาวจีนรู้จักกับท่านพระยาอนุมานราชธนและขนบธรรมเนียมของไทยมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ในปี ๒๕๒๖ อ.สุลักษณ์ได้นำคณะนักวิชาการไทยจำนวน ๓๐ ท่านเพื่อไปยูนนานซึ่งการเดินทางครั้งนั้นยังประทับความทรงจำข้าพเจ้าอย่างไม่ลืมเลือน จากนั้นข้าพเจ้ามีโอกาสดำรงเป็นอาจารย์ ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในช่วงนั้นข้าพเจ้าได้เขียนบทความหลายชิ้นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทย โดยอิงอาศัยหลักฐานจากทางประเทศจีนและการทำงานและประสบการณ์ของข้าพเจ้าในประเทศไทย อ.สุลักษณ์ก็มีใจช่วยให้ข้าพเจ้าได้รวมพิมพ์บทความเหล่านั้นเป็นเล่มด้วย

มีสุภาภิตจินบทหนึ่งว่า “ทางไกลจึงได้รู้กำลังม้า เวลายาวนานจึงได้เห็นความจริงใจของคน” ในช่วงสิบปีแห่งสัมพันธ์ภาพนี้ พวกเราเชื่อว่า ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับ อ.สุลักษณ์ก็ตาม เขายังเป็นอาจารย์ที่น่านับถือและเพื่อนสนิทของเราตลอดไป

*ร.ศ.ถ้วนลีเซิง นักวิชาการด้านประวัติศาสตร์ไทย จบการศึกษาระดับปริญญาโทและเอกในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้รับเชิญมาสอนวิชาประวัติศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และมหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อปี ๒๕๒๗-๒๕๒๘ ปัจจุบันกำลังศึกษาต่อที่สหรัฐอเมริกา และเป็นอาจารย์ที่มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

งานพระราชทานเพลิงศพศาสตราจารย์ เพื่อ
หริพิทักษ์ ทม. ศิลปินแห่งชาติ ณ เมรุหลวงหน้า
 พลับพลาอิสริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส ที่ผ่านไป
 เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคมนี้ นอกจากที่สมเด็จพระเทพ
 รัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี จะทรงพระกรุณา
 โปรดเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนินไปร่วมแล้ว ยังมีการ
 แสดงการขับร้องสรภัญญะและการเล่นแคนถวายให้

เป็นที่สำราญพระหฤทัยพระองค์ด้วย

ลุงบุญ กลางถิ่น หมอแคนนัยน์ดาพิการ ได้แสดง
 ความสามารถทางการดนตรีพื้นบ้านอย่างไพเราะ ปน
 เปความสนุกสนาน ยังให้สมเด็จพระเทพฯ แยมสรวล
 ด้วยความพอพระทัยตลอดเวลา นับเป็นความสามารถ
 อันเอกอุของหมอแคนผู้นี้โดยแท้

เสขิยธรรม ฉบับที่ ๒๓ กรกฎาคม-กันยายน
 ๒๕๓๗ ฉบับหลังมีอันต้องออกช้าทุกที ถ้าใครคิดว่า
 สามารถทำให้เร็วกว่านี้ได้ ก็โปรดอาสาสมัครมาช่วย
 ได้เลย สาเหตุเพราะคนมีจำนวนน้อย แต่ปริมาณงาน
 มากครับท่าน

ต้องขอภัยที่ต้องแจ้งว่า **เสขิยธรรม** ฉบับนี้
 และฉบับต่อไป จะเปลี่ยนเป็นรายสามเดือน เพื่อให้
 ผู้จัดทำมีโอกาสหยุดหายใจมากขึ้น และพัฒนาปรับปรุง
 คุณภาพให้ดียิ่งขึ้น

**อาจารย์พระครูปลัดสุวัฒนพรหมคุณ (ณรงค์
 จิตฺตโสภโณ)** ได้กล่าวถึงเรื่องชุมชนไว้อย่างน่าฟังว่า
 “ต้องประกอบด้วยการสื่อสาร ความเอื้ออาทร การ
 เรียนรู้ร่วมกัน และการจัดการ”

นี่เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลังจาก **น.พ.ประเวศ
 วะสี** ได้ปาฐกถาเรื่อง “**หลักพุทธธรรมกับโครงสร้าง
 สังคมไทย**” ณ สำนักธรรมวิจัย มหาจุฬาลงกรณ

ราชวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม นี้

และแล้วก็ผิดคาด เพราะคิดกันว่า จะไม่มีผู้เข้า
 ร่วมประชุมมากอย่างนี้ปรากฏว่า พระสมาชิ**กเสขิยธรรม**
 จากต่างจังหวัดมากันเพียบ ส่วนชาวกรุงเทพฯ ก็หา
 น้อยหน้าไม่ เพียงแต่มาสายหน่อย จนท่านสันติกโร
 แช่วว่า พระต่างจังหวัดมาถึงสถานที่ก่อนเจ้าของ
 สถานที่เสียอีก

การประชุมครั้งนี้ สืบเนื่องมาจากการประชุม
 ใหญ่ที่จังหวัดน่าน ซึ่งมีการแยกกลุ่มตามหัวข้อที่สนใจ
 กลุ่มที่จัดการบรรยายครั้งนี้ **เป็นกลุ่มศึกษาเรื่อง
 โครงสร้างของสังคมไทย** โดยวางหลักการว่าให้เชิญ
 นักวิชาการหรือผู้ที่รู้เรื่องดี เป็นการเฉพาะเรื่อง มาพูด
 ถึงเรื่องนั้นๆ และให้มีการซักถามและแลกเปลี่ยนกัน
 ต่อด้วย

ถ้าจะสรุปผลการปาฐกถาครั้งนั้นว่าจุดประกาย
 ความคิดของพระสมาชิกร้อยอย่างไรบ้าง ก็มีประเด็นใหญ่ๆ

ดังนี้

ปาฐกกล่าวว่า ความรู้ที่เกิดจากความคิดนั้นแม้จะมาจากคนๆ เดียวก็มีผลมาก ดังเช่นคำสอนของท่านอาจารย์พุทธทาส มีผลกระทบต่องานคิดของผู้คนมากกว่ามหาวิทยาลัยทั้งมหาวิทยาลัย ทำให้สมาชิกหลายองค์คุยกันว่า **เราน่าจะมุ่งความเป็นเลิศทางวิชาการ นำหลักพุทธธรรมมาเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและโครงสร้างของสังคมให้แตกฉาน ตกลงกันจะมีการบรรยายและพูดคุยอย่างนี้ อย่างน้อย ๓ เดือนต่อครั้ง**

คุยก็นั่นว่า ความเป็นเลิศทางวิชาการ มันต้องเป็นความรู้จริง ที่เป็นกลางปราศจากอคติและผลประโยชน์เคลือบแฝง น.พ.ประเวศสะท้อนสังคมเราบางส่วนว่า เป็นสังคมค่า มิใช่สังคมที่นำความรู้มาใช้เพื่อแก้ปัญหา

โยมคุณหมอยังได้วิจารณ์ต่อถึงการพัฒนาในขณะนี้ว่า เป็นการพัฒนาเพื่อแย่งความสุข มิใช่เพื่อร่วมทุกข์ซึ่งกันและกัน การพัฒนาที่ผ่านมาไม่สามารถลดความทุกข์ของผู้คนลงได้ การเรียนการสอนในโรงเรียนก็เพื่อความสุข ความสำเร็จของตัวนักเรียนแต่ละคนเอง **ไม่เคยสอนให้ร่วมรับรู้ความทุกข์ของผู้อื่นบ้าง**

การได้ร่วมประชุมกันนั้นดีหลาย แต่เรื่องที่ประชุมก็ไม่เท่าไร การที่ได้มาพบเพื่อนที่ถูกใจนั้นสำคัญนัก ได้รับรู้เรื่องราวส่วนตัวของบุคคลต่างๆ อย่าง**คุณผจญ**เป็นคนกรุงเทพฯ แต่ไปจำพรรษาที่บุรีรัมย์โน่น

ส่วน**คุณสำร่าย** สำร่ายสมชื่อ ไปอินเดียกลับมาหุน่ดุษุ้ย ทำทางละเมียดละไม สุขุม มาดเป็นนักวิชาการ ผู้เป็นอาจารย์อย่างหลวงพ่อนานจะมีวิธีการใดเพื่อเหนี่ยวรั้งไว้หนอ จะได้รั้งรอรับใช้พุทธศาสนาตราบนานเท่านาน

ขินชื่อล้อขามาคั้งแต่เป็นนิสิตมหาจุฬาฯ โนนั่นแหละ เรื่องหลับในห้องเรียนไม่มี ใครเทียมทาน**อาจารย์พระมหาสมชัย กุศลจิตโต** แต่ทั้งที่หลับอย่างนั้นยังสอบได้เปรียญธรรม ๕ ประโยค แดมดอกเตอร์อีกต่างหาก และเหตุการณ์ครั้งหลังสุดก็หลับเสียดิบดี คอพับ มีกระดูก พอปาฐกพูดเสร็จ พี่ท่านออกไปสรุปคำบรรยาย ได้อย่างกับเป็นผู้พูดเสียเองนั่นแหละ

นักปราชญ์เขาพูดอะไรทำให้คนฟังถูกคิดได้เสมอ **“ขโมย อนาคต”** คืออะไร การทำลายป่าไม้ ทรัพยากรธรรมชาติของลูกหลานที่ยังไม่ทันได้เกิดมา สิ่งที่สุดสูญเสียไปเหล่านี้ อ.ประเวศเรียกว่า การขโมยอนาคต

พระคุณเจ้าทั้งหลายโปรดทราบ ชาวบ้านอย่างอาจารย์ท่านว่า จะต้องอ่านพระไตรปิฎกทุกวัน โดยเฉพาะก่อนนอน ทำให้เกิดความสุข พระเรามีความรู้สึกอย่างนี้บ้างหรือเปล่า

พระอาจารย์ชาญวุฒิ วัดยางลุ่ม เมืองอุบล ปรากฏว่าการที่เราไม่รับบวชให้ผู้ที่ยังอดบวชไม่ได้ นั่นเอาเข้าจริง เราเองนั่นแหละที่ถูกโคตรเดียว แม้**พระมหาประจวบ ปญญาทีโป วัดกรวด** ก็ว่าไว้อย่างนั้น อนิจจาชาวพุทธเราก็อ่าน

“ศีลพรต” นึกถึงพระธรรมเทศนาของ**พระอาจารย์ชา สุภทฺโท** ที่ว่า “พวกเราเอาแต่ชักชวนให้คนทำบุญ แต่ไม่ค่อยสอนให้ละบาป ผ้ายังสกปรกอยู่ แต่เรียกหาน้ำย้อมเสียแล้ว” ผลมันเป็นอย่างไรก็คงพอทราบกันอยู่

พระมหาบุญเริ่ม คนดีศรีโคราช บอกว่า ต้องทำงานสอนหนักกว่าเดิม เจ้าของความเคย ๑๕๕ ชม. (ป่วยการที่จะเรียกว่าความสูง) แบกน้ำหนัก ๖๕ กก. **“หนาไปหน่อย”**

พระครูโมตรี วัดราชผาติการาม กรุงเทพฯ ออกไปจำพรรษาที่วัดป่า ย่านสกลนครแล้ว ยังอดใจไม่ได้ที่จะสอนพระใหม่

พระมหาประจวบ ปญญาทีโป เริ่มโครงการอบรมพระราชกฤษฎีกาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี ๒๕๓๗ ตั้งแต่ ๒๔-๒๘ สิงหาคมนี้แล้ว ผাগขอบคุณพระครูโมตรีที่กรุณามอบหนังสือ**สุขใจเมื่อใกล้กรรม** จำนวน ๑๒๐ เล่มให้ผู้เข้ารับการอบรม

ขอพูดถึงพระครูโมตรีอีกที่ตั้งแต่**“ศีลพรต”** รู้จักท่านได้บอกศรัทธารวบรวมทรัพย์สิน พิมพ์หนังสือแจกเป็นวิทยากรหลายเล่มแล้ว ตั้งแต่ **บวชจริงเรียนจริง สุขกายสุขใจ** และล่าสุด **สุขใจเมื่อใกล้กรรม** และท่านยังอาสาเป็นหัวหน้ากลุ่มการศึกษาเพื่อสามเณร ซึ่งจัดสัมมนาที่วัดเข้าน้ำเย็น ปากช่อง เมื่อกลางเดือนกันยายนี่ ทั้งที่มีโรคประจำตัว ต้องฉีดยารักษาแหว่ง

ละสามเม็ด

พุคถึงวัดชั้นน้ำเย็น - ปากช่อง พระอาจารย์
สวัสดิ์สร้างมากับมือ สิ่งแวดล้อมไม่เหมือนเพื่อนเขา
ช่างร่มเย็นสมชื่อจริงๆ หลายต่อหลายวัดเราแยกไม่
ออกว่ามันเป็นวัดหรือเป็นย่านตลาดกันแน่

ข อปิดท้ายด้วยเรื่องน่าคิดของวิธีการรักษา

ความรุ่งเรืองของชุมชนว่า การที่ชุมชนใดมีความก้าวหน้า
หน้านั้น เพราะมีผู้นำโดดเด่น แต่ถ้ามีผู้เดียวนั้น มีแต่
ดับเมื่อผู้นั้นดับไปแล้ว เกล็ดลับของการสร้างชุมชนจึง
อยู่ที่ว่า ทำอย่างไรจะมีผู้นำหลายคนได้ในเวลาเดียวกัน
โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ ถ้ายึดหลักเสียสองตัว
อยู่ในถ้ำเดียวกันก็เอวังฯ

ท่านพุทธทาสภิกขุ

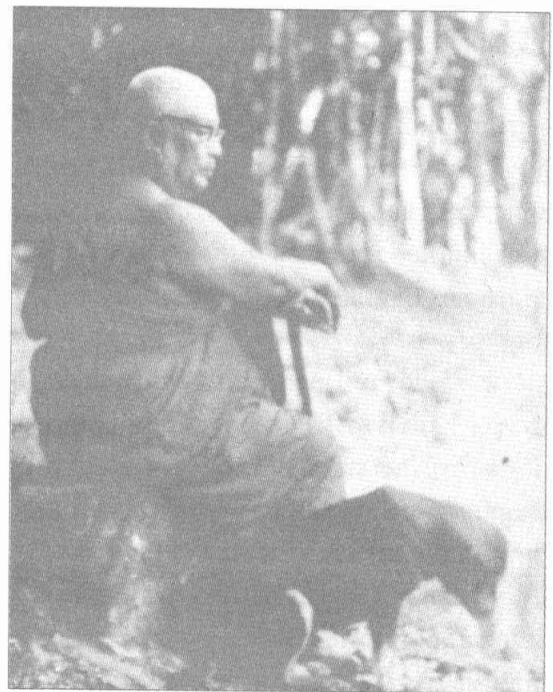
ส. ศิวรักษ์

**ท่านพุทธทาสภิกขุผู้ถึงแก่กรรมด้วยอายุชย
๘๗ ปี เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ศกนี้ น่าจะเป็น
พระภิกษุนามอุโฆระและเป็นทิวพาทภริวารณถึงมาก
ที่สุดแห่งสายเถรวาทในยุคนี้**

แม้ท่านจะเคร่งครัดต่อพระวินัยตามแบบอย่าง
นิกายในทางอนุรักษนิยมของท่าน หากท่านเป็นผู้ที่มุ่ง
การเปลี่ยนแปลงอย่างถึงรากถึงโคนจนตลอดชีวิต
ท่านอ้างว่าหากจะปฏิบัติตามหลักพระศาสนาอย่างจริง
จังแล้ว เราจะต้องมีทั้งความเป็นอนุรักษนิยม และมุ่ง
การเปลี่ยนแปลงอย่างถึงรากถึงโคนด้วย ดังนั้น เนื่อง
ในโอกาสชาตกาลครบ ๘๔ ปี จึงได้มีการจัดพิมพ์
หนังสือเล่มหนึ่งขึ้นมาเพื่อเป็นเกียรติแก่ท่าน โดยมีชื่อว่า
**การอนุรักษนิยมอย่างถึงรากถึงโคน: พุทธศาสนาใน
โลกร่วมสมัย** (Radical Conservatism : Buddhism in
Contemporary World) ผู้ที่เอื้อเฟื้อบทความในนั้นมีทั้ง
องค์ทะไลลามะ ท่านดิช นัท ฮันท์ ท่านสุเมธโรภิกขุ
David W Chappell, Lewis R Lancaster, Donald
K. Swearer ฯลฯ

พวกจาริตนิยมกล่าวโจมตีที่ท่านถือว่าลัทธิมหายาน
สำคัญเท่าเทียมกับเถรวาท ทั้งท่านยังได้ตั้งคำถามต่อข้อ
สังเกตบางประการของพระพุทธรูปอาจารย์ อรรถกถา
จารย์สายเถรวาทผู้มีชื่อเสียงมากที่สุดด้วย นอกจากนั้น
ท่านยังได้กล่าวขย่งหลักคำสอนที่แท้จริงตาม
พระคัมภีร์ไบเบิลและพระคัมภีร์อัลกุระอ่านอีกด้วย

ท่านได้กล่าวถึงปณิธานสามประการในชีวิต

ของท่านไว้ว่า

- ๑) ผู้ที่เป็นศาสนิกในศาสนาใดๆ พึงทำความเข้าใจ
และปฏิบัติให้ถึงแก่นแห่งศาสนาของตน
- ๒) ผู้ที่เป็นศาสนิกในศาสนาใดๆ พึงให้ความ
เคารพต่อศาสนาของเพื่อนด้วย
- ๓) เหล่าศาสนิกทั้งหลาย พึงร่วมใจกันต่อต้าน
วัตถุนิยมซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้งกับโลกจริต

โทสจริต และโมหจริต

คำสอนของท่านไม่ได้เป็นไปเพียงเพื่อความสุขของปัจเจกบุคคลเท่านั้น หากเพื่อความยุติธรรมในสังคมและความสมดุลทางนิเวศด้วย ท่านได้เสนอหลักธัมมิกสังคมนิยมเพื่อเป็นทางเลือกออกจากลัทธิทุนนิยมและลัทธิสังคมนิยม

อิทธิพลจากข้อเขียนและคำสอนของท่านพุทธทาส นับตั้งแต่ปี ๒๔๗๕ เป็นต้นมา ได้ทำให้เยาวชนไทยตระหนักถึงความสำคัญของพุทธธรรมมากขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ก่อนหน้านั้น พวกเขาถือว่าพุทธศาสนาเชื่อมโยงอย่างลึกซึ้งเกินไปกับเรื่องทางไสยศาสตร์และรัฐชาติด้วยคุณูปการของท่าน ปัจจุบัน พวกเขาได้เข้าใจถึงแก่นคำสอนของพระพุทธเจ้าเกี่ยวกับการลดความเห็นแก่ตัว สติ การรู้แจ้ง และความเมตตา แม้กระทั่งหลักปฏิจจนุปบาทซึ่งเป็นข้อธรรมที่ละเอียดลึกซึ้ง ก็ยัง

นาคารพูนแห่งเถรวาท

ผลงานของท่านได้รับการถ่ายทอดสู่หลายภาษา ในภาษาอังกฤษมี *Handbook for Mankind* (คู่มือมนุษย) *Mindfulness with Breathing : Unveiling the Secrets of Life* (คู่มือการฝึกอานาปานสติเพื่อเผยเคล็ดลับแห่งชีวิต) *Buddha-Dhamma for Students* (พุทธธรรมสำหรับนักเรียน) *Keys to Natural Truth* (กุญแจสู่สัจจะแห่งธรรมชาติ) *Heartwood of the Bodhi Tree : the Buddha's Teaching of Voidness* (แก่นแห่งต้นโพธิ์ : คำสอนของพระพุทธเจ้าเรื่องความว่าง) *The Buddha's Doctrine of Non-Self* (คำสอนในเรื่องการไม่มีตัวตนของพระพุทธเจ้า) *Christianity and Buddhism* (คริสต์ศาสนากับพุทธศาสนา) *Practical Dependent Origination* (ปฏิจจนุปบาทที่ปฏิบัติได้) *Why Were You Born?* (เราเกิดมาทำไม) *Why Dhamma?*

"คำสอนของท่านไม่ได้เป็นไปเพียงเพื่อความสุขของปัจเจกบุคคลเท่านั้น หากเพื่อความยุติธรรมในสังคมและความสมดุลทางนิเวศด้วย ท่านได้เสนอหลักธัมมิกสังคมนิยมเพื่อเป็นทางเลือกออกจากลัทธิทุนนิยมและลัทธิสังคมนิยม"

เกื้อกูลต่อการเอาชนะความทุกข์ของแต่ละคน รวมทั้งการจัดความทุกข์ในโลกด้วย ท่านพุทธทาสยังได้รับเป็นองค์อุปถัมภ์แก่เครือข่ายพุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสังคม (International Network of Engaged Buddhists) ร่วมกับองค์ทะเลาะและท่านดิช นัท อันห์ด้วย

ท่านพุทธทาสได้กล่าวว่า เนื่องจากพระพุทธเจ้าประสูติในป่า ตรัสรู้ในป่า และปรินิพพานในป่า เราจึงควรพยายามให้ความเคารพและรักษาป่าอย่างจริงจัง นอกจากนั้นคำว่า "อาราม" ในภาษาบาลีก็หมายถึง ป่า หรือสวน เราจึงควรอาศัยอยู่อย่างใกล้ชิดกับสภาพธรรมชาติโดยรอบอย่างแท้จริง

อารามของท่านมีชื่อว่า "สวนแห่งความหลุดพ้น" (สวนโมกขพลาราม) ท่านนั่งได้ร่มไม้แทบทั้งวัน ล้อมรอบด้วยสนัข ไก่ นก และผึ้ง บำเพ็ญเพียรด้วยวิปัสสนาสมาธิ และสร้างคุณประโยชน์มากมายแก่โลกทั้งโดยรูปแบบการดำเนินชีวิต คำสอนและข้อเขียนของท่านจน Donald K Swearer ได้ยกย่องท่านว่าเป็น

(ทำไมต้องธรรมะ) *Extinction without Remaining* (ดับไม่เหลือ) *Dhammic Socialism* (ธัมมิกสังคมนิยม) *The First Ten Years of Suan Mokh* (สิบปีในสวนโมกข์)

ท่านได้ก่อตั้งสวนโมกข์ขึ้นเมื่อปี ๒๔๗๕ หวังให้เป็นสวนแห่งการหลุดพ้น ปัจจุบันมีการอบรมสมาธิพากย์ภาษาอังกฤษทุกวัน ที่ ๑-๑๐ ของทุกเดือน ท่านที่สนใจเกี่ยวกับการอบรมนี้และหนังสือต่างๆ ของท่านสามารถมีจดหมายไปที่มูลนิธิธรรมทาน สวนโมกขพลาราม อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี ๘๔๑๑๐ หรือที่วัดพุทธธรรม 8910 S.Kingery Highway, Hinsdale, IL 60521 U.S.A.

แม้ว่าท่านพุทธทาสจะถึงแก่กรรมก่อนการประชุมศาสนสภาโลกที่เมืองซิดนีย์ ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ ๒๕ สิงหาคม - ๔ กันยายน ๒๕๓๖ หากมีการแจกจ่ายหนังสือของท่านเรื่อง *No Religion* แก่ผู้เข้าร่วมประชุมอย่างกว้างขวาง หนังสือเล่มนี้มุ่งส่งเสริมความเข้าใจเรื่องสันติภาพและความร่วมมือกันระหว่าง

ศาสนาต่างๆ ในโลก

หลังการครบรอบอายุ ๘๐ ปี ท่านได้กล่าวตลอดเวลว่า มารดาของท่านเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในชีวิตของท่าน และท่านปรารถนาจะก่อตั้งสายการ

ปฏิบัติของสตรีอย่างใหม่ที่ท่านเรียกว่า “ธรรมมาดา” ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงการวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องการอุปสมบทภิกษุณี แม้กระนั้น หากผู้ที่อยู่ในสายการปฏิบัตินี้ ได้รับการฝึกฝนอบรมอย่างเหมาะสม พวกเธอก็จะสามารถให้การเกื้อกูลอนุเคราะห์ต่อเพศของเธอให้ดีขึ้นได้ รวมทั้งต่อมนุษยโลกทั้งมวลด้วย

ขณะที่ท่านพุทธทาสมีการอาพาธในช่วงสิบปีที่ผ่านมา ท่านได้ปฏิเสธการรักษาด้วยวิทยาการสมัยใหม่ ชนิดที่รุดหน้าเกินไป ท่านปรารถนาจะได้มรณภาพอย่างเป็นธรรมชาติ และเผชิญกับความตายอย่างมีความหมาย ดังที่พระภิกษุพึงกระทำ นายแพทย์ผู้ดูแลท่านอย่างใกล้ชิด ล้วนอัศจรรย์ใจต่อความกล้าหาญที่จะเผชิญกับความตายอย่างมีสติของท่าน ชีวิตอย่างแม่แบบของท่านเป็นแรงบันดาลใจต่อพวกเขา

ก่อนที่ท่านจะอาพาธจนสิ้นสติไป ท่านได้ปรารถนาให้พระอุปัฏฐากของท่านอ่านหนังสือเรื่อง *ปัจจุบันเป็นเวลาประเสริฐสุด* ซึ่งเป็นพากย์ภาษาไทยของ *Present Moment : Wonderful Moment* โดยท่านดิช นัทธันท์ ให้ฟัง ท่านได้บอกกับพระภิกษุรูปนั้นให้ปฏิบัติตามคำสอนในหนังสือ โดยท่านกล่าวว่าท่านก็จะปฏิบัติตามเช่นนั้นด้วยตลอดเวลา นี่เป็นวาระสุดท้ายของท่าน

จาก นิตยสาร *Tricycle : The Buddhist Review*,

U.S.A. Winter 1993

“หลังการครบรอบอายุ ๘๐ ปี ท่านได้กล่าวตลอดเวลว่า มารดาของท่านเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในชีวิตของท่าน และท่านปรารถนาจะก่อตั้งสายการปฏิบัติของสตรีอย่างใหม่ที่ท่านเรียกว่า “ธรรมมาดา” ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงการวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องการอุปสมบทภิกษุณี”

หนึ่งทศวรรษ

อนุสรณ์สถานพระยาอนุমানราชชน-พระสารประเสริฐ

อาศรมวงศ์สนธิ

๑๓ สิงหาคม ๒๕๓๗

เรียน ท่านที่นับถือ

เมื่อมูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีปได้รับบริจาคที่ดินอันนำมาทำอาศรมวงศ์สนธิที่จากม.ร.ว.สายสวัสดิ์ สวัสดิวัฒน์ ทอมป์สัน ในนามของมารดาคือหม่อมเสมอในปี ๒๕๒๗ นั้น พวกเราบางคนเริ่มบุกเบิกด้วยการใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย โดยการปลูกอาคารเล็กๆ ขึ้นก่อน แล้วปลูกเรือนเสี้ยมเสมอขึ้นเป็นหลังใหญ่ ให้เป็นที่ระลึกถึงมร.เสี้ยมในสมเด็จพระบรมวงศ์เธอกรมพระสวัสดิวัฒนวิศิษฐ์ ซึ่งอุทิศให้ใช้เป็นที่สาธารณกุศลผ่านทางหม่อมเสมอและม.ร.ว.สายสวัสดิ์

ครั้นเมื่อปี ๒๕๓๑-๒๕๓๒ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติร่วมกับมูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป ได้ดำริก่อตั้งอนุสรณ์สถานพระยาอนุমানราชชน-พระสารประเสริฐ ณ อาศรมวงศ์สนธิเนื่องในงานวันเกิดครบร้อยปีของท่านทั้งสอง โดยต้องการใช้สถานที่แห่งนี้เป็นที่ดำเนินกิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรม สืบทอดแนวความคิดเจ้าของนามอนุสรณ์สถาน

ต่อมาในปี ๒๕๓๓ มูลนิธิฯ ได้จัดทอดผ้าป่าพันธุ์ไม้ขึ้นเพื่อเป็นการระดมทุนทรัพย์ และระดมพันธุ์กล้าไม้ที่จะปลูกให้ร่มรื่นในสวนอนุสรณ์ การหาทุนสร้างอนุสรณ์สถานดังกล่าว ได้รับความช่วยเหลือจากญาติมิตรและสาธุชนเป็นอันมาก นายเอกวิทย์ ณ ถลาง รับเป็นประธานในการก่อสร้างอนุสรณ์สถานนี้โดยมีนายสมชัยอนุมานราชชนเป็นประธานคณะที่ปรึกษา งานดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และในปลายปีนั้นเองก็ได้ทำพิธีเปิด “สันฐาคาร” อันเป็นอาคารหลักที่ใช้ประกอบกิจกรรมทางปัญญาต่างๆ สันฐาคารหลังนี้ได้นายสันติ จันทวิลาสวงศ์ และบริษัทแปลนอาคิเตกร่วมออกแบบให้ ครั้นนั้นเจ้าคุณพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) ได้รับอาราธนามาเป็นองค์ประธานในพิธี โดยมี มจ.มารยาทร ศิขกุล ทรงรับเป็นประธานกิตติมศักดิ์ ดังที่ท่านผู้หญิงพูนสุข พนมยงค์ ก็รับเป็นประธานในการทอดผ้าป่าพันธุ์ไม้

ในวาระเดียวกัน คุณหญิงมณี สิริวิสาร อาจารย์กรุณา-อาจารย์เรืองอุไร กุศลาสัย คุณนายบุญพริ้ง ต.สุวรรณ และมูลนิธิโกมลคีมทอง ได้รับบริจาคเงิน

ก่อสร้างกุฏิจำนวน ๔ หลัง เพื่อให้เป็นที่พำนักของพระภิกษุ และพระภิกษุผู้ต้องการมาใช้เป็นที่พำนักภavana ทั้งอาจารย์เพื่อ หนีพิภพผู้ล่องล่ำยังได้บริจาคเงินจำนวนหนึ่งเพื่อสร้างเรือนพยาบาลไว้ ณ อนุสรณ์สถานฯ แห่งนี้ด้วย นอกเหนือไปจากเรือนอนงค์นฤมิตรซึ่งก่อสร้างไว้ก่อนหน้านั้นแล้ว

ส่วนสวนอนุสรณ์ฯ นั้น นายปรกรณ์ ทวีสิน ในนามของธนาคารไทยทนุก็ได้อุปถัมภ์ค่าใช้จ่าย ดูแลสวนอนุสรณ์มาตลอดตั้งแต่เริ่มจนครบ ๓ ปีในเดือนสิงหาคมปีที่แล้ว ต้นไม้ในสวนอนุสรณ์ฯ ได้งอกงาม ร่มรื่นกว่าเดิมอย่างมาก

นับตั้งแต่เปิดอนุสรณ์สถานฯ ผู้คนได้เข้ามาใช้สถานที่จัดกิจกรรมทางศาสนา วัฒนธรรมอยู่อย่างไม่ว่างเว้น ทั้งระดับนานาชาติ และระดับท้องถิ่น อาทิเช่น จัดการประชุมพุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสังคม อันเป็นการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและหาทางออกของพุทธศาสนิกในซีกโลกตะวันตกและซีกโลกตะวันออกให้เกิดความเข้าใจกัน จัดอบรมว่าด้วยพุทธศาสนากับการสมานไมตรี โดยนำเอาหลักพุทธธรรมมา

ประยุกต์ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งให้กลุ่มนักกิจกรรมทางสังคมและครู จัดถวายความรู้เรื่องพุทธศาสนากับการพัฒนาให้พระสงฆ์กับพวเขา ในครั้งนั้น สมเด็จพระมหาโพนนันทะองค์สังฆนายกก็ได้เข้าร่วมและนำหมู่สงฆ์กระทำปทักษิณรอบสังฆาการ นับได้ว่าธรรมชาตราหรือการเดินเพื่อนำสันติภาพกลับคืนสู่ประเทศกัมพูชา ก็ได้เริ่มจากอนุสรณ์สถานแห่งนี้ นอกเหนือไปจากการจัดอบรมให้พระสงฆ์เพื่อหาทางป้องกันในลัทธิทวิป และจัดอบรมพระภิกษุที่อพยพหลบภัยเข้ามา เป็นต้น

ในระดับท้องถิ่น กลุ่มนักศึกษาผู้ใช้แรงงาน ชาวบ้าน นักวิชาการ ผู้ทำงานเพื่อสังคม ตลอดจนพระภิกษุสงฆ์จากมหาวิทยาลัย ได้แวะเวียนเข้ามาใช้อนุสรณ์สถานฯ อยู่เนืองนิจ จัดประชุมสัมมนาบ้าง จัดอบรมบ้าง หรือมาภาวนาพักผ่อนใจในวันสุดสัปดาห์บ้าง โดยทางอาศรมวงศ์สนธิ เป็นผู้จัดกิจกรรมต่างๆ ขึ้น ตามวาระและโอกาสอันเหมาะสม เช่น งานอบรมจิตบำบัดแบบพุทธ งานภาวนาในเทศกาลเข้าพรรษา งานสมาธิกับสึนามิ งานเสวนาภาษาไทยกับคนรุ่นใหม่ ฯลฯ

ส่วนชุมชนอาศรมวงศ์สนธิ ก็มีเยาวชนรุ่นใหม่ทั้งชาวไทยและต่างประเทศกว่า ๓๐ ชีวิต ได้เข้ามาทดลองใช้ชีวิต แสวงหาอุดมคติร่วมกัน โดยประยุกต์เอาหลักพุทธธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตให้เรียบง่าย มีการทดลองประยุกต์พิธีกรรมอย่างใหม่ให้สมสมัย มี

การทดลองการปกครองอย่างมีส่วนร่วมในทุกระดับ สมาชิกชุมชนจะได้เลือกกรรมการมาทำหน้าที่บริหารงานโครงการต่างๆ ในชุมชน

ในด้านอื่นๆ ชุมชนแห่งนี้มิได้ละเลย พยายามจะพึ่งตนเองในทุกๆ ทาง จึงเปิดให้บริการสถานที่พัก ที่ประชุม ทดลองการเกษตรกรรมโดยไม่ใช้สารเคมี เลี้ยงไก่ไว้บริโภคไข่เอง ตลอดจนการเปิดสำนักพิมพ์จัดพิมพ์หนังสือทางความคิดใหม่ๆ ออกมาสู่สังคมไทย

กิจกรรมทั้งหลายเหล่านี้ เกิดขึ้นมาได้ส่วนหนึ่งก็เพราะจากแรงกายและแรงทรัพย์ของท่านที่อุทิศให้กับอาศรมวงศ์สนธิเมื่อเริ่มแรก และได้รับเงินทุนอุดหนุนจากต่างประเทศด้วยบ้าง

ในปี พ.ศ.๒๕๓๗ นี้ อาศรมวงศ์สนธิจะมีอายุครบทศวรรษ คณะกรรมการเห็นควรว่าให้สร้างหอสมุดไว้เป็นที่ค้นคว้างานด้านไทยคดี วัฒนธรรม ศาสนาและความคิดใหม่ สำหรับผู้สนใจและผู้มาพำนักหอสมุดแห่งนี้ ทางมูลนิธิโรธริเบต จากประเทศเยอรมัน เห็นอันดีสงฆ์แห่งการให้สติ ปัญญาเป็นธรรมทาน จึงบริจาคเงินให้ก่อสร้างตัวอาคารหอสมุด ซึ่งออกแบบและดำเนินการก่อสร้างโดยนายอำพล กิริติบำรุงพงศ์และบริษัทแปลนอิกitek ซึ่งจะแล้วเสร็จในเดือนกันยายนศกนี้ แต่ยังคงขาดเงินอีกจำนวนหนึ่งเพื่อใช้ในการตกแต่งภายในตัวอาคาร ติดตั้งระบบไฟฟ้า ซื่อโต๊ะนั่งอ่านหนังสือ และทำชั้นวางหนังสือ สำหรับหนังสือในชั้นแรกก็มีผู้บริจาคแล้ว

ทางกรรมการดำเนินงานได้บอกบุญไปยังท่านที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับอาศรมวงศ์สนธิก่อน พอดีท่านผู้หญิงพวงว้อย อภัยวงศ์ทราบความก็ได้บริจาคเงินสร้างศาลาหน้าหอสมุดเป็นท่านแรก ทั้งนี้เพราะท่านผู้หญิงเป็นธิดาของ ม.ร.ว.สุพันธ์ สนิทวงศ์ พิชาข ม.ร.ว.เสงี่ยม ในสมเด็จพระบรมวงศ์เธอ กรมพระสวัสดิ์วัฒนวิเศษ ผู้บริจาคที่ให้อาศรมผ่านทางหม่อมเสมอและม.ร.ว.สายสวัสดิ์ สวัสดิวัฒน์นั่นเอง ยังอาจารย์กรุณา กุศลาลัยก็ได้แสดงความประสงค์จะบริจาคหนังสือส่วนตัวมาไว้ ณ หอสมุดแล้วจำนวนหนึ่ง

ส่วนของสวนอนุสรณ์เอง แม้จะร่มรื่นขึ้นกว่าก่อน แต่ก็ยังขาดพันธุ์ไม้พันธุ์สมุนไพรอยู่เป็นจำนวนมาก ท่านผู้มีจิตศรัทธาจะบริจาคพันธุ์ไม้ พันธุ์สมุนไพร หรือเป็นตัวแทนเพื่อซื้อและบำรุง รักษาสวนอนุสรณ์ก็ได้ หากจิตศรัทธาท่านแรงกล้า จะบริจาคสร้างสวนหย่อมสมุนไพรในนามของท่าน เพื่อความร่มรื่นของผู้มาพักก็ย่อมได้อีกเช่นเดียวกัน

อาคารและเรือนพักนั้นก็ขยายออกอีกให้พอสำหรับกลุ่มคน ๘๐ คน ขณะนี้ได้ก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ท่านใดประสงค์จะบริจาคจองเรือนพักในนามของท่านก็ได้

สำหรับงานฉลองหนึ่งทศวรรษอาศรมวงศ์สนธิ หากท่านสนใจรายการดังกล่าว ก็ขอให้แจ้งกลับมายังคณะกรรมการดำเนินงาน และจะได้ส่งรายละเอียดมาให้ท่านภายหลัง

ผมจึงขอบอกบุญมายังท่านที่นับถือทุกคนด้วยความเคารพ

สุลักษณ์ ศิวรักษ์

เข้าพรรษาที่อาศรมวงศ์สนิท

อาศรมวงศ์สนิทเป็นชื่อที่เราคุ้นหูมากขึ้นในช่วงเวลาที่ผ่านมามีพระเสขิยธรรมหลายรูปก็ได้เคยอาศัยสถานที่นี้เป็นที่ประชุมและสัมมนาอยู่เนืองๆ สำหรับผู้ที่ใหม่ก็พอจะอธิบายได้ว่าอาศรมวงศ์สนิทเป็นดัง“วัด”สมัยใหม่ คือ นอกจากจะเน้นการอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน(“สังฆะ”) คือมีข้อวัตรต่างๆ (ธรรมวินัย) เป็นขั้นพื้นฐานแล้ว ยังมุ่งดำเนินกิจกรรมที่ก่อประโยชน์แก่ตัวสมาชิกในชุมชน และสังคมโดยรวมด้วย

เท่านี้เห็นจะยังไม่กระจ่าง อันที่จริงอาศรมวงศ์สนิทมีโครงการหลายอย่าง โดยตัวสถานที่อันสัปปายะ ก็ได้ให้บริการเป็นสถานที่ชุมนุมของกลุ่มคนทั้งพระภิกษุและฆราวาส ที่มาร่วมกันคิดถึงองค์ความรู้ใหม่ๆ อันจะเอื้อประโยชน์ต่อสังคมดังการจัดอบรมพุทธศาสนาเพื่อสมานไมตรี การจัดประชุมคัมภีร์พิธีกรรมให้มีความเหมาะสมกับยุคสมัย เป็นต้น นอกจากนั้นยังแผ่ไปสู่กลุ่มชาวพุทธและศาสนาอื่นๆ จากต่างแดนด้วย ดังเคยเป็นที่อบรมพระสงฆ์ภิกษุเรื่องงานพัฒนาและเป็นที่ประชุมกลุ่มพุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสังคมด้วย

ล่าสุดในช่วงเข้าพรรษานี้ ทางอาศรมฯ ได้จัดพิธีกรรมเพื่อต้อนรับเทศกาลปฏิบัติธรรมอย่างเข้มข้นนี้

กลุ่มพระสงฆ์มาประชุมกันหน้าสัทธาการ

ด้วยการจัดเสวนาถึงปฏิบัติธรรมขึ้นสำหรับเยาวชนคนรุ่นใหม่ ที่เป็นทั้งนิสิตนักศึกษา และผู้ทำงานเพื่อรับใช้สังคม โดยครั้งแรกนี้ได้ **พระโกศล ปริบุญ-โณ** มาดำเนินการปฏิบัติภาวนาแบบเจริญสติ และ**อ.สุลักษณ์ ศิวรักษ์** มาร่วมสาธิตหาความหมายร่วมสมัยของการเข้าพรรษา

นอกจากนั้น ยังมีการพยายามประยุกต์พิธีกรรม อย่างแรกที่ทำคือการสวดบทคาถาต่างๆ เป็นภาษาไทย แทนที่จะใช้บาลีตามธรรมเนียมอาศัยหนังสือเรื่อง **ประยุกต์พิธีกรรมเพื่อพุทธศาสนิกชนร่วมสมัย** เป็นหลัก ก็นับว่าแปลกใหม่ดี แม้ว่าจะยังไม่ไพเราะจับใจ และท่วงทำนองการขับยังตะกุกตะกักเนื่องจากอ่อนการปฏิบัติอยู่มาก หวังว่าคราวต่อไปคงมีการปรับภาษาที่ใช้ และการสวดที่คล่องแคล่วกว่านี้

การจัดอบรมเช่นนี้จะมีต่อเนื่องทุกเดือนในช่วงวันฤดูนี้ นับว่าน่าอนุโมทนาอย่างยิ่งที่ทางฝ่ายฆราวาสสามารถอาศัยคุณค่าของวัตรสำหรับสงฆ์ เพื่อเร่งรัดการปฏิบัติขัดเกลากายของตนเองให้ยิ่งขึ้น แม้เพียงช่วงเวลาสั้นก็นับว่าบรรลุปุระพุทธประสงค์โดยส่วนหนึ่งแล้ว

อาศรมฯ พยายามขยับปรับตัวเองเพื่อให้เข้ากับคนร่วมสมัยได้มากขึ้นโดยวัดต่างๆ เราควรจะพิจารณาเพื่อเอาเยี่ยงบ้างหรือ อย่างน้อยในแง่ที่จัดสภาพวัดให้เป็น “อาราม” ที่บุคคลภายนอกพึงเข้ามาแสวงหาความวิเวกด้วยความสบายใจ มิต้องเผชิญกับการเรียบบอกบุญ ในส่วนของสงฆ์เอง ก็น่าจะปรับประยุกต์พิธีกรรมอันเรอราให้มีคุณค่าร่วมสมัยบ้างกระมัง

มิเช่นนั้นเราคงปล่อยให้พุทธศาสนาเป็นไปตามมถากรรมดั้งเดิมเถิด

ชื่อ.....นามสกุล.....
 ที่อยู่ (วัด / บ้าน) เลขที่.....หมู่ที่.....ซอย.....
 ถนน.....ตำบล.....อำเภอ.....
 จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....
 บอกรับเป็นสมาชิก ☐ ๑ ปี (๔ ฉบับ) ๑๐๐ บาท เริ่มต้นฉบับที่.....ถึงฉบับที่.....
☐ ๒ ฉบับ (๘ ฉบับ) ๒๐๐ บาท เริ่มต้นฉบับที่.....ถึงฉบับที่.....
☐ ตามกำลังศรัทธา.....บาท/ปี
 สั่งจ่ายโดย ☐ ธนาคาร ☐ ตัวแลกเงิน ☐ เช็ค ☐ เงินสด
 ในนาม นายพิภพ อุดมอิทธิพงศ์ คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศ.พ.พ.)
 ๑๒๔ ซ.วัดทองนพคุณ ถ.สมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส เขตคลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐
 ธนาคาร สั่งจ่าย ป.ณ. คลองสาน

โดย [] ถวายพระสงฆ์ที่ผู้จัดทำเห็นสมควรจะได้รับจดหมายข่าวเสด็จธรรมอันเป็นประจำ
[] มอบให้อื่นๆ ตามชื่อที่อยู่ข้างล่างนี้

ชื่อ.....นามสกุล.....
 ที่อยู่ (วัด / บ้าน) เลขที่.....หมู่ที่.....ซอย.....
 ถนน.....ตำบล.....อำเภอ.....
 จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....
 บอกรับเป็นสมาชิก [] ๑ ปี (๔ ฉบับ) ๑๐๐ บาท เริ่มต้นฉบับที่.....ถึงฉบับที่.....
 [] ๒ ฉบับ (๘ ฉบับ) ๒๐๐ บาท เริ่มต้นฉบับที่.....ถึงฉบับที่.....
 [] ตามกำลังศรัทธา.....บาท/ปี
 ส่งจ่ายโดย [] ษณณัติ [] ตัวแลกเงิน [] เช็ค [] เงินสด
 ในนาม นายพิภพ อุดมอิทธิพงศ์ คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศ.พ.พ.)
 ๑๒๔ ซ.วัดทองนพคุณ ถ.สมเด็จพระเจ้าพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐
 ษณณัติ ส่งจ่าย ป.ณ. คลองสาน
 [] ตามกำลังศรัทธา.....บาท/ปี
 ษณณัติ ส่งจ่าย ป.ณ. คลองสาน

ขอเชิญร่วมบริจาคปัจจัยเพื่อสนับสนุนการจัด
ถวาย **ถนนหนังสือ ฉบับเสขิยธรรม** หนังสือเพื่อ
การจรรโลงพุทธศาสนาโดยการประยุกต์ธรรมให้สม
สมัย แก่พระภิกษุสงฆ์ในชนบทห่างไกล

ถนนหนังสือ ฉบับเสขิยธรรม มียอดการพิมพ์
ครั้งละ ๑,๐๐๐ เล่ม ซึ่งมากกว่าครึ่งหนึ่งของยอดพิมพ์
ในแต่ละครั้ง จะจัดถวายพระภิกษุผู้สนใจ ทั้งที่เคยเข้า
ร่วมกิจกรรมกับศพพ. และที่ไม่เคยเข้าร่วม แต่มีความ
สนใจและขอหนังสือมา

ต้นทุนการจัดพิมพ์ (รวมทั้งค่าจัดส่ง) ครั้งละ
ประมาณ ๓๐,๐๐๐ บาท ได้รับการแบ่งเบาจากสมาชิกที่
เสียเงินซึ่งไม่ถึง ๒๐% ของ สมาชิกทั้งหมด

ทำบุญอย่างใหม่ ทำบุญวันเกิด ทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ทำบุญวันพระ ฯลฯ

หากท่านมีจิตศรัทธาที่จะร่วมกันจรรโลงพระพุทธศาสนา
โดย “การให้ธรรมเป็นทาน” ดังนี้แล้ว ขอได้รับเป็น
สมาชิกอุปถัมภ์แก่บรรดาพระภิกษุสงฆ์ดังกล่าว เพื่อที่
ท่านจะได้มีหนังสืออ่านเป็นประจำ

สมาชิกอุปถัมภ์เสขิยธรรม อ.๒๓

พระกมล อัครมุนีโม

วัดพระพุทธรบาทตากฟ้า จ.ลำพูน ๕๑๑๒๐ **อุปถัมภ์ ๓๐๐.- บาท**

